

*En olağan suç genellikle en gizemli olandır.
Sherlock Holmes*

SIR PERDESİ ARALANIYOR KIZIL DOSYA

Sir Arthur Conan Doyle

SHERLOCK HOLMES

Çeviren: Sakıp Murat Yalçın

*En olağan suç genellikle en gizemli olandır.
Sherlock Holmes*

SIR PERDESİ ARALANIYOR KIZIL DOSYA

Sir Arthur Conan Doyle

— SHERLOCK — HOLMES

Çeviren: Sakıp Murat Yalçın

*En olağan suç genellikle en gizemli olandır.
Sherlock Holmes*

SHERLOCK HOLMES

SIR PERDESİ ARALANIYOR KIZIL DOSYA

Kızıl Dosya / Sır Perdesi Aralanıyor
Sir Arthur Conan Doyle

Orijinal Adı: A Study in Scarlet
Yayın Yönetmeni: Şahin Güç
Çeviren: Sakıp Murat Yalçın
Editör: Rose Mary Samanoğlu
Dizgi: Erkan Küçük
Redaksiyon: Işıl Kocaoğlu
Son Okuma: Gamze Büyükkaya
Kapak: Yasin Öksüz
Baskı: Ezgi Matbaa
Yenibosna/İSTANBUL Tel: 0 212 452 23 02

1. Baskı: Şubat 2013

ISBN: 978-605-348-080-8

Yayınevi Sertifika No: 12330

Copyright©SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Martı Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.

Yayınevinden izin alınmadan kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz,
hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

MARTI YAYINCILIK

Martı Yayın Dağıtım San Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mh. Davutpaşa Cd.Yılanlı Ayazma Sk.

No:8 TOPKAPI/ZEYTİNBURNU/İSTANBUL

Tel: 0 212 483 27 37 - 483 43 13 - 483 13 30

Faks: 0 212 483 27 38

www.martiyayinlari.com info@martiyayinlari.com

*En olağan suç genellikle en gizemli olandır.
Sherlock Holmes*

SHERLOCK HOLMES

SIR PERDESİ ARALANIYOR KIZIL DOSYA

Çeviri: Sakıp Murat Yalçın

BİRİNCİ BÖLÜM

*Ordu Sağlık Birimi eski görevlisi
Doktor JOHN H. WATSON'ın anılarının baskısıdır.*

1-BAY SHERLOCK HOLMES

1878 yılında Londra Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldum ve orduda cerrahlık yapabilmek için Netley'e gidip bir kursa katıldım. Oradaki eğitimimi tamamladıktan hemen sonra 5. Northumberland Alayı'na yardımcı cerrah olarak atandım. Alayımız o zaman Hindistan'da konuşlanmıştı ve ben katılmadan hemen önce İkinci Afgan savaşı patlak vermişti. Bombay'a ayak bastığımda kolordumun çoktan düşman ülkeye gittiğini öğrendim. Yine de benimle aynı durumdaki birçok subay gibi peşlerinden gittim ve başıma bir şey gelmeden Kandahar'a ulaşıp alayımı bularak hemen göreve koyuldum.

Buradaki misyon birçoklarına onurlandırma ve terfi getirdi ama bana kattığı şanssızlık ve felaketten başka bir şey değildi. Alayımdan alındım ve Maivand Savaşı boyunca hizmet ettiğim Berkshire'ya gönderildim. Orada bir Jezail kurşunuyla omzumdan vuruldum. Omuz kemiklerimden biri kırılmış, biri de zarar görmüştü. Emir erim Murray'in bağlılığı ve cesareti olmasaydı, beni bir yük atının sırtına atmasaydı, bu at da beni İngiliz cephesine sağ salim götürmeyi başaramasaydı, canı gazilerin eline düşmem işten bile değildi. Acılar içindeydim. O ana kadar başımdan geçen zorluklar beni zayıf düşürmüştü. İstirap içindeki yaralılarla dolu koca bir trenle Peşavar'daki merkez hastaneye götürüldüm. Burada kendime geldim. Hatta durumum çevrede dolaşabilecek kadar iyiydi. Hindistan'daki belamız olan tifoya yakalandıktan sonra verandaya çıkıp güneşlendiğim de oluyordu. Dört ay hayatım umutsuzlukla kaplıydı ve sonunda iyileşip kendime geldiğimde o kadar güçsüz ve sıksaydım ki, tıbbi kurul hiç vakit kaybetmeden İngiltere'ye geri gönderilmeme karar verdi. Böylece

“Orontes” savaş gemisine yerleştirildim ve bir ay sonra Portsmouth limanına vardım. Vardığımda sağlığım telafi edilemeyecek kadar hasarlıydı, ama devlet babanın izniyle önümdeki dokuz ayı iyileşmek için kullanacaktım.

İngiltere’de tasım tarağım yoktu, parasızdım. Yapabileceklerim, günde 11 şilin, 6 pens alan bir insanın yapabilecekleriyle sınırlıydı. Bu şartlar altında yapacak tek şeyim vardı: Londra’ya imparatorluktaki bütün boş gezenlerin ve kalfalarının akıntıya karşı koyamadan aktığı yere yönelmek. Bir süre Strand’da bir otelde kaldım. Rahatsız ve anlamsız bir durumdaydım ve yapmamam gerektiği halde çekinmeden para harcıyordum. Mali durumum tehlike sinyalleri vermeye başladığında şehirden ayrılp taşraya geçmem ya da yaşam şeklimde büsbütün bir değişikliğe gitmem gerektiğini gördüm. İkinci olasılığı tercih ettikten sonra otelden ayrılmaya ve paramı daha ucuz bir barınağa yatırmaya karar verdim.

Bu sonuca vardığım gün Criterion Barı’ndaydım. Orada omzuma dokunan bir el beni arkama çevirdi; bu Barts’ta emrimde terzilik yapmış olan Stamford’du. Yalnız bir adam için Londra’nın koca boşluğunda bir tanıdık yüz görmek gerçekten çok hoş bir şeydir. Stamford pek öyle yakın olduğum biri değildi ama şimdi onu büyük bir heyecanla selamlıyordum. Aynı şekilde o da beni görmekten gayet memnun görünüyordu. Stamford’u Holborn’da öğle yemeğine davet ettim ve atlı arabaya binip yola çıktık.

Stamford yalancı bir merakla, Londra’nın sokaklarında tıkr tıkr ilerlerken, “Kendine ne yaptın böyle Watson? Bir deri bir kemik kalmışsın, kahve gibi de kararmışsın,” dedi. Başımdan geçenleri kısaca anlattım. Ama yolculuğun sonunda sözüm anca bitmişti.

“Kör şeytan!” dedi bahtsızlıklarımı dinledikten sonra. Acımı paylaşır gibiydi. “Peki şimdi nelerle uğraşıyorsun?”

“Kalacak bir yer arıyorum,” dedim. “Uygun fiyata rahat bir oda bulunup bulunamayacağı sorununun üstesinden gelmeye çalışıyorum.”

“Çok garip,” dedi arkadaşım, “bugün bu lafları duyduğum ikinci adamsın.”

“İlki kimdi?”

“Hastanenin kimya laboratuvarında çalışan bir arkadaş. Birkaç yer bulmuş ama pahalı gelmiş. Beraber tutabileceği birini bulamadığından yakınıyordu.”

“Jüpiter aşkına!” dedim heyecanla, “kirayı paylaşacak birini arıyorsa, o benim işte. Yalnız olmaktansa bir ev arkadaşını tercih ederim.”

“Sherlock Holmes’u tanımıyorsunuz henüz,” dedi genç Stamford şarap kadehinin üzerinde garip garip bana bakarak, “belki de onu pek sadık bir arkadaş bulmayabilirsiniz.” “Neden? Ne kötülüğü var?”

“Hayır hayır, kötü bir yanı olduğunu söylemedim. Fikirleri biraz tuhaftır. Bilimin bazı dallarına hevesi vardır. Ama bildiğim kadarıyla gayet ağırbaşlı bir adam.”

“Tıp öğrencisi sanırım?”

“Hayır. Neyle uğraştığı hakkında hiçbir fikrim yok. Anatomi konusunda iyi olduğunu sanıyorum,

ayrıca birinci sınıf bir kimyacıdır. Ama bildiğim kadarıyla hiçbir zaman sistemli bir şekilde tıp dersleri almadı. Kopuk bir şekilde tuhaf şeyler okuyup çalışıyor. Ama yine de hocalarını şaşırtacak sıradışı bir bilgi birikimi var.”

“Peki neyle uğraştığını sordun mu hiç?” diye sordum.

“Ağzından kolay laf alınan bir adam değil. Yine de aklına yeni bir şey geldiğinde konuşkan olabiliyor.”

“Onunla tanışmak isterdim,” dedim. “Biriyle beraber kalacaksam çalışkan ve belsüz uğraşlara sahip biri olmalı. Öyle gürültü, heyecan çekecek halde değilim. Afganistan’da ömrümün sonuna kadar yetecek dozu aldım. Bu arkadaşınla nasıl tanışabilirim?”

“Şu anda kesin laboratuvardadır. Orada ya haftalarca uzak kalıyor ya da gece gündüz çalışıyor. İstersen yemekten sonra gidip görebiliriz onu.”

“Tabii ki,” dedim ve muhabbet başka konulara kayıverdi.

Holborn’dan ayrılıp da hastaneye doğru yola çıktığımızda Stamford, ev arkadaşım olmasını umduğum adamla ilgili dikkate değer birkaç şey daha anlattı.

“Onunla geçinemezsen beni suçlamamalısın,” dedi. “Laboratuvarda ara sıra görmemden başka tanışıklığım yok çünkü. Bu tanışmayı sen kendin ayarladın, beni sorumlu tutamazsın.”

“Geçinemezsek arkadaşlığı kesmek zor olmayacaktır,” dedim ben de. “Ama bu konuyla arana bir duvar ördüğüne göre bir sebebin var gibime geliyor. Çok ürkütücü bir tip mi bu? Ya da ne? Yarım ağızla konuşmana gerek yok.”

“Açıklanamayanı açıklamak zordur,” diye cevapladı gülerek. “Holmes benim tercihlerime göre biraz fazla bilimsel. Buna biraz soğukkanlılık da diyebiliriz. Onu bir arkadaşına yeni bulduğu bitkisel alkaloidi tattırırken hayal edebiliyorum mesela. Yanlış anlama, kötü niyetlilikten değil. Sadece maddenin etkileri hakkında doğru bilgiye ulaşabilmek için. Daha adilane bir yorum yapmak gerekirse aynı şeyi aynı amaçlarla kendisine de yapabileceğini söyleyebilirim. Kesin ve tam bilgiye karşı bir tutkusu var.”

“Bu çok iyi bir şey,” dedim.

“Evet ama biraz abartabiliyor. Hatta kadavraları morgda sopayla dövdüğünü düşünürsek bayağı tuhaflaşıyor konu.” “Kadavraları mı!”

“Evet, vücudun öldükten sonra ne zamana kadar morluklar çıkardığını anlayabilmek için. Bunu kendi gözlerimle gördüm.”

“Yine de tıp öğrencisi değil diyorsun?” “Değil. Kim bilir ne konularda çalışıyordur. İşte, geldik zaten. Bundan sonra onunla ilgili kendi çıkarımlarını kendin yaparsın.” Stamford konuşurken dar bir geçitten geçip küçük bir yan kapıdan girdik. Bu kapı devasa hastanenin kanatlarından birine açılıyordu. Tanıdık bir yerdi. Soğuk taş merdivenden aşağı inmek ve beyaz boyalı, gri ışık yayan uzun koridora giden yolu bulmak için herhangi bir yönlendirmeye ihtiyaç duymadım. Koridorun en sonunda kimya laboratuvarına giden bir geçiş vardı.

Tavanı yüksek bir odadaydık. İçeride dizilmiş ya da çöpe konmuş sayısız şişe vardı. Odanın değişik

yerlerine üzerleri imbikler, deney tüpleri, küçük Bunsen lambaları ve bunların mavi alevleriyle dolu geniş, alçak masalar yerleştirilmişti. Odada sadece bir öğrenci vardı, o da masalardan birine eğilmiş, işine dalıp gitmişti. Ayak seslerimizi duyunca etrafına bakıp yerinden fırladı ve heyecanla bağırdı. “Buldu, buldu.” Arkadaşıma bağıırken elinde bir deney tüpüyle bize doğru koşuyordu. “Hemoglobinin dışında hiçbir şeyle çökeltmeyen bir ayıraç buldu.” Altın madeni bulsa bu kadar sevinmezdi herhalde.

“Doktor Watson, Sherlock Holmes,” dedi Stamford bizi tanıştırmak için.

“Nasılsınız?” dedi içtenlikle, elimi öylesine sıkımişti ki ona normalde zor saygı duyardım. “Afganistan’da bulunmuşsunuz anladığım kadarıyla.”

Şaşırdım ve, “Nerden bildiniz?” diye sordum.

“Boş verin,” dedi kıkırdarak. “Şimdi asıl konu hemoglobinin. Bulduğum şeyin önemini anladığınızdan şüphem yok.”

“Kimyasal olarak ilginç bir şey, buna şüphe yok,” dedim, “ama kullanım bakımından...”

“Neden öyle diyorsunuz? Yıllardır yapılan en kullanışlı yasal tıbbi keşif. Bunun bize yanılgıya hiç yer bırakmayan kan testleri yapmamızı sağlayacağını görmüyor musunuz? Gelin, bakın!” Beni hevesle kolumdan yakaladı ve çalışma yaptığı masaya sürükledi. “Biraz taze kan alalım,” diyerek parmağına bir iğne batırdı ve pipetle bir damla kan aldı. “Şimdi bu az miktar kanı bir litre suyun içine bırakıyorum. Karışımın saf su görünümünde olduğunu görüyorsunuz. Kanın suya oranı milyonda birden büyük olamaz. Buna rağmen tipik tepkiyi elde edeceğimizden şüphem yok.” Konuşurken kabın içine birkaç beyaz kristal attı ve birkaç da saydam sıvı damlattı. Bir anda kabın içindekiler donuk maunumsu bir renk aldı ve cam kabın dibine kahverengimsi bir toz kümesi çökeldi.

“Ha! Ha!” diye haykırdı ellerini çırparak. Yüzündeki ifade, yeni oyuncağına bakan bir çocuğu andırıyordu. “Ne diyorsunuz buna?”

“Dikkat isteyen bir test,” dedim.

“Çok güzel! Çok güzel! Eski zeravent testi belirsizdi, hataya açıktı. Kan yuvarlarının mikroskopik araştırması da öyle. Bu ikinci kan birkaç saatlikse anlamsızdı zaten. Bu yenisi kan eski de olsa, yeni de olsa işe yarayacak gibi görünüyor. Bu test daha önce keşfedilseydi, yüzlerce suçlu şu anda elini kolunu sallaya sallaya gezmek yerine, cezalarını çekiyor olurdu.”

“Doğru!” diye mırıldandım.

“Ceza davaları hep aynı yerde takılıp kalıyor. Bir insan, bir suçtan ötürü, belki suç işlendikten aylar sonra gözaltına alınmıyor ve ardından kıyafetlerinde kahverengi lekeler tespit ediliyor. Bu lekeler kan lekesi mi, çamur lekesi mi? Yoksa pas lekesi mi ya da meyve lekesi mi? Ne bunlar? Bu soru birçok uzmanın kafasını kurcalamıştır. Neden? Çünkü güvenilir bir test yok. İşte şimdi Sherlock Holmes’un testi var ve bu konuda artık hiçbir zorluk olmayacak.”

Konuşurken gözleri parlıyordu. Sanki bir kalabalık onu alkışlıyormuş gibi ellerini kalbine koydu ve eğilerek selam verdi.

“Tebrik edilmeyi hak ediyorsunuz,” dedim. Heyecanı beni oldukça şaşırtmıştı.

“Von Bischoff’un davası vardı Frankfurt’ta geçen sene. Eğer bu test olsaydı, büyük ihtimalle asılırdı. Bradford’da Mason davasında da öyle. Ayrıca ünlü Müller ve Montpellier’den Lefevre, Orleans’tan Samson. Sonucun kesin olduğu daha birçok dava sayabilirim.”

“Suçun takvimini tutar gibisin,” dedi Stamford gülerek. “Bunu bir kitap haline getirebilirsin. Adını da ‘Geçmişten Polis Hikâyeleri’ koyarsın.”

“Okuması ilginç olurdu böyle bir şeyin,” dedi Sherlock Holmes eline yara bandı yapıştırırken. “Dikkatli olmalıyım,” dedi sonra, gülümseyerek bana döndü. “Zehirlerle çok fazla haşır neşir oluyorum.” Konuşurken ellerini uzattı. Sağda solda bir sürü yara bandı vardı ve bazı yerler güçlü asitler yüzünden rengini kaybetmişti.

Stamford yüksek, üç ayaklı bir sandalyeye oturarak “Buraya bir şey konuşmaya geldik,” dedi. Bir sandalye de bana uzattı. “Bu arkadaşım başını sokacak bir yer arıyor. Sen de ev kirasını paylaşacak birini bulamadığından şikâyet ediyordun, ben de ikinizi bir araya getirmenin iyi olacağını düşündüm.”

Sherlock Holmes benimle evini paylaşma fikrinden hoşnut göründü. “Baker Sokak’taki bir evde gözüm var,” dedi, “bizim için biçilmiş kaftan. Umarım sert tütün kokusundan rahatsız olmazsınız.”

“Ben de tütün içerim,” dedim.

“Bu güzel işte. Bir de evde her zaman kimyasal maddeler bulundururum. Arada sırada deney de yaparım. Bu, sorun yaratır mı?”

“Hiç yaratmaz.”

“Dur bakalım, başka ne kusurlarım var. Bazen dalar giderim ve günlerce ağzımı bile açmam. Böyle yaptığımda somurttuğumu düşünmeyin. Sadece beni biraz yalnız bırakın, zamanla düzelirim. Peki sizin itiraflarınız neler? İki kişi aynı evde yaşamaya başlayacaksa birbirlerinin en kötü yanlarını bilmeleri gerekir.”

Bu çapraz sorgu beni güldürdü. “Buldok yavrusu besliyorum,” dedim neşeyle, “gürültüye karşı hassasımdır çünkü sınırlarımı çok bozar. Ayrıca günün her saatinde uyanabilirim ve çok tembelimdir. İyileştiğimde başka birkaç kötü alışkanlığım daha belirecek ama şu an en önemlileri bunlar.”

“Gürültü dediğinizin içine keman çalmak da giriyor mu?”

“Kimin, nasıl çaldığına bağlı,” dedim. “İyi bir keman sesi ibadet gibidir. Ama kötü bir ses...”

“Tamamdır!” diye haykırdı neşeli bir kıkılda. “Sanırım bu iş oldu diyebiliriz. Tabii evi beğenirseniz.” “Ne zaman görebiliriz?”

“Yarın öğle vakti beni burada bulun, eve beraber gidip işleri halledebiliriz,” dedi.

“Tamamdır. Tam öğle vakti,” dedim elini sıkarken.

Onu kimyasallarıyla çalışmaya bıraktıktan sonra kaldığım otele yürümeye başladık.

“Bu arada,” diye sordum aniden, durmuş ve Stamford’a dönmüştüm, “nasıl oldu da benim Afganistan’dan geldiğimi anladı?”

Arkadaşımın yüzünden esrarengiz bir gülümseme belirdi. “Bu onun küçük bir özelliğidir,” dedi.

“Birçok insan onun böyle şeyleri nasıl anladığını öğrenmek istiyor.”

“A! Bir sır, öyle mi?” dedim ellerimi ovuşturarak. “Bu çok ilginç işte. Bizi tanıştırdığın için sana borçluyum. ‘İnsanın asıl çalışma alanı insandır,’ biliyorsun.”

“O zaman onun üzerinde çalışmalısın,” dedi Stamford, bana veda ederken. “Ama arapsaçı gibi adamdır. Sen onun hakkında bir şeyler öğrenmeden, o senin hakkında birçok şey öğrenmiş olacaktır, bahse varım bu konuda. Görüşürüz.”

“Görüşürüz,” dedim ben de ve otelime girdim. Aklım, yeni tanıştığım bu adamdaydı.

2-AKIL YÜRÜTME BİLİMİ

Ertesi gün söylediği saatte buluştuk ve önceki günkü konuşmamızda bahsettiği 221B numaralı, Baker Sokak'taki evin odalarını inceledik. Ev iki rahat yatak odası ve bir büyük havadar oturma odasından ibaretti. Mobilyalar içeriye neşe katıyordu. Salonda iki geniş pencere de vardı. Daire her açıdan öyle çekici, şartlarda evi paylaşacağımız için öyle elverişliydi ki anlaşma kesinleşti ve hemen yeni yerimize yerleştik. Daha o akşam eşyalarımı otelden çıkarıp eve taşıdım ve ertesi sabah Sherlock Holmes birçok kutu ve bavulla beni takip etti. Bir iki gün paketleri açmakla, eşyaları en iyi şekilde düzenlemekle meşgul olduk. Bu işler bittikten sonra yavaş yavaş yerleşmeye ve yeni yerimize alışmaya başladık.

Holmes hiçbir şekilde beraber yaşanması zor bir adam değildi. Sessiz sakindi ve alışkanlıkları da olağandı. Gece saat ondan sonra nadiren ayakta olurdu ve her zaman ben uyanmadan önce kahvaltısını etmiş, dışarı çıkmış olurdu. Gününü bazen kimya laboratuvarında geçiriyordu, bazen kadavra odasında. Arada sırada şehrin en uzak köşelerine kadar uzun yürüyüşlere çıkıyordu. İş yapma havasındaysa hiçbir şey enerjisini bitiremezdi. Ama bazen öyle bir hale bürünüyordu ki günlerce oturma odasındaki kanepeye uzanıp, sabahtan akşama kadar hiçbir şey söylemeden, en ufak bir kasını bile oynatmadan duruyordu. Bu durumlarda gözlerinde öyle dalgın, öyle boş bir ifade oluyordu ki, kendine hâkimiyetinin ve temiz hayatının böyle bir şeyi men edeceğini bilmesem onun uyuşturucu madde bağımlısı olduğunu düşünebilirdim.

Haftalar geçtikçe ona olan ilgim ve hayat amaçlarına olan merakım azar azar derinleşti ve arttı.

Zaten kişiliği ve görüntüsü en kötü gözlemcinin bile dikkatini cezbedebilirdi. Boyu 1.80 cm civarındaydı ve o kadar sıskaydı ki daha da uzun görünüyordu. Gözleri keskin ve deliciydi, tabii şu bahsettiğim durgunluk dönemleri hariç. Ve ince, atmaca görünümlü burnu, tüm görünümüne dikkatlilik ve kararlılık ekliyordu. Çenesi de karemsi bir çıkıntı şeklindeydi, bu da bir adama azimlilik görüntüsü verirdi. Elleri her zaman ya mürekkep benekleriyle ya da kimyasal madde sebepli lekelerle dolu olurdu. Yine de sık sık gözleme şansı bulduğum nazik felsefi enstrümanını ustalıkla çalarken gördüğüm üzere olağandışı bir dokunma duyusu sahibiydi.

Bu adamın merakımı ne kadar çektiğini, tüm o kendine özgü işlerinde ağzından laf almaya nasıl çalıştığını itiraf ettiğimde okuyucular benim yararsız bir işgüzar olduğumu düşünebilirler. Bir yargıya varmadan önce hayatımın ne kadar amaçsız olduğunu ve dikkatimi verecek başka bir şeyim olmadığını hatırlayın. Sağlığım, havanın nadiren çok ılık olduğu günler dışında dışarı çıkmama engeldi ve günlük yaşamımın tekdüzeliğini kırarak beni ziyaret edecek arkadaşlarım da yoktu. Bu şartlar altında bu arkadaşımı çevreleyen küçük sırta hevesle asıldım ve zamanımın çoğunu bu sırrı çözmekle harcadım.

Tıp okumuyordu. Bir soruya cevap verdiğinde anladığıma göre, kimi kimsesi yoktu. Stamford'un bu konudaki fikri doğrudu demek ki. Bilginlerin dünyasına açılan bilim kapısından ya da onay gören başka bir kapıdan geçmesini sağlayacak kademeli elde etmeye yönelik herhangi bir okuma, çalışma da yapmıyordu. Yine de kimi konulara dönük hevesi dikkate değerdi. Bilgi birikimi tuhaf sınırlardaydı. Bu birikim öyle geniş ve öyle ayrıntılıydı ki gözlemleri beni hayretler içinde bırakırdı. Görüş becerisi sonsuz olmadıkça hiçbir insan bu kadar çalışmaz ya da bu kadar kesin bilgiye erişemezdi zaten. Amaçsız, dağınık araştırmacılar nadiren tam ve kesin bilgiye ulaşırlar. Hiçbir insan iyi bir sebebi olmadıkça küçük meseleler için kafasını yormaz.

Bilgisizliği de, bilgi birikimi kadar dikkate değerdi. Kendi döneminin edebiyatı, felsefesi ve siyasal durumu hakkında hiçbir şey bilmiyormuş gibi görünüyordu. Thomas Carlyle'den bir alıntı yaptığımda en saf haliyle bana bu adamın kim olduğunu ve çalışmalarının neler olduğunu sordu. Şaşkınlığının tepeye vuruşu, tesadüfen Kopernik Teorisi'ni ve Güneş Sistemi' nin düzenini bilmediğini öğrendiğimde oldu. 19. yüzyılda herhangi bir medeni insanın, dünyanın güneşin etrafında döndüğünü bilmemesi bana o kadar olağandışı geliyordu ki, bunu fark etmem uzun sürmüştü.

“Çok şaşırılmış görünüyorsun,” dedi hayretli ifademi görünce. “Artık biliyorum ve unutmak için elimden gelenin en iyisini yapmalıyım.” “Unutmak için mi?”

“Ben,” diye açıklamaya başladı, “insan beynini boş bir çatı katına benzetiyorum. Orayı kendi seçtiğin mobilyalarla donatmalısın. Aptal biri, bulduğu her çeşit kütüğü içeri atar ve böylece işine yarayabilecek bilgiler kalabalık yüzünden dışarıda kalır. Ya da en iyi ihtimalle bir sürü başka eşya içinde onu bulmak zorlaşır. Becerikli bir insan beyin katına ne koyacağına çok dikkat etmelidir. Sadece işini yapmasına yarayacak aletlere sahip olmalıdır ama çok iyi seçilmiş birçok alete... Ve bunlar en doğru sırada yerleştirilmiş olmalı. Odanın esnek duvarları olduğunu ve her hacme genişleyebileceğini düşünmek hatadır. Gün gelir her yeni bilgi eklemesi yüzünden önceden bildiğin

bir şeyi unutursun. Bu yüzden gerekli bilgileri bir dirsekle dışarı itecek gereksiz bilgileri edinmekten kaçınmak gerek.”

“Ama dünyanın dönüşünden bahsediyoruz!” diye itiraz ettim.

“Bana ne dünyanın dönüşünden?” diye sözümü kesti telaşla, “güneşin etrafında döndüğümüzü söylüyorsun. Güneşin değil de ayın etrafında dönseydik ne olurdu ki? Bu benim işimle ilgili ne değiştirirdi?”

İşte bu an o işin ne olduğunu soracak oldum ama tavırları bu soruyu hoş karşılamayacağını anlamamı sağladı. Kısa sohbetimiz üzerine düşündüm ve bundan neler türetebileceğimi bulmaya çalıştım. Konusuyla ilgili olmayan hiçbir bilgiyi kabul etmediğini söylemişti. O zaman sahip oldukları yararlı bilgiler olmalıydı. Hâkim olduğunu belli ettiği değişik konuları kafamda sıraladım. Hatta bir kalem alıp kâğıda döktüm. Bitirip de kâğıda baktığımda kendimi gülmekten alamadım. Şöyle bir şeydi:

** Sherlock Holmes - Bilgisinin Sınırları*

Edebiyat Bilgisi: Sıfır

Felsefe: Sıfır

Gökbilim : Sıfır

Siyaset: Az

Bitkibilim : Değişken

Daha çok Belladonna, afyon ve zehirler üzerine.

Yerbilim : Elverişli ama sınırlı. Bir bakışta toprak çeşitlerini ayırt edebiliyor. Bir yürüyüşten sonra pantolonundaki çamur lekelerine bakmış ve hangi lekenin Londra ‘nın hangi bölgesinden olduğunu saymıştı.

Kimya : Derin bilgi

Anatomi: Çok ama düzenli değil

Olay derleme eserleri: Çok geniş bilgi. Yüzyıl içindeki bütün korkunç olayların her ayrıntısını biliyor.

İyi keman çalıyor.

Uzman bir eskrimci, boksör ve kılıç kullanıcısı.

İngiliz Kanunları konusunda elverişli bilgisi var.

Listeye bu kadar şey yazdıktan sonra umutsuzlukla ateşe attım. “Bu hünerlerin hepsini bağdaştırıp bu adamın uğraşına bir isim vermeyi başarabilirsem,” dedim kendi kendime, “başka uğraşacak bir şey kalmayacak.”

Listede keman çalmadaki gücüne atıf yapmıştım. Bu gücü dikkate değerdi fakat diğer hünerlerinden biraz farklıydı. Çünkü çok zor parçaları çalabiliyordu. Bildiğim parçalardı bunlar. Bir keresinde sırf ben istedim diye Mendelssohn’dan Lieder’i ve başka bazı beğenilen eserleri çalmıştı. Kendi haline bırakılınca ise nadiren müzik yapardı. Bir akşam koltuğuna oturdu, gözlerini kapadı ve dizinin dibinde duran kemani alıp, hafifçe çalmaya başladı. Notalar bazen dolgun ve hüzünlü, kimi zaman da

neşeli yükseliyordu. Kafasını kurcalayan şeylerin müziğine yansıdığı apaçıkta ama müzik onun kafasını toparlamasına mı yardımcı oluyordu yoksa çaldıkları bir kapristen veya hayalden mi kaynaklanıyordu, anlayabilmem mümkün değildi. Bu sololara tepki gösterebilirdim ama genelde bunları kesip, benim sevdiğim tarzda bölümler çalıyor, bunu da sabrımın sınırını genişletmek için küçük bir bedel olarak kullanıyordu.

İlk hafta boyunca hiçbir ziyaretçimiz olmadı. Bu durum dostumun benim gibi arkadaşsız biri olduğunu düşündürüyordu. Ama sonradan birçok tanıdığı olduğunu öğrendim, hepsi de toplumun değişik tabakalarındandı. Biri, bir hafta içinde üçdört kez gelen, bana Bay Lestrade olarak tanıştırdığı, soluk, fare suratlı, kara gözlü bir adamdı. Bir sabah son moda uygun giyinmiş genç bir bayan geldi ve yarım saat ya da biraz daha fazla oturdu. Aynı günün öğleden sonrası gri kafalı, eski püskü giyinmiş, Yahudi satıcılara benzeyen, çok heyecanlı olduğunu gördüğüm ve dikkatsiz yaşlı bir kadını peşine takmış olan bir adam geldi. Başka bir gün de yaşlı, beyaz saçlı bir beyefendi arkadaşımınla bir konuşma yaptı, daha da başka bir gün kadife üniformasıyla bir demiryolu görevlisi geldi. Bazısı gizli bir şeyden bahsedecek olursa, Sherlock Holmes benden izin istiyordu, ben de yatak odama geçiyordum. Her seferinde bana uygunsuz davrandığını söylüyor, özür diliyordu. “Bu odayı işlerim için kullanmak zorundayım,” dedi bir gün, “bu insanlar da benim müşterilerim.” Kafamdaki soru işaretini ortadan kaldıracak soruyu sormak için elime bir fırsat daha geçmişti ama duyarlılığım bir adamı bana itirafta bulunmaya zorlamaktan alıkoydu. Bu konuya dair hiç imada bulunmamasının çok iyi bir sebebi olduğunu düşündüm önce ama kısa süre sonra bu düşüncemi yok etti ve konuyu kendisi açtı.

4 Mart günüydü, iyi hatırlamamın bir sebebi var, nasıl olduysa yataktan erken kalktım ve Sherlock Holmes’un hâlâ kahvaltı ettiğini gördüm. Ev sahibi kadın huylarıma öyle alışmıştı ki masada benim için ne tabak ne de kahve fincanı vardı. İnsanoğlu olmamdan gelen huysuzluğumla zili çaldım ve sertçe yemeğe hazır olduğumu söyledim. Masadan bir dergi alıp, yemek gelene kadar, dostum kızarmış ekmeğini hatırdattırken okumaya koyuldum. Makalelerden birinin başlığının altı çizilmişti, doğal olarak bunu okumaya başladım.

Garip bir iddia taşıyan başlık, *Hayat Kitabı*’ydı. Makale bir gözlemcinin önüne çıkan her şeyi inceleyerek nasıl kesin ve sistematik bilgiye ulaşabileceğini anlatıyordu. Makale hem kurnazlığı hem de saçmalığı ile dikkatimi çekmişti. Nedenlen dirmeler güçlü ve kararlıydı ama çıkarımlar bana abartılmış gibi görünüyordu. Yazar, bir anlık bir ifade, bir kasın titremesi ya da gözünü kırpmasıyla karşıdakinin en derinden düşündüklerini bile anlamaya çalışmıştı. Ona göre, iyi bir gözlem ve analiz tekniği olan birine yalan söylemek imkânsızdı. Sonuçlarını, Öklit’in önermeleri kadar şaşmaz gösteriyordu üstelik. Bilmeyen biri, bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığını öğrenene kadar, gözlemcimizi büyücü sanabilirdi.

“Bir mantıkçı,” diyordu yazar, “bir damla suyun Niyagara’dan mı yoksa Atlantik’ten mi geldiğini, ikisini de hiç görmemiş olsa da anlayabilir. Demek ki bütün hayat bir zincir, bir halkası görüldüğünde bilinebilen bir doğa. Tüm diğer sanatlar gibi, Akıl Yürütmenin ve Analiz’in bilimi de uzun ve sabırlı

bir çalışma sonucu öğrenilebilecek bir konudur. Bu çalışma öyle uzundur ki ölümlü bir insanın bu konuda mükemmelliğe ulaşması için ömrü yetmez. İşin en zoru olan ahlaksal ve ussal yöne bakmadan önce daha temel konuları açıklamama izin verin. Biriyle karşılaştığınızda, bir bakışta onun geçmişini, ne iş yaptığını nasıl öğrenebilirsiniz? Aptalca görünse de bu çaba gözlem yeteneğini keskinleştirir ve kişiye nereye bakması gerektiğini ve ne araması gerektiğini öğretir. Bir insanın turnaklarından, yeninden, postallarından, pantolonundan, başparmağındaki ve işaretparmağındaki nasırlardan, ifadesinden, kollarından... Bunların her birinden o insanın özellikleri kolayca anlaşılır. Hepsi bir araya gelince, soruşturma yapanın bir davada hataya düşmesi neredeyse imkânsızdır.”

“Bu ne saçmalaktır!” diye haykırdım dergiyi masaya atarak, “bunun kadar gereksiz bir şey daha okumadım hayatımda.”

“Nedir o?” diye sordu Sherlock Holmes.

“Şu makale işte,” dedim yumurta kaşığımla işaret ederek. Kahvaltuma başlamak üzereydim. “İşaretlediğine göre sen de okumuşsun. Zekice yazıldığını reddetmiyorum. Ama beni çok kızdırdı. Tüm bunların bütün gün koltuğunda oturup inziva hayatı yaşayan, düzenlenmiş paradokslar yaratan bir adamın elinden çıktığı çok belli. Hiç işlevsel değiller. Onunla metro vagonunda karşılaşır, tüm yolcuların mesleklerini söyletmeyi çok isterdim. Ona karşı bire bin bahse bile girerdim.”

“Paramı kaybederdin o zaman,” dedi Sherlock Holmes sakince. “Çünkü o makaleyi ben yazdım.”

“Sen mi!”

“Evet, gözleme ve akıl yürütmeye karşı bir yeteneğim var. Orada vurguladığım, senin de tuhaf bulduğun teoriler gerçekten çok ama çok işlevsel. Hatta o kadar işlevsel ki ekmeğimi o sayede kazanıyorum.”

“Nasıl yani?” diye sordum gönülsüzce.

“Kendime özgü bir işim var. Sanırım bu işi dünyada tek yapan benim. Ben bir danışma dedektifiyim, ne olduğunu anlıyorsan tabii. Burada, Londra’da devletin birçok dedektifi var, birçok da özel dedektif var. Bunlar ne zaman işin içinden çıkamaları, ne zaman hata yapsalar bana gelirler, ben de onları doğru yere yönlendirmeye çalışırım. Tüm kanıtları önüme yığarlar ve ben de çoğu zaman suç tarihi bilgim sayesinde onları yönlendirmeyi başarırım. Kötülükler arasında ailevi bir benzerlik vardır ve bin tanesi hakkındaki tüm detaylar ayaklarının altındaysa, ilkiyle bininci arasındaki bağı çözememen imkânsızdır. Lestrade tanınmış bir dedektiftir. Şu sıralar bir kalpazanlık davası onu sislerin içine çekmiş durumda, o yüzden buraya geldi.”

“Peki ya diğerleri?”

“Çoğu özel araştırma acentaları tarafından gönderiliyor. Hepsi bir şekilde başı dertte olan insanlar ve aydınlatılmaya ihtiyaçları var. Hikâyelerini dinliyorum, onlar da benim tavsiyelerimi dinliyorlar, ardından da ücretimi cebe atıyorum.”

“Yani şunu mu demek istiyorsun?” dedim ardından da “odadan hiç çıkmadan başka hiç kimsenin çözemediği bir düğümü çözebiliyorsun, tüm ayrıntıları onlar kendileri görmüş olmasına rağmen?”

“Hemen hemen öyle. Buna yönelik bir sezgim var. Arada bir daha karmaşık bir vaka geliyor. O

zaman hemen çıkıp gerekli şeyleri kendim görmem gerekiyor. Biliyorsun, sorun için uyguladığım, çözümü kolaylaştıran birçok bilğim var. Şu makaledeki senin küçümsediğin akıl yürütme kuralları işimde paha biçilemez benim için. Gözlem benim ikinci yaradılışım. İlk karşılaştığımızda sana Afganistan'dan geldiğini söylediğimde şaşırmıştın.”

“Şüphe yok ki önceden biliyordun.”

“Böyle bir şey yok. Evet, Afganistan'dan geldiğini biliyordum ama zihnimdeki ben aradaki basamakların farkında olmadan sonucu bulmamı sağlayan düşünce dizisi sayesinde. O farkında olmadığım basamaklar mevcuttu halbuki. Nedenleme dizisi şöyle ilerledi: ‘İşte tıp tipi taşıyan bir beyefendi, ama askeri havası da var. Bir ordu doktoru demek ki. Sıcak bölgelerden yeni gelmiş, çünkü yüzü kararmış ve bu derisinin normal rengi değil, çünkü bileklerinin rengi açık. Zorluklar ve hastalıklar geçirmiş, yorgun yüzü açıkça bunu söylüyor. Sol kolu sakatlanmış. Çünkü kolunu anormal bir şekilde kasılmış tutuyor. Peki bir İngiliz ordu doktoru hangi sıcak bölgede böyle zorluklardan geçebilir? Kesinlikle Afganistan.’ İşte bu düşünce treninin tüm yolculuğu bir saniye bile sürmedi. Sonra Afganistan’ dan geldiğini söyledim, sen de şaşırдың.”

“Açıklamak kolay tabii bunları,” dedim gülererek. “Edgar Ellan Poe’nun *Dupin*’ini hatırlatıyorsun bana, böyle şeylerin hikâyeler dışında olabileceğini hiç düşünmemiştim.”

Sherlock Holmes ayağa kalkıp piposunu yaktı. “Beni Dupin’le karşılaştırarak iltifat ettiğinden şüphem yok,” dedi. “Şöyle söyleyeyim, bence Dupin pek becerikli değil. Uygun koşulları bulduğunda çeyrek saatlik sessizlikten sonra arkadaşımın düşüncelerini okuması çok gösterişli ve yüzeysel. Analitik bir deha sahibi olduğuna şüphe yok ama hiç de Poe’nun hayal ettiği kadar büyük bir hadise değil.”

“Gaboriau’nın işlerini okudun mu?” diye sordum. “Lecoq senin dedektif tasvirine uyuyor mu?”

Sherlock Holmes alaylı bir şekilde burnunu çekti. “Lecoq perişan bir avare,” dedi kızgın bir ses tonuyla, “Enerjisi dışında bir şeyi yoktu. O kitap hasta etti beni. Tek yapılması gereken tanınmayan bir tutsağı ortaya çıkarmaktı, ki bu benim yirmi dört saatimi alırdı. Ama Lecoq bununla altı ay mı ne uğraştı. O kitap dedektiflere ne yapmamaları gerektiğini gösteren bir el kitabı olabilir belki.”

Takdir ettiğim iki karaktere düşüncesizce davranılmasına içerlemiştim. Pencereye yürüdüm ve sokağa bakarak orada dikildim. “Bu adam çok akıllı olabilir,” dedim kendi kendime, “ama kesinlikle çok kibirli.”

“Bu günlerde hiç suç ve suçlu yok,” dedi şikâyet edercesine. “Bizim gibi beyinlerin işi ne o zaman? Adımı duyurabileceğimi çok iyi biliyorum. Suç takibi üzerine benim yaptığım sayıda çalışma yapmış, benim kadar doğal yetenek sahibi biri yaşamadı ve yaşamıyor. Fakat sonuç ne? Takibini yapacak suç yok ya da var da öyle yüze göze bulaştırılarak işlenmiş ki herhangi bir Scotland Yard görevlisi bile çözebilir.”

Bu kaba konuşma tarzı hâlâ kızdırıyordu beni. En iyisinin konuyu değiştirmek olduğunu düşündüm.

“Şu adam nereyi arıyor acaba?” diye sordum gülbüz, gösterişsiz giyimli adamı göstererek. Sokağın diğer tarafından yavaş yavaş yürüyor, merakla numaralara bakıyordu. Elinde büyük mavi bir zarf

vardı. Besbelli onu sahibine teslim edecekti.

“Şu emekli bahriye çavuşunu mu diyorsun?” dedi Sherlock Holmes.

“At bakalım!” diye düşündüm. “Nasıl olsa aksini kanıtlayamam.”

Bu düşünce kafamdan adam bizim numarayı görüp hızla karşıya geçmeden az önce geçti. Kapı sertçe çalındı ve aşağıdan derin bir ses geldi. Güçlü adımlarla merdivenleri çıkıyordu.

İçeri girip, “Sherlock Holmes için,” dedi ve arkadaşşıma mektubu uzattı.

Elime kibrini ezmek için bir fırsat geçmişti. Az önceki tahminini yaparken çok az düşünmüştü. “Sana bir şey sorabilir miyim?” dedim en uysal ses tonumla, “ne işle meşgulsün?”

“Bina sorumlusuyum, efendim,” dedi sertçe. “Üniformam tamirde, giyemedim.”

“Peki önceden ne iş yapıyordun?” diye sordum dostuma hin bir bakış atarak.

“Çavuştum, efendim, Kraliyet Donanması Hafif Piyade’de, efendim. Başka sorunuz var mı? Peki efendim.”

Topuklarını birbirine vurdu, eliyle selamını çaktı ve gitti.

3-LAURISTON BAHÇESİ'NİN GİZEMİ

Dostumun teorilerinin bu taze kanıtlarının beni bayağı şaşırttığını itiraf etmeliyim. Bu hayretimle analiz gücüne olan saygım arttı. Yine de zihnimde tüm olanların beni şaşırtmak için önceden ayarlanmış olabileceği ihtimali saklı duruyordu. Fakat bunu yapmasında ne gibi bir amaç olabileceğini kestiremiyordum. Kafamı çevirdiğimde notu okumayı bitirmişti. Gözlerinde, zihninde bir şeyler döndüğünü gösteren boş ve canlılığını kaybetmiş bir ifade vardı.

“Tüm bunları nasıl oldu da anladın?” diye sordum.

“Neyi anladım?” dedi alınganca.

“Neyi olacak, şu emekli bahriyeliyi.”

“İvır zıvır konuşacak zamanım yok,” dedi kaba saba bir sesle; ardından gülümsedi. “Kabalığımı bağışla. Düşünce sıramı bozdun da. Ama belki de iyi oldu. Demek sen o adamın emekli bir bahriye çavuşu olduğunu anlamadın, öyle mi?”

“Hayır, gerçekten de anlamadım.”

“Bunu bilmek, neden bildiğimi açıklamaktan daha kolaydı. İki kere ikinin dört ettiğini kanıtlaman istense zorluk yaşayabilirsin, halbuki sonuçtan sonuna kadar eminsindir. Adamın elinin üstündeki çapa dövmesini sokağın ta diğer ucundayken fark etmiştim. Bu, denizle ilgisini gösteriyordu. Yürüyüşü ordu tarzı idi aynı zamanda, favorileri de düzenli kesilmişti. O zaman bahriyeli olduğunu anlayabiliriz. Kendine önem veren ve komuta havası taşıyan bir adamdı. Başını nasıl dik tuttuğunu ve bastonunu nasıl salladığını görmüş olmalısın. Kendinden emin, saygılı, orta yaşlı bir adam olduğu

yüzünden anlaşılıyordu. Bunlar da onun eskiden bir çavuş olduğunu anlamamı sağladı.” “Harika!” deyiverdim.

“Yo, gayet sıradan,” dedi Holmes, yine de ifadesinden anladığım kadarıyla hayranlığımdan ve şaşkınlığımdan dolayı memnundu. “Az önce hiç suç işlenmediğinden bahsediyordum ya, yanılmışım. Şuna bak!” Görevlinin getirdiği notu bana doğru attı.

“Ama bu korkunç!” diye haykırdım şöyle bir göz attıktan sonra.

“Normalin dışında bir şeye benziyor,” dedi sakince. “Sesli okuyabilir misin?”

Ona okuduğum mektup şöyleydi:

“Sevgili Bay Sherlock Holmes, Brikston Yolu ‘ndaki Lauriston Bahçesi ‘nde gece üçte kötü bir şey oldu. Bekçilerimizden biri orada sabah iki sularında bir ışık görmüş. Evin boş olduğunu bildiği için kötü bir şey olduğundan şüphelenmiş. Kapı açılmış ve eşyasız ön odada iyi giyimli, cebindeki kartlarda Enoch J. Drebber, Cleveland, OhayoABD yazan bir beyefendinin cesedini bulmuş. Herhangi bir soygun ya da adamın nasıl öldüğüne dair hiçbir kanıt yok. Odada kan izleri var ama bu adamın hiç yarası yok. Boş eve nasıl geldiğini anlayamadık, olayın geri kalanı da muamma. Eve on ikiden önce gelerseniz beni bulabilirsiniz. Siz gelene kadar her şeyi olduğu gibi bıraktım. Eğer gelemeyecek durumdaysanız size daha ayrıntılı bilgi verebilirim. Büyük bir kibarlık gösterip beni fikirlerinizle aydınlatırsanız çok minnettar olurum.

Saygılarımla TOBIAS GREGSON.”

“Gregson, Scotland Yard’dakilerin en zekisidir,” dedi arkadaşım. “O ve Lestrade çok şanssızlar. İkisi de hızlı ve enerjiktir ama şaşkırtıcı şekilde gelenekçilerdir. Birbirlerini de hiç sevmezler. İki ünlü güzel kadının olabileceği kadar kıskançtırlar. Vakaya ikisi de karıştıysa çok eğlenceli olacak.”

Olayı sakince dalgaya alışı beni çok etkilemişti. “Kaybedecek hiç vakit yok,” dedim heyecanla, “gidip sana bir araba çağırayım mı?”

“Gidip gitmeme konusunda emin değilim. Deri ayakkabıları üzerinde öylece duran en tembel şeytan benimdir. Tabii bu tembellik her zaman olmuyor. Gerektiğinde çok dinç de olabilirim.”

“Neden ki? Bu ne zamandır beklediğin bir fırsat.”

“Sevgili dostum, ne önemi var ki benim için? Diyelim olayı çözdüm, tüm itibar Gregson, Lestrade ve diğerlerine gidecek. Çünkü ben resmi bir görevli değilim.”

“Ama yardım etmen için yalvarıyor.”

“Evet. Ondan daha nitelikli olduğumu biliyor, bunu bana söylüyor. Ama üçüncü bir insan söz konusu olduğunda dilini yutuyor sanki. Yine de gidip bir bakabiliriz. İşle kendim ilgilenebilirim. Yeni bir şey bulamazsam çok güldürecekler beni. Hadi, gidelim!”

Paltosunu giydi. Dışarı fırlayışı ilgisiz havasının yerini enerjik bir havanın aldığını gösteriyordu.

“Şapkanı almıyor musun?” dedi.

“Gelmemi mi istiyorsun?”

“Evet, yapacak daha iyi bir şeyin yoksa?” Bir dakika sonra at arabasına binmiş, hızla Brikston Yolu’na doğru sürmeye başlamıştık.

Sisli, bulutlu bir sabahtı. Çatuları, sokaktaki çamurların yansımalarını andıran kahverengi bir örtü kaplamış gibiydi. Dostum tam havasındaydı, Stradivarious ve Amati gezintileri yaparak Cremona’nın keman parçalarını mırıldanıyordu. Ben sessizce oturuyordum. Kapalı hava ve aldığımız işin melankolisi benim havamı bozmuştu.

“Bu işe fazla kafanı yormuyorsun galiba,” dedim sonunda Holmes’u müziğin derinliklerinden çıkarıp.

“Henüz bilgi yok,” dedi. “Tüm kanıtlara ulaşmadan teori üretmek büyük bir hatadır. Önyargı yaratır.”

“Bilgiye ulaşmak üzeresin,” dedim parmağımıyla işaret ederek. “Burası Brikston Yolu, yanılmıyorsam şu da o ev.”

“Evet, doğru. Dur sürücü, dur!” Yüz metre kadar daha vardı ama inmek için ısrar etti. Yolun geri kalanını yürüdük.

3 Numaralı Lauriston Bahçesi her an kötü bir şey olabileceği gibi bir görüntü veriyordu. Sokak boyunca dört evden biri buradaydı. Dört evin ikisi dolu, ikisi boştu. İkincinin, üç katlı, hüznü görünen, boş ve kasvetli perdesiz pencereleri vardı. Tabii pencerelerden birinde katarakt gibi belirmiş KİRALIK afişini saymazsak. Sokaktaki evleri birbirlerinden, oraya buraya dağılmış soluk çiçeklerle dolu küçük bahçeler ayırıyordu. Bu bahçeler sarımsı renkte, kil-çakıl karışımı olduğu anlaşılan patikalarla ortadan bölünüyordu. Tüm alan gece boyu yağın yağmur yüzünden çamur içindeydi. Bahçe, tepesinde tahtadan parmaklıkları olan, bir metrelik duvarla sınırlanmıştı, duvarın karşısında da olaya burunlarını sokup, olanlar hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışan bir grup meraklı tarafından çevrelenmiş sert ifadeli bir polis memuru dikiliyordu.

Sherlock Holmes’un hızla eve girip olayla ilgili çalışmaya başlayacağını düşünmüştüm. Hiçbir şey bu amacından daha önemli olamazdı. Şu durumda gösteriş gibi gördüğüm kayıtsız bir ifade ile kaldırımında bir aşağı bir yukarı yürümeye başlayıp, boş boş yere, havaya, komşu evlere ve parmaklıklara baktı. Bu incelemesini bitirdikten sonra sakince evin patikasına ya da patikaya uzanmış otlara diyelim, süzüldü. Gözleri hâlâ yerdeydi. İki kere durdu, birinde gülümsediğini, hatta memnuniyetle mırıldandığını gördüm. Patikada birçok ayak izi vardı ama polis buraya bu kadar çok girip çıktığına göre dostumun bir ipucu çıkarmayı nasıl umabildiğini merak ediyordum. Yine de algı yeteneğinin olağanüstü hızıyla ilgili yeterli kanıt görmüştüm, o yüzden de benim göremediğim birçok şey gördüğünden şüphe yoktu.

Uzun boylu, beyaz yüzlü, soluk sarı saçlı bir adam bizi evin kapısında, elinde defteriyle karşıladı. Hızla ileri fırladı ve dostumun elini kapıp taşkınlıkla tokalaştı. “Gelmeniz büyük kibarlık,” dedi, “hiçbir şeye dokunmadım.”

“Burası dışında,” dedi arkadaşım patikayı göstererek. “Buradan bir bufalo sürüsü geçse böylesine bir karışıklık yaratmazdı. Yine de bunun olmasına izin vermeden orayla ilgili işinizi bitirdiğinize şüphem yok, Gregson.”

“Evin içinde yapacak çok şeyim vardı,” dedi dedektif kaçamak bir tavırla. “İş arkadaşım Bay Lestrade burada. Patikayla onun ilgilenmesini bekliyordum.”

Holmes bana baktı ve alaylı bir ifadeyle kaşlarını kaldırdı. “Sen ve Lestrade gibi iki adam burada olduktan sonra bir üçüncü kişiye fazla gerek olmayacak,” dedi.

Gregson tatmin olmuş gibi ellerini ovuşturdu. “Yapabileceğimiz her şeyi yaptık sanırım,” dedi. “Garip bir vaka ama, senin böyle konulara ilgin olduğunu biliyorum.”

“Buraya arabayla gelmediniz, değil mi?” diye sordu Sherlock Holmes.

“Hayır.”

“Peki Lestrade?” “Hayır.”

“O zaman biz içeri girip odaya bakalım.” Önem vermez bir ifadeyle eve doğru ilerlemeye başladı. Gregson şaşkın, onu izledi.

Tahta zeminli, tozlu kısa bir hol mutfığa ve odalara gidiyordu. Holde, biri sağda, diğeri solda olan iki kapı vardı. Birinin haftalardır açılmadığı çok rahat anlaşılıyordu. Diğer kapı yemek odasındaydı, burası gizemli olayın gerçekleştiği odaydı. Holmes içeri girdi, ben de ölüm fikrinin kalbime sapladığı hisle onu takip ettim.

Büyük, kare bir odaydı. İçeride eşya olmadığı için daha da büyük görünüyordu. Adi bir duvar kâğıdı ile kaplanmıştı. Kâğıtta yer yer küf lekeleri, yırtıklar, sökülmiş, sarkmış bölgeler vardı. Arkadaki sarı boya seçilebiliyordu. Kapının karşısında sahte beyaz mermer yerleştirilmiş rafıyla havalı bir şömine, rafın bir köşesinde kırmızı mumdan kalma bir parça bulunuyordu. Odadaki tek pencere o kadar kirliydi ki içerideki her şeye evin her yerini kaplamış olan tozun yoğunlaştırdığı gri, donuk bir renk vererek, puslu, belli belirsiz sızabiliyordu ışık.

Aslında tüm bu ayrıntıları sonradan fark ettim. İlk anda tüm dikkatim yerde uzanmış yatan, korkutucu, hareketsiz, boş bakışını renksiz tavana dikmiş bedendeydi. Kırk üçkırk dört yaşlarında, orta boylu, geniş omuzlu, kıvrıkcık siyah saçlı, pis sakallı bir adamdı. Ağır bir paltosu, yelegeği ve açık renkli bir pantolonu vardı. Yakası ve kollukları tertemizdi. İyi fırçalanmış, düzgün şekilli bir şapka adamın hemen yanında, yerde duruyordu. Elleri sımsıkı kapalıydı ve bir kolu da savrulmuştu. Dirsekten aşağısını kıvrırmıştı, can çekişmesi acı dolu geçmiş olmalıydı. Katı yüzünde korku ifadesi asılıydı, insan yüzünde hiç görmediğim bir nefretti bu. Bu küçük alın, kaba burun ve çıkık çene, kötü niyetli ve korku verici bir buruşturma ile birleşince ölü adama, anormal duruşuyla beraber tam bir maymun görüntüsü vermişti. Değişik şekilde ölümler görmüştüm ama hiçbiri bu karanlık ve ürkünç, Londra civarının en işlek caddesine bakan evdeki kadar korkutucu değildi.

Lestrade, o sımsıkı görüntüsü ile tam kapıda bekliyordu. Beni ve dostumu selamladı.

“Bu vaka çok heyecanlı olacak,” dedi. “Şimdiye kadar gördüklerimden çok daha garip. Öyle az şey de görmedim

hani.”

“Hiçbir ipucu yok mu?” dedi Gregson.

“Hiç yok,” diye zırlıladı Lestrade.

Sherlock Holmes cesede yaklaştı ve eğilip dikkatlice inceledi. “Hiç yara olmadığına emin misiniz?” diye sordu etrafa saçılmış kan damlalarını işaret ederek.

“Kesinlikle!” dedi iki dedektif de.

“O zaman bu kan diğer kişiye ait, tahminen katile; tabii bu bir cinayetse. Bu olay bana 1834 yılında Utrecht’te gerçekleşen Van Jansen ölümünü hatırlattı. Vakayı hatırlıyor musunuz, Gregson?”

“Hayır.”

“Okuyup öğrenin, gerçekten. Güneşin altında hiçbir şey yok, her şey o doğmadan önce olup bitmiş.”

Konuşurken çevik parmakları orada, burada her yerde dolanıyor, dokunuyor, bastırıyor, açıyor, inceliyordu. Aynı anda gözleri daha önce de fark ettiğim o uzak ifadeye bürünmüştü. İnceleme o kadar çabuk bitmişti ki, bir başkası bu inceleme sayesinde öğrenilenleri duysa, bu kadar kısa olduğuna inanmazdı. En son, ölü adamın dudaklarını kokladı, sonra da botlarının tabanına baktı.

“Yeri hiç değiştirilmedi, değil mi?” diye sordu.

“İncelememizin gerektirdiğinden daha fazla değil.”

“Onu morga götürebilirsiniz şimdi,” dedi. “Öğrenecek bir şey kalmadı.”

Gregson beraberinde bir sedye ve dört adam getirmişti. Seslenince adamlar odaya girdi ve yabancı, kaldırılıp dışarı taşındı. Adamı kaldırdıkları anda bir yüzük çınlayarak yere düşere, yuvarlandı. Lestrade yüzüğü aldı, meraklı gözlerle baktı.

“Burada bir kadın varmış,” dedi heyecanla. “Bir kadının evlilik yüzüğü bu.”

Konuşurken yüzüğü avucunun içinde kaldırdı. Hepimiz etrafına toplanıp bakındık. Bu yüzüğün bir gelin tarafından takıldığına hiç şüphe yoktu.

“Bu, işleri karıştırır,” dedi Gregson. “Hiç karışık değil mi ya!”

“İşleri basitleştirmediyine emin misin?” dedi Holmes. “Bakarak bir şey öğrenemeyiz. Ceplerinde ne buldunuz?”

“İşte, hepsi burada,” dedi Gregson merdivenin dibindeki bir küme karmaşık eşyayı göstererek. “97163 numaralı, Barraud marka, Londra’da yapılma bir saat. Ağır, sağlam, altın bir zincir. Altın yüzük. Gözleri yakuttan buldok kafası şeklinde olan altın bir broş. Rus derisinden kartlık. İçinde Cleveland’den Enoch J. Drebber’in kartı var. Kartlığın derisine *E. J. D.* yazılmış. Cüzdan yok ama ceplerden yedi pound, on üç pens çıktı. Boccaccio’nun *Decameron*’unun cep baskısı. İlk sayfasında Joseph Stangerson ismi yazıyor. İki mektup, biri E. J. Drebber’a biri de Joseph Stangerson’a.”

“Adresler nedir?”

“Amerika Borsası, Strand. Mektup istenene kadar saklanacakmış. İkisi de Guion Buhar Gemileri Şirketi’nden. İki adamın Liverpool’dan kalkacak gemilerinden bahsediyor. Açık ki bu zavallı adam New York’a geri dönmek üzereydi.”

“Bu adamla, Stangerson’la ilgili bir araştırma yaptınız mı?”

“Ben hemen yaptım,” dedi Gregson. “Tüm gazetelere haber saldım ve adamlarımdan biri de Amerika Borsası’na gitti. Ama henüz dönmedi.”

“Cleveland’e bir şey gönderdiniz mi?”

“Bu sabah telgraf çektik.”

“Nasıl sorular sordunuz?”

“Olayı ayrıntılarıyla anlattık ve her türlü bilginin yararlı olacağını söyledik.”

“Belirli bir şey üzerine soru sormadınız mı?” “Stangerson’u sordum.”

“Başka? Tüm bu vakanın bağlı görüldüğü herhangi bir durum yok mu? Başka telgraf çekmeyecek misiniz?”

“Söylemem gereken her şeyi söyledim,” dedi Gregson alıngan bir tonla.

Sherlock Holmes kendi kendine kıkırdadı. Holmes tam bir şey söyleyecekti ki biz holde tüm bu konuşmayı yaparken ön odada bulunan Lestrade yanımıza geldi. Kendini beğenmiş ve tatmin olmuş bir edayla ellerini ovuşturuyordu.

“Bay Gregson,” dedi, “Çok önemli bir keşifte bulundum. Duvarlarda sıkı bir inceleme yapmasaydım gözden kaçabilirdi.”

Ufak adamın konuşurken gözleri parlıyordu. İş arkadaşına karşı puan almış olması dolayısıyla gizli bir sevinci olduğu apaçıktı.

“Buraya gelin,” dedi odaya geri girerek. Korku yaratan cesedin kaldırılmasıyla odanın havası daha açık bir hal almıştı. “Şimdi burada durun!”

Bir kibrit çakıp duvara doğru tuttu.

“Şuna bakın,” dedi zafer edasıyla.

Duvar kâğıdının bazı yerlerde sarktığını söylemiştim. Odanın bu değişik köşesinde büyük bir parça sökülmüş ve kaba sıvadan sarı bir kare ortaya çıkarmıştı. Bu çıplak boşlukta kan kırmızısı harflerle tek bir kelime yazılıydı:

RACHE.

“Buna ne diyorsunuz?” dedi. Dedektif, sahnesini yapan bir gösteri adamı heyecanımla, “Bu gözden kaçtı çünkü odanın kimsenin bakmayı düşünmediği en karanlık köşesinde. Katil bunu kendi kanıyla yazmış. Bakın duvardan bir leke damlamış. Bu, olayın bir cinayet olduğunu ortaya koyuyor. Neden bu köşe seçildi? Söyleyeyim. Şömine rafının üzerindeki muma bakın. Olay sırasında yanıyordu, şu durumda burası da en karanlık yerine en aydınlık köşeydi.”

“Ne anlama geliyor bu, *bulduğun şey?*” diye sordu Gregson küçümseyerek.

“Anlamını mı soruyorsun? Söyleyeyim, bunu yazan kişi bir kadın ismi olan ‘Rachel’ yazacaktı ama bir şey bitirmesini engelledi. Bu söylediklerimi yazın bir kenara, çünkü dava çözümlendiğinde Rachel isimli birinin işin içinde olduğunu göreceksiniz. Sizi güldürebilir Bay Sherlock Holmes. Çok akıllı ve kurnaz olabilirsiniz ama eski toprak en iyisidir.”

“Çok affedersiniz!” dedi küçük adamın sınırlarını kahkaha boşalmasıyla tepeye çıkarmış olan dostum. “Bunu hepimizden önce görmüş olmanın ayrıcalığına sahip olabilirsiniz ve dediğiniz gibi bu kesinlikle geçen geceki sırrın diğer iştirakçisi tarafından yazılmış. Bu odayı inceleme fırsatım olmadı daha, izninizle bunu şimdi yapmak istiyorum.”

Konuşurken cebinden bir mezura ve büyük bir büyüteç çıkardı. Bu iki aletle odada sessizce dolaştı, arada bir durdu, bazen diz çöktü ve bir kere de yüzüstü yere uzandı. Kendini o kadar kaptırmıştı ki bizim orada olduğumuzu bile unutmuştu. Çünkü nefeslerinin arasında haykırışlar, inilti, ısıklar, cesaret ve umut yayan haykırışlarla kendi kendine konuşuyordu. Onu izlerken safkan, iyi eğitilmiş bir av köpeğinin aradığı şeyi bulana kadar bir oraya bir buraya giderkenki hırıltularını düşünmeden edemedim. İncelemesini yirmi dakika hatta daha fazla sürdürdü. Ara sıra benim göremediğim kanıtlar arasındaki mesafeyi ölçtü, bazen de duvarlara yöneldi. Bir yerden bir tutam toz aldı ve dikkatle cebinden çıkardığı zarfın içine koydu. En son, duvardaki yazıyı, büyüteciyle her harfi tek tek, en ince ayrıntısına kadar inceleyerek etüt etti. Bu da bittikten sonra tatmin olmuş göründü.

Çünkü mezurasını ve büyütecini cebine koydu.

“Dâhiliğin acı çekmeye sınırsız dayanıklılık olduğunu söylüyorlar,” dedi gülümseyerek. “Çok kötü bir tanımlama ama dedektiflik mesleğine uyuyor.”

Gregson ve Lestrade amatör meslektaşlarının hareketlerini büyük bir merak ve küçümseme ile izlemişti. Benim farkına varmaya başladığım, belli ki Sherlock Holmes’un en küçük hareketinin bile kesin ve işe yarar bir sonuçla bağlantılı olduğu gerçeğini anlayamıyorlardı.

“Ne düşünüyorsunuz?” diye sordu ikisi de.

“Size yardım etme cüretinde bulunursam bu davadaki tüm itibarınızı elinizden almış olurum,” dedi arkadaşım. “Şu ana kadarki işiniz çok iyi, o kadar ki başka birinin karışması ayıp olur.” Sesinde tam bir iğneleme ve küçümseme tonu vardı. “Araştırmalarınızın nasıl gittiğini bana bildirirseniz,” diye devam etti, “size yapabileceğim her türlü yardımı yapmaktan mutluluk duyacağım. Şimdi cesedi bulan bekçiyle konuşmak istiyorum. Adını ve adresini verebilir misiniz?”

Lestrade not defterine bakarak, “John Rance,” dedi. “Şu anda iş başında değil. Onu Audley Meydanı, 46 numarada bulabilirsiniz. Kennington Parkı Girişi’nde.”

Holmes adresi not etti.

“Gelin, Doktor,” dedi, “gidip bekçiye bakalım. Size de vakada yardımcı olacak bir şey söyleyeyim,” dedi sonra dedektiflere dönerek. “Bir cinayet söz konusu ve bu cinayet bir erkek tarafından işlenmiş. Boyu 1.80 santimden fazla, eski püskü giyiniyormuş, kare uçlu botları varmış ve Tiriçirapalli purosunu içiyormuş. Buraya kurbanıyla beraber dört tekerli, öndeki bir nalı yeni, diğer üçü eski olan tek atın çektiği bir araba ile gelmiş. Her halükârda katilin kırmızı yüzlü olduğunu söyleyebilirim, ayrıca sağ elinin tırnakları da uzunmuş. Birkaç işaret ama size yardımları dokunabilir.”

Lestrade ve Gregson kuşkulu gözlerle birbirlerine baktılar.

“Eğer bu adam öldürüldüyse, bu nasıl yapılmış?” dedi Lestrade.

Sherlock Holmes, “Zehirlenmiř,” dedi kısa ve sert bir cevapla ve büyük adımlarla yürümeye başladı. “Bu arada, diğer bir şey de Lestrade,” dedi tam kapıda arkasını dönüp: “ ‘Rache’ intikam kelimesinin Almanca karşılığıdır; bu yüzden Bayan Rachel’i arayarak zaman kaybetmeyin.”

Tüm bunları tokat gibi fırlattıktan sonra iki rakibi açık ağızlarıyla gerisinde bırakıp gitti.

4-JOHN RANCE'İN SÖYLEDİKLERİ

Lauriston Bahçesi, 3 Numara'dan ayrıldığımızda saat birdi. Sherlock Holmes beni bir telgraf servisine götürdü ve uzun bir telgraf çekti. Sonra bir araba çağırdı ve sürücüye bizi Lestrade'in verdiği adrese götürmesini istedi.

“İlk ağızdan ipucu gibisi yoktur,” dedi. “Aslında davayı zihnimde çözdüm ama yine de hâlâ öğrenilmesi gereken her şeyi öğrenmeliyiz.”

“Beni hayrete düşürüyorsun Holmes,” dedim. “O verdiğin kanıtlardan görüldüğü kadar emin değilsin, buna şüphem yok.”

“Yanılmama imkân yok,” dedi. “Oraya gittiğimizde ilk dikkatimi çeken kaldırıma yakın sürmüş bir atlı arabanın bıraktığı tekerlek izleri oldu. Dün geceye kadar bir haftadır yağmur yağmadığına göre bu kadar derin izler ancak dün gece bırakılmış olmalı. At toynaklarının izi de vardı ve dört naldan biri diğerlerine göre çok iyi şekildaydı. Bu da henüz yeni olduğunu gösteriyor. Araba yağmur yağdıktan sonra vardığına ve Gregson'ın söylediği gibi, sabah da hiç araba gelmediğine göre demek ki bu araba vakamın iki iştirakçisini bu eve getirmiş.”

“Bunlar basit görünüyor,” dedim. “Peki ya diğer adamın boyu?”

“Bir adamın boyu, onda dokuz ihtimalle, adım aralıklarının uzunluğundan anlaşılabilir. Çok basit

bir hesap, sana anlatıp canını sıkıkmama gerek yok. O adamın adım uzunluğunu hem patikada hem de içerideki tozda ölçtüm. Sonra hesabımı deneme şansını buldum, bir adam duvara yazı yazacağı zaman göz hizasında yazmak ister. Duvardaki yazı 1.80 santimden yüksekteydi. Yani bu iş çocuk oyuncağıydı.”

“Peki ya yaşı?”

“Eğer bir adam 1.30 santimetreyi hiç zorlanmadan adımlayabiliyorsa bir sonbahar yaprağı değildir. Bu adamın bahçede hızla attığı adımların uzunluğuydu. Deri botları yuvarlaklaşarak iz bırakmış. Botların kare uçları da hafif zıplayarak gittiğini gösteriyor. Bunlar hiç de sır değil. Sadece olağan hayata şu makalede bahsettiğim gözlem ve akıl yürütme kurallarıyla bakıyorum. Kafana takılan başka bir şey var mı?”

“Tırnaklar ve Tiriçirapalli,” dedim.

“Duvardaki yazı kana bulandırılmış işaretparmağıyla yazılmış. Büyütecim sayesinde yazı yazılırken duvar sıvasının hafifçe çizildiğini fark ettim. Tırnaklar kesilmiş olsa böyle olmazdı. Ayrıca yere serpilmiş külleri buldum. Koyu renkli, ince bir küldü bu, aynı bir Tiriçirapalli purosunda çıkabileceği gibi. Puro külleri üzerine bir çalışmam olmuştu; aslında konuyla ilgili makalem var. Bilinen her marka puro ve sigaranın külünü ayırt edebileceğimi söyleyerek kendimi övebilirim. Becerikli bir dedektifin Gregson ve Lestrade gibilerinden farkı budur işte.”

“Peki kırmızı suratı nasıl anladın?” diye sordum.

“Bu çok gözü pek bir tahmindir ama haklı olduğuma eminim. Bu konuyla ilgili soru sormamanı tercih ederim şu anda.”

Alnımı ovdum. “Kafam karıştı,” dedim. “Üzerinde düşündükçe daha karmaşık bir hal alıyor. Bu iki adam, tabii sadece iki kişiye, nasıl oldu da bu boş eve geldiler? Onları getiren arabacıya ne oldu? Bir adam diğerini zehir içmeye nasıl zorlayabilir? O kan nereden geldi? Soygun olmadığına göre katilin öldürme amacı neydi? O kadın yüzüğü oraya nasıl geldi? Her şey bir yana, diğer adam gitmeden önce neden Almanca RACHE yazdı? Tüm bunları bir araya getirecek olası bir yol bulamadığımı itiraf etmeliyim.”

Dostum onaylarcasına güldü.

“Olayın zorluklarını çok iyi özetledin,” dedi. “Hâlâ anlaşılması güç olan birçok şey var, yine de ana gerçekler hakkında kararım varmış durumdayım. Lestrade’in düşündüğüne göre şu yazı, polisi yeraltı örgütlerine ve sosyalistlere yöneltmek, onlara hedef şaşırtmak için yazılmıştı. Ama yazı bir Alman tarafından yazılmamış. A harfi, fark ettiysen, şu anki Alman modasından farklıydı. Şu sıralar gerçek bir Alman kesinlikle Latince karakterleri kullanacaktır, o zaman şunu söyleyebiliriz: Yazı bir Alman tarafından değil, işinden fazlasını yapan beceriksiz bir taklitçi tarafından yazılmıştı. Soruşturmayı saptırmayı amaçladığı ortada. Vakayla ilgili başka bir şey anlatmayacağım, Doktor. Bilirsin, bir sihirbaz sırlarını açıklarsa numaralarının hiçbir değeri kalmaz. Ben de sana çalışma yöntemimi anlatsam herhangi biri olduğumu düşünürsün.”

“Böyle bir şey düşünmem,” dedim. “Her şeyi bir bilimin ortaya çıkarabileceği kadar iyi ortaya

çıkardın.”

Dostum, söylediklerimi duyunca ve onları söylerkenki ciddiyetimi görünce çok memnun oldu, kızardı. İşiyile ilgili iltifatlara, genç bir kızın güzelliğine yapılacak iltifatlara olduğu kadar açık olduğunu çoktan fark etmiştim zaten.

“Sana bir şey daha söyleyeceğim,” dedi. “Deri botlar ve kare uçlar aynı arabayla geldiler ve patikayı en arkadaşça şekilde yürüyüp gittiler, hatta kol kola. İçeri girdikten sonra odanın içinde aşağı yukarı yürüdüler ya da kare uçlar yürürken, deri botlar sabit durdu. Tüm bunları yerdeki tozdan çıkardım; yürüdükçe de heyecanı yükselmiş. Adımlarının uzunlaşmasından belli oluyor. Tüm süre boyunca konuşuyor ve gitgide öfkeye bürünüyordu. Sonra hazin olay gerçekleşti. Sana bildiklerimin hepsini anlattım, geri kalanları zaman ve tahminler gösterecek. Şimdi acele etmeliyiz. Norman Neruda’yı dinlemek için Halle Konser Salonu’na gitmek istiyorum.”

Bu konuşma arabamız birbirinin ardına gelen pis ve kasvetli yollarda ilerlerken olup bitmişti. En pis ve en kasvetli yollardan birinde arabacı aniden ayağa kalktı ve ölü kiremit renkleriyle bezenmiş dar bir geçidi işaret ederek, “Burası Audley Meydanı,” dedi. “Döndüğünüzde beni burada bulabilirsiniz.”

Audley Meydanı pek çekici bir yer değildi. Dar geçit bizi bayraklarla bezenmiş, kirli evlerle dolu avluya çıkardı. Renksiz sokakta 46 numaraya gelene kadar pasaklı çocuk grupları arasından ilerledik. Evin kapısında pirinçten bir plakada Rance yazıyordu. Sorup sorduğuktan sonra bekçinin yataкта olduğunu öğrendik. O gelene kadar beklememiz için salona alındık.

Az sonra uykusundan alıkoyulduğu için canı sıkkın bir halde gelerek “Karakola raporumu vermişim,” dedi.

Holmes cebinden yarım poundluk çıkardı ve dalgınca evirip çevirmeye başladı. “Kendi dudaklarınızdan duymamızın daha iyi olacağını düşünmüştük,” dedi.

“Bildiğim her şeyi anlatmaktan büyük keyif alacağım,” dedi memur, gözleri altın paraya dikilmiş halde.

“Olayın nasıl gerçekleştiğini bir de senin açından duymak istiyoruz.”

Rance at kuyruğundan yapıma kanepeye oturdu ve hikâyesinde hiçbir şey atlamamak için kaşlarını çatıp düşünmeye başladı.

“En başından anlatayım,” dedi. “Gece ondan, sabah altıya kadar çalışırım. On birde ‘Beyaz Geyik’te kavga çıkmıştı; olay büyümeden önlemeyi becerdim. Saat birde yağmur yağmaya başladı, yolda Harry Murcher’i gördüm, şu Hollanda Koruluğu civarının bekçisi. Henrietta Sokağı’nın başında durup konuşmaya başladık. Sonra saat iki gibi Brikston Yolu’nu kontrol etmeye gittim. Sokak çok pisti ve bomboştu. Yol boyunca yanımdan geçen bir ya da iki araba dışında hiçbir hareket görmedim. Öyle yürürken, o an dört tek cin atmanın ne kadar da güzel olacağını düşünürken şu mevzubahis evin bir penceresinde ışık gördüm. O civardaki evlerin boş olduğunu biliyorum. Evlerin sahibi kanalizasyon bağlantısını tamir etmiyordu, zaten son kiracı da tifodan öldü. Işığı görünce şaşırđım tabii, hemen koştum. Kötü bir şey olduğundan emindim. Kapıya varınca... “

“Durdun ve bahçe kapısına geri döndün, neden yaptın

bunu?”

Rance heyecanla zıpladı, şaşkınlıktan fırlamak üzere gözleriyle Sherlock Holmes’a baktı.

“Evet, bu doğru efendim,” dedi. “Ama bunu nasıl bildiğinizi ancak Tanrı bilir. Evet, kapıya vardığımda etrafın henüz çok sakin ve boş olduğunu gördüm. Yanımda biri olması daha iyi olurdu. Öyle çok korkak biri değilimdir ama eve gelenin tifodan ölen adam olabileceğini ve kendisini öldüren lağımı incelemeye geldiğini düşününce kapıya dönüp Murcher’a bakmaya karar verdim. Ama ortalıkta kimse yoktu.”

“Sokakta kimse yok muydu?”

“Hiçbir canlı yoktu efendim, bir köpek bile. Eve geri dönüp kapıyı açtım. İçerisi çok sessizdi, ben de ışık yanan odaya gittim. Şömine rafının üzerinde bir mum vardı, kırmızı bir mum. Onun ışığını gördüm.”

“Evet, gördüklerini biliyorum. Odada defalarca dönüp durdun, cesedin yanında diz çöktün ve gidip mutfak kapısını zorladın, sonra da...”

John Rance yine ayağa fırladı. Yüzünde korku ve şüphe vardı. “Nereye saklanmıştın söyle bakalım?” diye haykırdı.

“Gördüğüm kadarıyla bilmen gerekenden fazlasını biliyorsun.”

Holmes güldü ve masanın üzerine bir kartını attı. “Beni cinayetle suçlamayın,” dedi. “Ben bir av köpeğiyim, çakal değil. Bay Gregson ya da Bay Lestrade sana bunu açıklayacaktır. Şimdi devam et. Sonra ne yaptın?”

Rance geri oturdu, yine de şaşkın ifadesini kaybetmemişti. “Bahçe kapısına döndüm ve ısıklık çaldım. Murcher ve iki bekçi daha hemen geldi.

“Sokak hâlâ boş muydu?”

“Evet, en azından ilgili olabilecek kimse yoktu.”

“Ne demek istiyorsun?”

Bekçinin ifadesi bir sırıtışla süslendi. “İş hayatım boyunca birçok sarhoş gördüm,” dedi, “ama bu adam kadar sarhoşunu hiç görmemiştim. Döndüğümde bahçe kapısında idi. Parmaklıklara tutuna tutuna yürüyor, bağırarak şarkı söylüyordu. Tutunmasa ayakta duramazdı.”

“Ne çeşit bir adamdı?” diye sordu Sherlock Holmes.

John Rance lafının kesilmesine alınmış gibi baktı. “Sık rastlanır bir sarhoş değildi,” dedi. “Meşgul olmasaydık kesin karakola götürürdük.”

“Yüzü, kıyafetleri... Hiçbir şey fark etmedin mi?” diye araya girdi Holmes sabırsızca.

“Ona destek olurken bir şeyler seçebildim. Murcher da yardım etti bana. Uzun boylu bir adamdı, kırmızı yüzlüydü, burnundan aşağısı örtülüydü.”

“Yeterli,” dedi Holmes heyecanla. “Ne oldu ona?”

“Onunla uğraşamayacak kadar meşguldük,” dedi bekçi alıngan bir sesle. “Eminim evine gidebilmiştir.”

“Ne giyiyordu?”

“Kahverengi bir palto.” “Elinde kırbacı var mıydı?” “Kırbaç mı, hayır.”

“Bir yere atmış olmalı,” diye mırıldandı dostum. “Ardından atlı bir araba geçmedi mi?”

“Hayır.”

“İşte sana yarım pound,” dedi dostum ayağa kalkıp şapkasını takarken. “Hiçbir zaman terfi alamayacaksın Rance. Seninki gibi bir kafa ancak süs eşyası olarak kullanılabilir. Neden biliyor musun? Dün gece kollarına aldığın adam bu büyük sırrı çözecek her ipucuna sahipti, yani aradığımız adamdı. Şimdi bunu tartışmanın hiçbir anlamı yok. Bu söylediğimi bil yeter. Gidelim, Doktor.”

İstihbaratçımızı şaşkın ama kesinlikle rahatsız bir şekilde arkamızda bırakıp arabaya bindik.

“Aptal,” dedi Holmes evimize doğru giderken acı bir tonla. “Böyle bir şans kollarına kadar geliyor ama o yararlanmasını bilemiyor.”

“Benim kafam hâlâ bulanık. Bahsettiği adamın senin tarifine uyduğu doğru. Ama neden evden çıktıktan sonra geri dönsün ki? Bu nasıl bir suç?”

“Yüzük, Doktor, yüzük. İşte bunun için geri geldi. Onu yakalayacak hiçbir yol bulamazsak yüzüğü yem olarak kullanabiliriz. Onu yakalayacağım Doktor, bire iki bahse bile girerim. Sana da teşekkür etmeliyim. Sen olmasan bu vakaya karışmazdım. Karışmasaydım da şimdiye kadarki en hoş dosyamdan mahrum kalırdım. Kızıl Dosya, ne dersin? Neden biraz sanat ağzı kullanmayalım? Hayatın renksiz yumağının içinden her zaman kızıl bir cinayet ipliği geçer. Bizim görevimiz o ipliği oradan çekmek, ayırmak ve tüm ayrıntısını ortaya çıkarmak. Şimdi öğle yemeği yemeye gidelim, sonra da Norman Neruda’ya. Girişleri ve bitirileri harikadır. Chopin’den en güzel çaldığı parça neydi: Trala-la-rila-lay.”

Bu amatör tazi arabaya binip tarlakuşunun peşine gider gibi kaybolurken, ben de insan zihninin çok yönlülüğü içine dalıp gittim.

5-İLANIMIZA BİR BAŞVURU YAPILIYOR

Sabahtan itibaren yaptıklarımız beni çok yormuştu, ve öğleden sonra yorgun düşmüştüm. Holmes konser için evden ayrılınca kanepeye uzanıp birkaç saatliğine uyumaya çalıştım. Ama bu başarısız bir çabaydı. Tüm yaşadıklarım zihnimi çok doldurmuştu, içeride değişik hayallerden ve tahminlerden oluşan bir kalabalık vardı. Gözümü kapadığım anda yerde biçimsiz yatan, maymun görünümlü adamın yüzünü görüyordum. O yüz bende o kadar kötü bir etki bırakmıştı ki, kendimi yeryüzünden silinmesine sebep olan kişiye minnettarlık duymaktan alamıyordum. İnsan özelliklerinin en kötü, en ahlaksız nasıl görünebileceği sorulsa herhalde Cleveland'den Enoch Drebbler'ı örnek verirdim. Yine de adaletin yerini bulması gerektiğinin ve maktulün kötü görünümünün hukukun gözünde bir şey ifade etmediğinin farkındaydım.

Vaka üzerinde ne kadar düşünürsem dostumun maktulün zehirlenerek öldürüldüğü iddiası da o kadar olağandışı geliyordu. Adamın dudaklarını nasıl kokladığını ve ona fikir verecek bir şey bulduğundan nasıl emin olduğunu hatırladım. Yine de zehir değilse bile, üzerinde hiçbir yara veya boğuşma izi olmadığına göre adamın ölümüne ne sebep olmuştu?

Diğer yandan da yerdeki kan kime aitti? Görünürde boğuşma izi ya da hasmının maktulü yaralamış olabileceği bir silah yoktu. Tüm bu sorular cevapsız kaldığı sürece uykunun hem bana hem Holmes'a haram olduğunu düşündüm. Onun kendinden emin tavrı beni çoktan tüm gerçekleri ortaya çıkararak bir teorisi olduğuna ikna ediyordu. Şu anki durumda ben hiçbir çıkarım yapamıyordum.

Eve çok geç döndü. O kadar geç ki, konserin onu bu kadar alıkoyamayacağından emindim.

Gelmeden önce akşam yemeği masasına konmuştu.

“Harikaydı,” dedi ve oturdu. “Darwin’in müzik hakkında ne dediğini biliyor musun? İnsan ırkının müziği konuşmadan çok daha önce yaptığını ve sevdiğini iddia ediyor. Belki o yüzden bu kadar çok etkileniyoruz. Ruhlarımızda, dünya çocukluğunu yaşarkenki gizemli yüzyıllardan kalma belirsiz anılar olmalı.”

“Bu çok geniş bir fikir,” dedim.

“Ucu Doğa’ya dokunacaksa, fikirler de onun kadar geniş olmalı,” dedi. “Ne oldu sana? Hiç iyi görünmüyorsun. Bu Brikston Yolu hadisesi üzmüş seni anlaşılın.”

“Aslında öyle,” dedim. “Ama Afgan maceralarımdan sonra daha sıkı olmam gerekirdi. Maivand’da arkadaşlarımla parçalara ayrıldığına şahit oldum, hem de hiç sinir bozukluğu yaşamadan.”

“Anlıyorum. Bu olayda hayal gücünü uyandıran bir gizem var. Hayal gücü olmasa korku da olmazdı. Akşam gazetesini okudun mu?”

“Hayır.”

“Olayı tarafsızca anlatmışlar. Adam kaldırıldığında bir kadın yüzüğünün bulunduğunu yazmıyor ama. Bu iyi oldu.” “Neden?”

“Şu ilana bak,” dedi. “Olaydan hemen sonra tüm gazetelere gönderdim.”

Gazeteyi bana doğru fırlattı, ben de durduğu yerde okudum. Kayıp bölümündeki ilk ilandı: *Bu sabah Brikston Yolu ‘nda, diyordu, Beyaz Geyik barı ile Hollanda Koruluğu arasında düz altın bir evlilik yüzüğü bulunmuştur. Başvuru: Doktor Watson, 221B, Baker Sokağı. Bu akşam 8 ila 9 saatlerinde.*

“Adını kullandığım için kusuruma bakma,” dedi. “Kendi adımı kullansaydım bazı kaz kafalıları beni tanıyabilir ve işe karışabilirlerdi.”

“Sorun yok,” dedim. “Ama başvuran biri olursa yüzük falan yok bende.”

“Olmaz mı,” dedi bir tane uzatarak. “Bu işe yarar. Çok iyi bir kopya.”

“Peki kimin başvurmasını umuyorsun?”

“Şu kahverengi paltolu adamın, şu kırmızı yüzlü kare botlu arkadaşın. Kendi gelmezse bile bir yordakçısını gönderecektir.”

“Bunun tehlikeli olduğunu düşünmeyecek mi?”

“Kesinlikle hayır. Vakaya bakışım doğruysa, ki doğru olduğuna inanmak için her türlü sebebim var, bu adam yüzüğü kaybetmektense her şeyi tehlikeye atabilir. Anladığım kadarıyla Drebber’in cesedine eğildiğinde düşürmüş ve farkına varmamış. Evden ayrıldıktan sonra kafasına dank etmiş ve hemen geri dönmüş. Ama söndürmeyerek hata ettiği mum yüzünden polislerin çoktan geldiğini görünce kapıda belirmesinin kendisini şüpheli duruma düşürmemesi için sarhoş numarası yapmış. Şimdi kendini bu adamın yerine koy. Kafasını tekrar yorunca yüzüğü yolda da düşürmüş olabileceğini düşünecek. O zaman ne yapar? Akşam gazetesini alır ve kayıp ilanlarına bakar. Ve gözü hemen bu ilana takılır. Keyfi yerine gelir. Bir tuzaktan neden korksun ki? Yüzüğün bulunmasıyla, cinayetin bağlantılı olduğunu düşünmesine hiçbir sebep yok. Gelmeli, hatta gelecek. Bir saat içinde burada olacak.” “Sonra?” diye sordum.

“Sonra ilgilenmem için onu bana teslim edebilirsin. Silahın var mı?”

“Ordudan kalma tabancam var, birkaç da mermi.”

“Temizleyip, mermileri taksan iyi olur. Gözü dönmüş bir adam olmalı, hiçbir şeyden haberi yok ama her şeye hazırlıklı olmamız akıllıca olacaktır.”

Odama gidip dediklerini yaptım. Salona döndüğümde masa toparlanmıştı ve Holmes da keman çalmak üzere en sevdiği şekilde oturmuştu.

Girdiğim anda, “Olay örgüsü kalınlaşıyor,” dedi. “Amerika’ya gönderdiğim telgrafın cevabı geldi. Vakaya bakışım doğruymuş.”

“Ne diyor?” diye sordum hevesle.

“Kemanıma yeni teller almalıyım,” dedi. “Tabancanı cebine koy. Adam geldiğinde onunla normal bir şekilde konuş. Gerisini bana bırak. Çok sert bakarak ürkütme.”

“Şu an saat sekiz,” dedim saatiime bakarak.

“Evet. Birkaç dakika içinde burada olur. Kapıyı yavaşça aç. Tamam. Şimdi anahtarı tak. Teşekkürler. Bu dün sahaflardan aldığım tuhaf bir kitap: *De Jure inter Gentes*. Lowlands, Liege’de 1642’de basılmış. Bu kahverengi kaplı kitap ortaya çıktığında Charles’ın kafası hâlâ yerindeydi.”

“Basan kim?”

“Philippe de Croy, her kim ise. İlk sayfasında koyu bir mürekkeple ‘Ex libris Guliolmi Whyte’ yazıyor. Bu William Whyte’in kim olduğunu merak ediyorum. Herhalde çıkarıcı bir 17. yüzyıl avukatıdır. Üslubunda hukuk kokusu var. İşte adamımız geliyor.”

Konuşması sırasında zil çalındı. Sherlock Holmes yavaşça ayağa kalktı ve sandalyesini kapıya doğru götürdü. Hizmetçinin sokak kapısına gidişini duyduktan sonra, kilidin sert açılma sesi geldi.

“Doktor Watson burada mı yaşıyor?” diye sordu anlaşılır ama sert bir ses. Hizmetçinin cevabını duyamadık ama kapı kapandı ve birisi merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı. Adım sesleri belirsiz ama hışırtılıydı. Dostum bu sesleri dinlerken yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Adam holden geçti ve kapı zayıfça çalındı.

“Buyurun,” dedim.

Buyur etmemin ertesinde, vahşi, şiddet dolu bir adam yerine yaşlı, her yeri buruşmuş bir kadın topallayarak içeri girdi. Aniden güçlü ışıkla karşılaşınca gözleri kamaştı ve eğilerek selam verdikten sonra gözlerini kırparak bize baktı. Heyecanlı, titrek parmaklarıyla ceplerini karıştırıyordu. Dostuma baktım, yüzündeki ifade yıkıldığını gösteriyordu, ben sakin olmalıydım.

Yaşlı kadın akşam gazetesini açtı ve ilanımızı gösterdi. “Buraya bu ilan için geldim Beyefendiler,” dedi, tekrar eğilerek. “Brikston Yolu’nda bulduğunuz evlilik yüzüğü için. Kızım Sally’ye aittir. Daha geçen sene evlendi, eşi bir gemide kamarottur. Eğer geri döndüğünde kızımı yüzüksüz bulursa neler yapabileceğini düşünemiyorum bile. Normalde çok kızgındır zaten, hele ki içmişse. Merak ediyorsanız söyleyeyim, kızım dün gece sirke gidiyordu ve...”

“Bu mu onun yüzüğü?” diye sordum.

“Tanrı’ya şükür!” dedi yaşlı kadın heyecanla. “Sally bu gecenin en mutlu kadını olacak. İşte bu

yüzük.”

“Peki sizin adresiniz nedir?” diye sordum, bir kalem aldım.

“Duncan Sokağı, numara 13, Houndsditch. Buradan biraz uzak.”

“Brikston Yolu sirk ile Houndsditch arasında değil,” dedi Sherlock Holmes sertçe.

Yaşlı kadın döndü ve küçük, kırmızılaşmış gözleriyle merakla Sherlock Holmes’a baktı. “Bu beyefendi benim adresimi sordu,” dedi. “Sally Mayfield’de, 3 numara’da yaşıyor.

Peckham’da.”

“Sizin isminiz nedir?”

“Sawyer, kızımınki de Dennis. Tom Dennis ile evlendi de. Denizde olduğu zaman akıllı, temiz bir çocuktur. Şirketinde hiçbir kamarot onun kadar değerli değildir. Ama karaya çıktı mı hemen kadınlara, barlara koşar ve...”

“İşte yüzüğünüz Bayan Sawyer,” diye araya girdim, dostum böyle yapmamı işaret etmişti. “Açık ki kızınıza ait. Gerçek sahibine vermekten büyük mutluluk duyuyorum.”

Yaşlı kadın minnettarlığını ve teşekkürlerini mırıldanarak yüzüğü cebine koydu ve merdivenlere doğru ilerledi. Sherlock Holmes kadın çıkar çıkmaz ayağa fırlayarak odasına koştu. Birkaç saniye sonra bir boyun bağı ve kalın bir mantoyla kendini gizlemiş halde dışarı çıktı. “Onu takip edeceğim,” dedi aceleyle, “suç ortağı olmalı, beni öbür adama götürecektir. Uyuma, burada beni bekle.” Holmes merdivenleri inmeden binanın kapısının sertçe kapandığını duydum. Pencereden bakınca kadının peşindeki Holmes biraz gerisinde, yavaşça karşıya geçtiğini gördüm. “Ya tüm teorisi yanlış,” diye düşündüm kendi kendime, “ya da bu sırrı çözüp gelecek.” Bana uyumamamı söylemesine gerek yoktu, bu maceranın sonucunu öğrenmeden uyumama imkân yoktu zaten.

Gittiğinde saat dokuz civarıydı. Ne zaman döneceği hakkında hiçbir fikrim yoktu, ben de Henri Murger’in *Vie de Boheme*’sini okumaya başladım. Saat onu geçince hizmetçinin yatağına gidişini duydum. Saat on birde ev sahibinin görkemli ayak sesleri geldi, o da aynı yöne gidiyordu. Saat on iki olduğunda Holmes’un kapı mandalını indirişini duydum. O anda içeri girdi, yüzünden başarısız olduğunu anlayabilmişim. Eğlence de, keder de duruma hâkim olabilmek için çabalıyordu ve sonunda ilki günün galibi oldu. Sherlock Holmes güçlü bir kahkaha attı.

“Scotland Yard’dakilerin bunu öğrenmemesi için her şeyi yapardım,” dedi kendini sandalyesine atıp. “Onlarla o kadar dalga geçtim ki konunun kapanmasına asla izin vermezler. Bu çok kötü olur çünkü daha uzun süre onlarla çalışacağımı biliyorum.”

“Ne oldu?” diye sordum.

“Aleyhime bir hikâyeye anlatmaktan çekinmem. O yaratık bir süre topalladığını gösteren her türlü hareketi yaparak ilerledi. Sonra durdu ve oradan geçen dört tekerli bir atlı arabayı durdurdu. Söyleyeceği adresi duymak için yakın durmaya çalıştım ama endişelenmeme gerek yokmuş. Sokağın diğer tarafından duyulabilecek kadar yüksek sesle, ‘Houndsditch’e, Duncan Sokağı, numara 13’e’ diye bağırdı. Her şey gerçek galiba, diye düşündüm. İçeride olduğundan emindim. Ben de arabanın arka tarafına asıldım. Bu, her dedektifin uzmanlaşması gereken bir şeydir. Sonra yola çıktık. Sokağa

gelene kadar atlar hiç dizginlenmedi. Evin kapısına gelmeden ben atladım ve sokakta sakın sakın yürüyormuş gibi yaptım. Araba durdu ve sürücü, oturağından atlayıp kapıyı açtı ama içeriden kimse çıkmadı. Yanına gittiğimde çılgınca boş kabini yokluyordu. Bunu yaparken şimdiye kadar duyduğum en geniş küfür koleksiyonunu sergiliyordu. Yolcu arkasında hiçbir iz ve işaret bırakmadan kaybolmuştu, parasını alması pek kolay olmayacaktı. 13 numarada da saygın bir muhasebeci oturuyormuş ve Sawyer ya da Dennis adında kimseyi tanıymıyormuş.”

“O yaşlı, yalpalayan kadının sen ve sürücü fark etmeden araba hareket halindeyken kaçıp gittiğini söylemeye çalışmıyorsun, değil mi?” dedim.

“Bırak şu yaşlı kadını!” dedi Sherlock Holmes sertçe. “Asıl yaşlı kadın gibi davranan bizdik. O genç ve güçlü bir genç adamdı ve çok da iyi bir aktördü. Kılık muhteşemdi. Takip edildiğini fark etti şüphesiz ve benden kurtulmak için böyle bir şey yaptı. Bu durum aradığımız adamın yalnız olmadığını, uğruna tehlikeye girecek arkadaşları olduğunu gösteriyor. Hadi şimdi git de uyu.”

O kadar yorgun hissediyordum ki dediğini yaptım. Holmes’u şömine ateşinin başında bıraktım. Gecenin ilerleyen saatlerinde hafif, hüznü kemanının sesini duydum. Hâlâ çözmeye çalıştığı bu garip sırrı düşündüğünü biliyordum.

6-TOBIAS GREGSON NELER YAPABİLECEĞİNİ GÖSTERİYOR

Ertesi günün gazeteleri, kendi deyişleriyle, “Brikston Gizemi” haberleriyle doluydu. Her biri konu üzerine uzun yazılar yayınlamıştı, kimisinin baş haberi idi hatta. Bu yazılarda benim yeni öğrendiğim bir şey vardı. Haber arşivimde hâlâ vakayla ilgili bazılarını saklarım. Bazılarından birkaç özet şöyleydi:

The Daily Telegraph, suç tarihinin içinde yabancıların olduğunu, fazla trajedi olmadığını söylüyordu. Maktulün Alman ismi, diğer ilgililerin ortada olmayışı, duvardaki tehditkâr yazı; bunların hepsi bu suçun siyasi mülteciler ya da devrimciler tarafından işlendiğini gösteriyordu. Sosyalistlerin Amerika’da birçok bağı vardı ve merhum da, şüphesiz, onların yazısız kurallarını çiğnemiş ve öldürülmüştü. Vehmgericht, aqua tofana, Carbonari, Brinvillier Markizi vakalarına, Darwin Teorisi’ne, Malthus’un ilkelerine imalarla bitiyordu yazı. Ardından hükümeti İngiltere’deki yabancılara dikkat etmesi için uyarıyordu.

The Standard, böyle kanunsuz zulümlerin genellikle Liberal idareler altında gerçekleştiği yorumunu yapıyordu. Kitleler zihinlerinde huzur bulamadığı ve otorite zayıfladığı için oluyordu bunlar. Merhum, Amerika’dan gelmişti. Bazı işleri için metropolümüzde bulunuyor, Madam Charpentier’in Camberwell’deki Torquay Evleri’ndeki pansiyonunda kalıyordu. Seyahatlerinde ona yardımcısı Bay Joseph Stangerson eşlik ediyordu. Salı günü pansiyon sahibiyle vedalaşıp Liverpool Ekspresi’ne binmek için Euston İstasyonu’na doğru yola çıktılar. İstasyonda beraber görüldüler. Bay Drebber’in cesedi kayıtlara göre Euston’dan millerce uzakta, Briskton Yolu’nda boş bir evde bulunana kadar

onlara neler olduğu bilinmiyor. Oraya nasıl gitti, kaderiyle nasıl karşılaştı gibi soruların cevapları hâlâ sır. Stangerson'un nerede olduğu da bilinmiyor. Scotland Yard'dan Bay Lestrade ve Bay Gregson'ın vakayla ilgilendiğini duymaktan mutluyuz. İkisinin olayı hızla aydınlatacağınızda eminiz.

The Daily News, cinayetin siyasi olduğundan şüphesi olmadığını yazıyor. Kıta Hükümetlerinin Liberal yönetimlerinden kaynaklanan despotluk ve nefret, kıyılarıımıza başlarına gelen şeylerin hatıraları olmasa mükemmel vatandaşlar olabilecek bir grup insanı sürüklemeye etkisinde bulundu. Bu insanlarda büyük bir onur var ve en ufak bir hata ölümle sonuçlanıyor. Şimdi yardımcısı Stangerson'u bulmak ve merhumun geçmiş alışkanlıklarını aydınlatmak için her şey yapılmalı. Ölmeden önce kaldığı pansiyonun adresinin bulunması büyük bir adımdır. Bunu da Scotland Yard'dan Bay Gregson'ın enerjisine ve kararlılığına borçluyuz.

Sherlock Holmes ve ben bunları kahvaltı sırasında okumuştuk. Holmes, çok eğlenmişti.

“Sana ne demiştin, işte! Lestrade ve Gregson prim yapıyorlar.”

“Bu, olayların nasıl gelişeceğine bağlı.”

“Seni temin ederim ki ne olacağı hiç önemli değil. Adam yakalanırsa onların gayretleri sayesinde olduğu söylenecek. Bu konuda yazı gelirse ben kazanırım, tura gelirse sen kaybedersin. Ne yaparlarsa yapsınlar yağcılar olacaktır. ‘Un sor trouve toujours un plus sot qui l’admire.’ “

“Şimdi ne oluyor?” dedim heyecanla. Holden bir sürü ayak sesinin patırtısı geliyordu. Ev sahibimizin hoşnutsuz sesleri karışıyordu bunlara.

“Dedektif polisinin Baker Sokağı bölümü,” dedi dostum ciddi bir sesle; o konuşurken içeri yarım düzine, en paçavrasından giyinmiş, sokak çocuğu girdi.

“Dikkat!” diye bağırdı Holmes sert bir sesle ve altı kirli küçük hergele kötü heykeller gibi yan yana dizildi. “Bundan sonra sadece Wiggins rapor vermeye gelecek. Diğerleriniz sokakta bekleyecek. Buldunuz mu Wiggins?”

“Hayır efendim, bulamadık,” dedi gençlerden biri.

“Bulmanızı çok umuyordum. Bulana kadar devam edin. İşte, ücretleriniz.” Hepsine birer şilin verdi. “Şimdi gidin ve bir dahaki sefere daha iyi bir raporla gelin.”

Elini salladı ve gençler merdivenlerden fareler gibi hızla inip kayboldu. Sonra ince seslerini sokaktan duyduk.

“Bu küçük dilenciler bir düzine silahlı adamın yapabileceğinden daha çok şey yapar,” dedi Holmes. “Bir insanın gayriresmi görüntüsü dudak mührünü açmaya daha elverişlidir. Bu gençler her yere giderler ve her şeyi duyarlar. İğne gibi delicilerdir aynı zamanda. Tek gereken onları düzene sokmak.”

“Onlara bu işi Brikston vakası için mi veriyorsun?” diye sordum.

“Evet. Cevabını bilmediğim bir soru var. Zaman çok önemli ama, hızlı olmaları gerek. Oo! Yeni haberler alacağız galiba. İşte yüzünde mutluluk ifadesiyle Gregson iniyor yoldan aşağı doğru. Kesin bize geliyor. İşte durdu.”

Zil sertçe çalındı ve birkaç saniye sonra sarışın dedektif merdivenlerden yukarı geldi. Bir adımda

üç basamak atladı ve hızla odaya daldı.

“Sevgili dostum,” dedi heyecanla, Holmes’un elini sıkarak. Holmes bu tokaya karşılık vermiyordu. “Beni tebrik edin! Her şeyi gün ışığına çıkarttım.”

Dostuma dönünce yüzünü bir kaygı gölgesi kapladığını gördüm.

“Doğru yolda olduğumu mu söylüyorsun?” diye sordu. “Ne doğru yolu! Adamı yakalayıp, nezarete tıktık.”

“Adı ne?”

“Arthur Charpentier, kraliçenin donanmasında asteğmen,” dedi Gregson kendini beğenmiş bir tavırla. Şişman ellerini ovuşturuyor, göğsünü şişiriyordu.

Sherlock Holmes rahatlamışçasına nefes verdi ve yüzüne bir gülümseme yerleşti.

“Lütfen oturun, şu sigaralardan birini deneyin,” dedi. “Nasıl becerdiğinizizi merak ediyoruz. Biraz viski ve su istermisiniz?”

“Neden olmasın,” dedi dedektif. “Bir iki gündür gösterdiğim gayret beni çok yordu. Aslında vücudum değil yorgun olan, bilirsiniz, zihin yorgunluğu. Beni anlayabilirsiniz Sherlock Holmes, ikimiz de beyin işçisiyiz.”

“Beni onurlandırılıyorsunuz,” dedi Holmes ciddi bir sesle. “Şimdi bize bu büyük sonuca nasıl vardığınızı anlatın.”

Dedektif koltuğa oturdu ve keyifle sigarasını tütürdü. Sonra birden gülme krizine girdi.

“Komik olan,” dedi, “kendini çok akıllı sanan şu budala Bay Lestrade’in tamamen yanlış bir yol izlemiş olması. Bu suçla yeni doğmuş bir bebek kadar alakasız olan Yardımcı Stangerson’un peşinde. Onu şimdiye kadar yakalamıştır bile.”

Durum Gregson’a o kadar komik gelmişti ki boğulacakmışçasına güldü.

“Peki sen ipucunu nereden buldun?”

“Size her şeyi anlatayım. Doktor Watson, bunların aramızda olduğunu unutmayın. İlk bulmamız gereken bu Amerikanların o zamana kadar neler yaptığıydı. Kimileri ilan verir ve cevap gelene kadar ya da birileri gelip gönüllü bilgi verene kadar bekler. Bu, Tobias Gregson’ın çalışma tarzı değil. Cesedin yanındaki şapkayı hatırlıyor musun?”

“Evet, dedi Holmes, “John Underwood ve Oğulları’ndan. Camberwell Yolu, 129 numara.”

Gregson mutsuz bir ifadeyle baktı.

“Fark ettiğini bilmiyordum,” dedi. “Oraya gittin mi?”

“Hayır.”

“Tabii ya!” dedi Gregson heyecanla rahatlamış bir sesle. “Hiçbir şansı ihmal etmemelisin, ne kadar küçük olsa da.”

“Büyük bir zihin için hiçbir şey küçük değildir,” dedi Holmes nüktedanca.

“Neyse, Underwood’a gittim ve o boyda bir şapka satıp satmadığını sordum. Kayıtlarına baktı ve hemen buldu. Şapkayı Charpentier Pansiyonu’nda kalan Bay Drebber’a göndermiş. Torquay Evleri’ne yani. Böylece adresi buldum.”

“Akıllıca, çok akıllıca!” diye mırıldandı Sherlock Holmes.

“Sonra Madam Charpentier’i buldum,” diye devam etti dedektif. “Çok solgun ve stresliydi. Kızı da odadaydı. Zor bulunan bir güzelliği vardı kızın. Gözleri kızarmıştı ve benimle konuşurken dudakları titriyordu. Bunlar dikkatimden kaçmadı. Pis bir koku almaya başlamıştım. Bunun nasıl bir his olduğunu bilirsin Bay Sherlock Holmes, doğru damarı bulduğunuzda, sinirlerinizde bir kıpırtı olur. ‘Pansiyonerlerinizden Clevelandli Bay Enoch J. Drebber’ın gizemli ölümünden haberdar mısınız?’ diye sordum.”

“Anne başını salladı. Konuşabilecek gibi görünmüyordu. Kız gözyaşlarına boğuldu. Bu durum bu insanların olayla ilgili bir şeyler bildiğinden iyice emin olmama sebep oldu.”

“ ‘Bay Drebber trene gitmek için kaçta ayrıldı?’ diye sordum.”

“ ‘Sekizde,’ dedi, sınırını yenmek için yutkunup duruyordu. ‘Yardımcısı Bay Stangerson iki tren olduğunu söylemişti. Biri 9.15’te, diğeri 11’de. İlkinin yakalamak istiyordu.’

“ ‘Onu son görüşünüz bu muydu?’ “

“Bu soruyu sorunca kadının yüzünde korkunç bir değişiklik oldu. Bir anda gözü döndü. ‘Evet’ diyene kadar birkaç saniye geçmesi gerekti. Sesi doğal değildi, boğuktu.”

“Bir süre sessizlik oldu, sonra kızı daha sakin ve anlaşılabilir bir sesle konuşmaya başladı.”

“ ‘Yalandan hiçbir hayır gelmez, anne,’ dedi. ‘Bu beyefendiye karşı dürüst davranalım. Evet, Bay Drebber’ı bir kere daha gördük.’”

“ ‘Tanrı seni bağışlasın!’ diye ağlamaya başladı Madame Charpentier, kollarını savurarak yürüdü ve sandalyeye oturdu. ‘Kardeşini öldürdün şimdi.’ “

“ ‘Arthur da doğruyu söylememizi isterdi,’ dedi kız ciddi bir tavırla.”

“ ‘Şimdi bana her şeyi anlatmanız en doğrusu olacak,’ dedim. ‘Birine biraz güvenmek hiç güvenmemekten daha kötüdür. Ayrıca bizim olay hakkında neler bildiğimizi bilmiyorsunuz.’ “

“ ‘Bu kadar yeter Alice!’ dedi anne, sonra bana dönüp, ‘Size her şeyi anlatacağım efendim. Heyecanımın oğlumun olayla ilgisi olmasından kaynaklandığını düşünmeyin lütfen. O tamamen masum. Benim korkum onun sizin veya başkalarının gözünde lekeleneyecek olması. Ama aslında buna imkân yok. Onun güçlü karakteri, mesleği ve geçmişi buna engel olacaktır.’ “

“ ‘Yapabileceğiniz en iyi şey gerçekleri olduğu gibi anlatmak,’ dedim ben de. ‘Bana güvenin, oğlunuz masumsa durumu daha kötüye gitmeyecektir.’ “

“ ‘Alice, bizi yalnız bıraksan daha iyi olacak,’ dedi, ve kız odadan çıktı. ‘Bakın efendim,’ diye devam etti sonra, ‘bunları anlatmaya hiç niyetim yoktu ama zavallı kızım açığa çıkardığı için başka seçeneğim kalmadı. Başlamışken en ufak bir ayrıntı atlamadan her şeyi anlatacağım.’ “

“ ‘Bu çok akıllıca bir davranış,’ dedim.”

“ ‘Bay Drebber neredeyse üç haftadır bizde kalıyor. O ve yardımcısı, Bay Stangerson Kıta Avrupa’sında seyahat ediyorlarmış. Bavullarından birinde ‘Kopenhag’ yazılı bir etiket görmüştüm, demek ki buraya gelmeden önceki son durakları orasıymış. Stangerson çok sessiz ve çekingen bir adamdı ama işvereni, bunları söyleyeceğim için üzgünüm, tam tersiydi. Kaba alışkanlıkları, hayvan

gibi tavırları vardı. Buraya vardığı gece içip içip sarhoş oldu, zaten öğlen on ikiden sonra ayık olduğunu hiç görmedik. Hizmetçilere karşı tavırları iğrenç denecek kadar rahattı. En kötüsü, aynı tavırları kızım Alice'e karşı da sergilemesiydi. Şanslıyız ki kızım onun söylediklerini anlayamayacak kadar masum ve saftır. Bir keresinde kızımı kollarına alıp kucakladı. Kendi yardımcısı bile bu insanlık dışı davranışı üzerine ona çok serzenişte bulundu.'

“ ‘Peki neden katlandınız tüm bunlara?’ diye sordum.” “ ‘Sanırım pansiyonerlerinizi istediğiniz zaman gönderebilirsiniz.’ “

“Bayan Charpentier bu tam yerinde sorum üzerine kızardı. ‘Tanrı şahittir, ilk geldiği gün onu uyardım,’ dedi. ‘Ama çok da tepki gösteremezdim. Her gün birer pound ödüyorlardı. Bu da haftada on dört pound eder, hem de kısır sezonda. Ben dulum, donanmadaki oğlum da çok masrafa sebep oldu. Bu geliri kaybetmeyi göze alamadım. Elimden gelen en iyi şekilde davrandım. Ama son davranışı bardağı taşıran son damla oldu. Gitmelerini istedim. Bu yüzden ayrıldılar.’ “ “ ‘Sonra?’ “

“ ‘Onun arabasıyla uzaklaştığını görünce içim ferahladı. Oğlum da şu anda iznini kullanıyor ama ona tüm bunlardan bahsetmemiştim. Çok sinirlidir ve kız kardeşine de çok düşkündür. Onların arkasından kapıyı kapattığım zaman sırtımdan koca bir yük kalktı. Fakat yaklaşık bir saat sonra zilimiz çaldı, gelen Bay Drebber'dı. Bayağı heyecanlı ve çok içkiliydi. Zorla kızımın oturduğu odaya girdi, treni kaçırdığıyla ilgili bir şeyler söyledi. Sonra Alice'e döndü ve gözümün önünde ona kendisiyle gelmesini teklif etti. “Reşit olmuşsun,” dedi. “Kanun seni engelleyemez. Yeterli param var, hatta fazlası da var. Bu yaşlı kadını düşünme, benimle gel. Bir prenses gibi yaşayacaksın.” Zavallı Alice o kadar korktu ki korkarak geri kaçtı ama adam kızımı kolundan yakaladı ve kapıya doğru çekmeye başladı. Çığlık attım ve o anda oğlum Arthur odaya geldi. Sonra ne oldu bilmiyorum. Küfür ve itiş kakış sesleri duydum. Kafamı kaldıramayacak kadar korkmuştum. Kaldırdığımda ise Arthur kapının eşiğinde, elinde bir sopa, gülüyordu. “O herifin bizi bir daha rahatsız edeceğini sanmıyorum,” dedi. “Peşinden gidip ne yapacağına bakacağım.” Bunları söyledikten sonra şapkasını alıp dışarı çıktı. Ertesi sabah Bay Drebber'ın sır dolu ölümünü duyduk.’ “

“Bu son ifade Bayan Charpentier'in ağzından soluklar ve duraksamalar arasında yavaş yavaş geldi. Bazen o kadar alçak sesle konuştu ki, zorla duydum. Söyledikleri her şey hakkında küçük notlar tuttum, bu yüzden hiçbir hata yapmış olamam.”

“Çok ilginç,” dedi Sherlock Holmes, esneyerek. “Sonra ne oldu?”

“Bayan Charpentier bitirince,” diye devam etti dedektif, “bütün vakanın tek bir noktada asılı durduğunu gördüm. Kadınları her zaman etkilemiş olan bakışımla oğlunun kaçta geri döndüğünü sordum.”

“ ‘Bilmiyorum,’ dedi.”

“ ‘Bilmiyor musunuz?’ “

“ ‘Hayır; kendi anahtarı vardır, gelip içeri girmiş olmalı.’

“ ‘Siz uyuduktan sonra mı?’ “ “ ‘Evet.’ “

“ ‘Kaçta yatağa gittiniz?’ “ ‘ ‘On bir gibi.’ “

“ ‘O zaman oğlunuz en az iki saat dışarıdaydı?’ “

“ ‘Evet.’ “

“ ‘Dört veya beş saat olabilir mi?’ “

“ ‘Evet.’ “

“ ‘Tüm o zaman boyunca ne yapıyordu?’ “

“ ‘Bilmiyorum,’ dedi, dudakları bembeyaz olmuştu.”

“Bundan sonra yapacak bir şey kalmamıştı. Teğmen Charpentier’in nerede olduğunu öğrendim, yanıma iki memur aldım ve onu tutukladım. Omzuna dokunup, sessizce bizimle gelmesini söylediğimde küstahça cevap verdi: ‘Sanırım beni şu alçak Drebber’in ölümüyle ilgili olarak tutukluyorsunuz,’ dedi. Ona bu konuda hiçbir şey söylememiştik halbuki, kendisinin imada bulunması daha şüpheli bir durum yaratıyor.” “Evet, daha şüpheli,” dedi Holmes. “Annesinin Drebber’in peşine giderken yanına aldığını söylediği ağır sopa hâlâ yanındaydı. Kalın bir meşe sopası.” “Teoriniz nedir peki?”

“Teorime göre, Drebber’ı Brikston Yolu’na kadar takip etti. Orada aralarında yeni bir kavga oldu ve Drebber karnına bir sopa darbesi aldı. Bu darbe onu hiç iz bırakmadan öldürdü. Yağmurlu bir gece olduğu için etrafta kimse yoktu ve Charpentier cesedi boş eve taşındı. Mum, kan, duvardaki yazı ve yüzük ise polisi yanlış yöne sevk etmek için yapılan numaralar.”

“Aferin!” dedi Holmes cesaret verircesine. “Gerçekten Gregson, bu işi gittikçe daha iyi yapıyorsunuz. Çok iyi yoldasınız.”

“Bu işi çok temiz yaptığıma inanıyorum,” dedi dedektif gururla. “Genç adam kendi ifadesinde şunları söyledi: Drebber’ı bir süre takip etmiş, adam onu fark edince bir araba tutmuş ve uzaklaşmış. Eve geri dönerken donanmadan eski bir arkadaşını görmüş ve onunla uzun bir yürüyüşe çıkmış. Bu arkadaşının nerede yaşadığını sorduğumda tatmin edici bir cevap veremedi. Sanırım vakanın tüm parçaları olağandışı bir şekilde tastamam birleşiyor. Beni eğlendiren Lestrade’i düşünmek, yanlış iz peşinde. Fazla bir şey çıkarabileceğini... İşte, kendisi de burada!”

Gerçekten de Lestrade gelmişti. Biz konuşurken merdivenleri çıkmıştı ve şimdi odadaydı. Genelde kıyafetlerini ve tavrını kaplayan kendine güven ve kaygısızlık bu sefer noksandı. Yüzünde bir rahatsızlık ve telaş vardı, kıyafetleri de dağınıktı. Sherlock Holmes’a danışmaya geldiği açıktı ama iş arkadaşını gördükten sonra bunu açığa çıkarmaktan çekiniyordu. Odanın ortasında durdu ve ne yapacağını bilemez halde şapkasıyla oynadı. “Bu çok olağandışı bir vaka,” dedi sonunda, “en anlaşılmalardan biri.”

“Sen öyle san Bay Lestrade!” dedi Gregson heyecanla ve muzafferce. “Ben de böyle düşündüğünü sanıyordum zaten. Şu yardımcısı, Bay Joseph Stangerson’ı bulabildin mi bari?”

“Yardımcı yani Bay Joseph Stangerson,” dedi Lestrade ciddi bir sesle, “bugün sabah altı sularında Halliday Otel’inde öldürülmüş.”

7-KARANLIKTAKİ İŞIK

Lestrade'in son istihbaratı o kadar ciddi ve aniydi ki üçümüz de şaşkına dönmüştük. Gregson sandalyesinden fırladı ve viskisiyle suyundan kalanları bir anda bitirdi. Ben sessizce Sherlock Holmes'a baktım, onun da dudakları sımsıkıydı ve kaşları gözlerini gölgelemişti.

“Stangerson da mı öldü!” diye mırıldandı. “Olay örgüsü kalınlaşıyor.”

“Önceden de yeterince kalındı,” diye yakındı Lestrade bir sandalye çekerken. “Savaş konseyi toplantısına denk gelmişim galiba.”

“Bu... bu istihbaratın doğruluğundan emin misin?” diye kekeleydi Gregson.

“Odasından geliyorum,” dedi Lestrade. “İlk gören benim.”

“Biz de Gregson'ın olaya bakış açısını dinliyorduk,” dedi Holmes. “Senin de neler yaptığını ve neler gördüğünü öğrenebilir miyiz?”

“Hiç sakıncası yok,” dedi Lestrade sandalyesine oturup. “Stangerson'ın, Drebber'ın ölümüyle bir bağı olduğu fikrinde olduğumu itiraf etmeliyim. Ama bu son gelişme tamamen yanıldığımı gösteriyor. Ama o fikir kafamı doldurduğu için kendimi yardımcıyı bulmaya verdim. Ayın üçü akşamı, saat sekiz buçukta Euston İstasyonu'nda görülmüşler. Sabah ikide Drebber, Brikston Yolu'nda bulunmuş. Benim takıldığım soru Stangerson'ın sekiz buçuk ile cinayet saati arasında ne ile meşgul olduğu ve sonrasında ona ne olduğuydu. Liverpool'a adamı tarif eden ve Amerika'ya giden gemilere dikkat etmelerini buyruk veren bir telgraf çektim. Ardından Euston civarındaki tüm pansiyonlara ve otellere

gitmeye başladım. Anlamaya çalıştığım Drebber ve arkadaşının ayrılıp ayrılmadığıydı. Öyle olduysa Stangerson sabaha kadar onu beklemek için istasyon civarında bir yerde kalmalıydı.”

“Bir buluşma yeri belirlemiş olmaları muhtemel,” dedi Sherlock Holmes.

“Böyle olduğu ortaya çıktı. Dün günün tamamını sonuçsuz araştırmalarla geçirdim. Bu sabah da çok erken işe koyuldum, saat sekizde Halliday Oteli’nde idim. Little George Sokağı’nda. Bay Stangerson’ın orada olup olmadığını sorduğumda hemen olumlu cevap verdiler.

“ ‘Beklediği kişi siz olmalısınız,’ dediler. ‘İki gündür bir beyefendiyi bekliyor.’ “

“ ‘Şu anda nerede?’ diye sordum.”

“ ‘Yukarıda, uyuyor olmalı. Saat dokuzda uyandırmamızı istemişti.’”

“ ‘Onu hemen görmek istiyorum.’ dedim.” “Beni aniden görünce afallayıp ağzından bir şey kaçırabilir diye düşündüm. Komilerden biri bana eşlik edebileceğini söyledi. Oda ikinci kattaydı, bir koridordan yukarı çıktık. Komi kapıyı işaret etti ve tam o aşağı incekken, yirmi yıllık tecrübeme rağmen dönüp uzaklaşmak istememe sebep olacak, beni hasta eden bir şeyle karşılaştım. Kan, kapının altından kırmızı bir kurdele gibi koridora süzölmüş ve karşıda bir birikinti oluşturmuştu. Bağırđım, komi geri geldi. Manzarayı görünce bayılacaktı neredeyse. Kapı içeriden kilitlenmişti, omuzlayıp kilidi kırdık. Pencere açıktı ve yanında pijamaları içinde bir insan vücudu yatıyordu. Ölümünün üzerinden bir süre geçmiş olmalıydı. Kol ve bacakları sertleşmiş ve buz kesmişti. Adamın yüzüne bakınca komi bu odayı Joseph Stangerson adıyla tutan kişinin o olduğunu söyledi. Ölüm sebebi soldan gelen derin bıçak darbesiydi; bu darbe, kalbi deşmiş olmalıydı. Ama işin en ilginç yanı şimdi geliyor. Tahmin edin cesedin yanında ne vardı?”

Tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. Sherlock Holmes söylemeden önce korkunç bir şey geleceğini anlamıştım.

“RACHE! Kanla yazılmış,” dedi.

“Evet,” dedi Lestrade korku dolu bir sesle, hepimiz bir süre sessiz kaldık.

Bu katilin işleri çok yöntemli ve anlaşılmazdı, bu da suçlarını daha korkunç gösteriyordu. Savaşta bulunduğum için sinirlerim çok sert olduğu halde ürpermiştim.

“Birisi adamı görmüş,” dedi Lestrade. “Mandırasına giden bir sütçü çocuk, otelin arkasındaki ahırların arasından geçiyormuş. Normalde hep yerde duran bir merdivenin sonuna kadar açık ikinci kat penceresine dayalı olduğunu görmüş. Geçtikten sonra arkasına bakmış ve bir adamın merdivenden indiğini görmüş. O kadar sakın davranıyormuş ki çocuk adamın otelde çalışan bir marangoz ya da doğramacı olduğunu düşünmüş. Bu yüzden nasıl bir görüntüsü olduğuna hiç dikkat etmemiş ama kendi kendine bu saatte çalışmasının erken olduğunu söylemiş. Adamın uzun boylu, kırmızı suratlı olduğunu ve uzun kahverengi bir manto giydiğini hatırlıyor. Cinayetden sonra bir süre daha odada kalıp, ellerini yıkamış ve yere, bıçağıyla yazdığı açık olan şu yazıyı yazmış olmalı.”

Katilin eşkalini dinlerken Holmes’e baktım, bu eşkal onunkiyle birebir uyuyordu. Yine yüzünde hiçbir tatmin olma ya da sevinme belirtisi yoktu.

“Odada katile ulaşmamızı sağlayacak herhangi bir ipucu buldun mu?” diye sordu.

“Hiçbir şey yoktu. Drebber’in cüzdanı Stangerson’ın cebindeydi. Ama bu normal karşılanmalı, bütün ödemeleri o yapıyordu çünkü. Seksen küsur pound vardı içinde ama hiçbir şey alınmamıştı. Bu cinayetlerin nedenleri her ne olursa olsun, kesinlikle soygun değil. Adamın cebinde Cleveland’den bir ay önce gelmiş olan *J. H. Avrupa* ‘da yazılı bir telgraftan başka hiçbir not ya da başka bir kâğıt yoktu. Telgrafta da hiçbir isim yazmıyordu.”

“Başka bir şey?” dedi Holmes.

“Hatırı sayılır başka bir şey yoktu. Okuduğu roman yatağın üzerinde duruyordu, piposu da hemen yanındaki sandalyede idi. Masada bir bardak su, pencerenin eşiğinde de içinde haplar olan bir ilaç kutusu vardı.”

Sherlock Holmes heyecanla haykırıp sandalyesinden fırladı.

“İşte zincirin son halkası!” dedi sevinçle. “Vakayı çözdüm.”

İki dedektif merakla onu izliyordu.

“Şimdi ellerimde bu arapsaçına dönmüş örgüyü çözecek bütün ipuçları var. Tabii ki öğrenilmesi gereken ayrıntılar var hâlâ ama Drebber’in istasyonda Stangerson’dan ayrıldığı andan cesedin bulunduğu zamana kadar geçen sürede neler olduğu hakkında hemen hemen her şeyden gözümle görmüş gibi eminim. Bunu size kanıtlayacağım. Şu haplara ulaşabilir misiniz?”

“Bendeler,” dedi Lestrade küçük beyaz bir kutu çıkarıp. “Hapları, cüzdanı ve telgrafı karakolda kasaya koymak için almıştım. Çok şanslısınız, açıkça söyleyeyim, benim için hiçbir anlam ifade etmiyorlar.”

“Verin bana onları,” dedi Holmes. “Doktor,” dedi bana dönüp, “bunlar normal haplar mı?”

Kesinlikle değillerdi. İnci gibi gri renkli, küçük, neredeyse ışığı geçirecek kadar geçirgen, yuvarlak haplardı. “Işığa geçirgen olduklarına göre suda çözülmeleri lazım,” dedim.

“Tam olarak öyle,” dedi Holmes. “Şimdi lütfen aşağı inip şu hasta ve şeytani teriyeri getirir misin? Ev sahibimiz uzun zamandır çok hasta olduğu için dün senden onu uyutup öldürmeni istemişti hani.” Aşağı indim ve köpeği kollarımın arasında yukarı çıkardım. Ağır nefesi ve bakışları sonunun yakın olduğunu gösteriyordu zaten. Burnu da bembeyazdı, köpekliğini çoktan kaybetmişti. Onu yere, bir örtünün üzerine bıraktım.

“Şimdi bu haplardan birini ikiye böleceğim,” dedi Holmes ve çakısını çıkarıp dediğini yaptı. “Bir yarıyı sonra kullanmak için kutuya geri koyalım. Diğer yarıyı da bu şarap kadehine koyalım ve bir çay kaşığı suyla karıştıralım. Görüyorsunuz, arkadaşımız Doktor haklı. Gerçekten de çözülüyor.”

“Bu çok ilginç,” dedi Lestrade, kendisine gülündüğünü düşünen bir adamın alıngan sesiyle, “yine de Joseph Stangerson’ın ölümüyle ne ilgisi olduğunu anlamıyorum.”

“Sabırlı olun, arkadaşım, sabırlı olun! Zamanla çok ilgisi olduğunu göreceksiniz. Tadının güzel olması için biraz süt koyuyorum şimdi, köpeğe verince hemen yalayıp yutacaktır.”

Konuşurken şarap kadehinin içindekileri bir çay tabağına, onu da teriyerin önüne koydu. Teriyer tabaktakini tek yalayışta bitirdi. Sherlock Holmes’un ciddi tavrı öyle ikna ediciydi ki hepimiz sessizce oturuyor ve dikkatle hayvanı izliyorduk. Korkunç bir şeyler olmasını bekliyorduk. Ama

hiçbir şey olmadı. Köpek örtünün üzerine uzanmış yatıyor, ağır ağır nefes alıyor ama durumu ne iyiye ne kötüye gidiyordu.

Holmes saatini çıkarmıştı ve dakikalar aktıkça yüzünde utanç ve hayal kırıklığı ifadesi belirdi. Dudağını kemiriyor, parmaklarıyla masayı tıkırdatıyor ve sabırsızlık gösteren her türlü belirtiyi sergiliyordu. O kadar heyecanlıydı ki onun için üzülmüştüm. İki dedektif ise alaylı alaylı gülümsüyordu. Holmes'un düştüğü bu durumdan hiç rahatsız olmuş görünmüyorlardı.

“Bu bir tesadüf olamaz,” diye haykırdı sonunda ve sandalyesinden fırlayıp odada aşağı yukarı yürümeye başladı. “Bunun sadece bir tesadüf olmasına imkân yok. Drebber'ın ölümünden sonra şüphelenmeye başladığım haplar, Stangerson'ın ölümüyle bulunuyor. Ama hiçbir işe yaramıyorlar. Bu ne anlama geliyor? Bütün neden zincirim hatalı olmasına imkân yok. Ah! Tabii ya! Tabii ya!” Bir heyecan çığıyla başka bir hapi ikiye bölüp çözelterek, süt kattı ve teriyere verdi. Zavallı yaratık daha dilini değdirir değdirmez dört bacağını da sallayıp, çırpınmaya başladı. Ve şimşek çarpmış gibi hareketsiz ve cansız, yerde kalakaldı.

Sherlock Holmes derin bir nefes alarak alınının terini sildi. “Daha çok inanmalıydım,” dedi. “Bu sefer bir gerçeğin, uzun bir akıl yürütmeler dizisine ters düşüyorsa kesinlikle başka birkaç yoruma açık olduğunu düşünmeliydim. Kutudaki iki haptan biri ölümcül bir zehirken, diğer tamamen zararsızdı. Bunu daha kutuyu bile görmeden düşünmeliydim.”

Bu son söyledikleri beni o kadar şaşırtmıştı ki, Holmes'un ayık olmadığını düşündüm. Gerçi önümüzde söylediklerinin doğru olduğunu kanıtlayan ölü bir köpek yatıyordu. Zihnimdeki sisin kalkmaya başladığını ve gerçeğin loş, belirsiz bir algısına ulaştığımı düşünüyordum.

“Tüm bunlar size garip gelebilir,” dedi Holmes, “çünkü olayın en başında size sunulmuş olan küçük gerçek bir ipucunun önemini kavrayamadınız. Ben bunu fark etme şansına nail oldum ve o zamandan beri olanlar asıl tahminimi doğruladı. Zaten mantıksal olarak da böyle olması gerekiyordu. Bu nedenle sizi şaşırtan ve vakayı anlaşılmasız kılan şeyler beni aydınlattı ve vardığım sonuçları güçlendirdi. Sırrı, tuhaflıkla karıştırmak hatadır. En olağan suç, genellikle en gizemli olandır çünkü akıl yürütmeler yapılabilecek hiçbir yeni ya da özel belirti taşımazlar. Eğer maktulün cesedini hiçbir *outré* ya da kendine özgü belirtileri olmadan yolda öylece yatıyor bulsaydık bu suç kesinlikle daha anlaşılmasız olurdu. Bu garip ayrıntılar vakayı zorlaştırmak bir yana, kolaylaştırdı bile.”

Bu göndermeleri sabırsızlıkla dinleyen Bay Gregson daha fazla dayanamadı. “Bana bakın Bay Sherlock Holmes,” dedi, “sizin akıllı bir adam olduğunuzu ve kendinize özgü çalışma tarzınızı bildiğimizi biliyoruz. Fakat şimdi varsayımlardan ve öğütlerden fazlasına ihtiyacımız var. Bu adamı yakalamalıyız. Ben çalışmamı yaptım, görünüşe göre yanılmışım. Genç Charpentier de bu ikinci olayla bağlantılı olamaz. Lestrade de kendi hedefine, Stangerson'a yöneldi ama o da yanılmış. Siz de orada burada ipuçları gösterip duruyorsunuz ve bizden çok biliyor gibi görünüyorsunuz. Ama şimdi size olayla ilgili ne kadar bilgin olduğunu sorma hakkımızı kullanmanın zamanı geldi. Bunları kimin yaptığını biliyor musunuz?”

“Gregson’ın haklı olduğunu söylemek zorundayım,” dedi Lestrade. “İkimiz de denedik ve ikimiz de yanıldık. Bu odaya girdiğimden beri birden fazla kez ihtiyacınız olan tüm delillere ulaştığınızı söylediniz. Bildiklerinizi daha fazla saklamayacağınızdan eminim.”

“Katili tutuklamakta gecikilecek her saniye,” dedim ben de, “ona başka kötü bir şey yapacak zaman verir.”

Hepimiz birden bastırınca Holmes çözülmeye başlayacakmış gibi göründü. Düşünceye daldığında alışkanlığı olduğu üzere kafasını boynuna kadar gömmüş, kaşlarıyla gözlerini örtmüş, odada aşağı yukarı yürümeye devam ediyordu.

Sonunda, “Başka hiçbir cinayet olmayacak,” diyerek aniden durdu ve bize baktı. “Bu düşünceyi bir kenara bırakabilirsiniz. Katilin adını bilip bilmediğimi sordunuz, evet biliyorum. Ama sadece adını biliyor olmak, onu yakalamamız için gerekli olan güç yanında önemsiz kalıyor. Bunu da çok kısa süre içinde yapacağımı düşünüyorum. Bunu kendi imkânlarıyla yapabileceğimi gösteren büyük umutlarım var. Ama bu çalışma çok ince ayarlı bir çaba gerektiriyor çünkü karşımızda, kanıtlayabileceğim üzere kendisi kadar akıllı birinden yardım gören, kurnaz ve tehlikeli biri var. Birilerinin bazı kanıtlara ulaştığını öğrenmediği sürece onu yakalama şansımız var ama en ufak bir şüphe duyarsa adını değiştirir ve şehirdeki dört milyon insan arasına karışır. Hiçbirinizin kalbini kırmak istemem ama bu adamın resmi makamlarla hiçbir bağı olmadığını söylemek zorundayım. Bu yüzden yardımınıza başvurmadım. Başaramazsam yardım isteyeceğim tabii ki, o zaman tüm suç bende olacak, buna hazırım. Ama yemin ederim ki şu anda sizinle kurabileceğim iletişim, kurguladıklarımıza zarar vermeyecek şekilde olmalı.”

Gregson ve Lestrade bu yeminle ya da polislere yapılan imalardan pek memnun olmuş görünmüyorlardı. İlki soluk sarı saçlarının diplerine kadar kızarmıştı, öbürünün yuvarlak gözleri ise merak ve gücenmeyle parıldıyordu. Fakat ikisi de konuşmaya fırsat bulamadı. Kapı çalındı ve sokak çocuklarının sözcüsü, genç Wiggins içeri girdi.

“Buyurun efendim,” dedi kâkülünü düzelterek, “araba aşağıda.”

“Aferin,” dedi Holmes uysal bir tavırla. “Neden bu yeni modeli Scotland Yard’a tanıtılmıyorsun?” dedi çekmecedен çelik bir kelepçe çıkararak. “Baksana, yayı ne kadar iyi çalışıyor. Bir anda kapanıyor.”

“Eski model gayet iyi çalışıyor,” dedi Lestrade, “tabii kime takacağımızı bulmamız gerek.”

“Çok iyi, çok iyi,” dedi Holmes gülümseyerek. “Arabacı kutularımı indirmeme yardımcı olabilir. Söylesene gelsin, Wiggins.”

Dostumun bir yolculuğa çıkmak üzere olduğunu görmek beni şaşırtmıştı, bana bu konuda hiçbir şey söylememişti. Odada küçük bir bavulu vardı, onu kayışlarla bağlamaya başladı. Arabacı odaya girdiğinde hâlâ o işle meşguldü.

“Şunu bağlamama yardım et arabacı,” dedi kayışlarla uğraşırken, kafasını hiç çevirmiyordu.

Adam somurtkan, küstah bir ifade ile yaklaştı ve yardım etmeye koyuldu. O anda bir takırtı oldu, metal sesi geldi ve Sherlock Holmes ayağa fırladı.

“Beyefendiler,” dedi heyecanla parıltılı gözlerle. “Size Bay Jefferson Hope’u tanıstırayım, Enoch Drebbler’ın ve Joseph Stangerson’ın katili.”

Her şey bir anda olmuştu, o kadar çabuk ki fark edemedim bile. O andan aklımda canlı olarak kalanlar Holmes’un muzaffer ifadesi, sesinin çınlayışı ve arabacının elinde sanki büyüyle belirmiş kelepçelere dönük sersemlemiş, vahşi suratıydı. Bir ya da iki saniye boyunca bir grup heykel gibi kalmış olmalıydık. Sonra tutsak belirsiz bir nefret haykırışıyla, Holmes’ tan kurtuldu ve kendini pencereden dışarı attı. Tahta ve cam parçaları önüne saçıldı ama kaçabilecek kadar davranamadan Gregson, Lestrade ve Holmes av köpekleri gibi onun üzerine sıçrayıp içeri çektiler. Adam çırpınmaya başladı. O kadar güçlü ve azılıydı ki dördümüzü birer birer savurup duruyordu. Sara nöbeti geçiren birinin gücüne sahipti. Cam parçaları yüzünü ve ellerini çok kötü yaralamıştı ama kan kaybı, direnişinden bir şey eksiltmiyordu. Lestrade adamın kolunu sırtına kıvrıp, boğazına sarılana kadar direnişinin boşuna olduğunu anlayamadı. Yine de elleri gibi ayaklarını da kelepçelemeden kendimizi güvende hissetmedik. Bunu yaptıktan sonra ayağa kalktık, nefes nefeseydik.

“Arabasını ele geçirdik,” dedi Sherlock Holmes. “Onu Scotland Yard’a götürebiliriz. Ve şimdi, beyler,” diye devam etti memnuniyet dolu bir gülümsemeye, “küçük sırrımızın sonuna gelmiş bulunuyoruz. Şimdi bana istediğiniz kadar soru sorabilirsiniz. Cevaplamamı engelleyecek hiçbir tehlike kalmadı.”

İKİNCİ BÖLÜM-AZİZLER DİYARI

1-BÜYÜK ALKALİ OVASI'NDA

Büyük Kuzey Amerika Kıtası'nın ortalarında uzun yıllar medeniyetin ilerlemesini engellemiş olan kuru, tiksindirici bir toprak parçası vardır. Sierra Nevada' dan, Nebraska'ya; kuzeyde Yellowstone Nehri'nden, güneyde Colorado'ya kadar uzanır. Sessizdir, tam anlamıyla terk edilmiştir. Fakat doğa bu amansız bölgeye tek bir standart uygulamaz. Tepesi karlı yüksek dağlarla, karanlık, mahzun vadilerle doludur. Çentikli kanyonlar arasında hızla akan nehirler, kışın karın bembeyaz yaptığı, yazın tuzlu alkali tozuyla griye dönüşen devasa düzlükler vardır. Tüm bunlar verimsizliğin, konuk sevmezliğin ve gizemin belirtileridir.

Bu umutsuzluk diyarında hiç yaşayan yoktur. Kızılderililer ara sıra av bölgelerine ulaşmak için buradan geçerler ama en cesuru bile bu korkunç topraklardan olabildiğince çabuk uzaklaşıp kendi bozkırına dönmek ister. Çakallar çalılıkların arasında sinsi sinsi dolaşır, akbabalar kanat çırpır, hantal gri ayı karanlık dere yataklarından geçer ve kayalarda kendine yiyecek bulmaya çalışır. Vahşi hayatın sakinleri bunlardır.

Tüm dünyada Sierra Blanco'nun kuzey bayırlarındakinden daha sıkıntı verici bir görüntü yoktur. Gözün görebildiği her yanda alkali tepecikleriyle kaplı, bodur çalılık kümeleriyle bölünen büyük, düz bir ova uzanır. Ufkun en uç sınırında tepeleri karla kaplı dağlardan oluşan uzun bir zincir yatar. Bu büyük toprak parçasında hiçbir hayat belirtisi yoktur. Çelik mavisi gökte hiç kuş uçmaz çıplak, gri toprakta hiçbir hareket yoktur. Her yeri sessizlik kaplamıştır. Dinlemeye kalkarsanız, bu boş arazide sessizlikten başka hiçbir şey duyamazsınız. Sadece sessizlik; tam, kalbi yoran bir sessizlik.

Bu büyük düzlükte hayata dair hiçbir şey olmadığı söylenmişti. Bu aslında hiç doğru değildir. Sierra Blanco'ya bakınca çöle doğru uzanan bir patika görünür. Bu patika gider, gider ve sonunda gözden kaybolur. Tekerlek izleriyle ve birçok maceracının ayak izleriyle kaplıdır. Güneşte parıldayan alkalinin tozunda orada burada rahatça seçilen beyaz şeyler vardır. Yaklaşıp bir inceleyin onları! Kemikler! Kimi büyük ve kaba, kimi küçük ve ince. Büyük olanlar büyükbaş hayvan, küçük olanlar ise insan kemikleri! 2.500 kilometre boyunca yol kenarında yok olup gitmiş olanların kalıntılarından oluşan bu korkunç zincirin izini sürebilirsiniz.

Tüm bu manzara içinde, mayıs ayının dördünde, 1874'te yalnız bir gezgin vardı. Görüntüsüne bakılırsa bölgenin dâhisi ya da şeytanıydı. Bir gözlemci için yaşının kırk mı, altmış mı olduğunu söylemek zordu. Yüzü etsiz ve bitkindi. Kavrulmuş gibi görünen kahverengi yüzü de dışa fırlamış kemikleri arasında gerilmişti. Uzun kahverengi saç ve sakalı beyaz beneklerle doluydu. Gözleri kafasının içine gömülmüştü ve doğal olmayan bir pırıltıları vardı. Tüfeğini tutan elinin bir iskeletin elinden çok az farkı vardı. Ayakta durmak için silahından destek alıyordu ama uzun boyu ve güçlü kemikleri dirençli olduğunu gösteriyordu. Sıksa yüzüne, kurumuş kol ve bacaklarında sallanan kıyafetlerine bakınca ona bu moruk görüntüsünü verenlerin bunlar olduğunu anlayabilirdiniz. Adam ölüyordu! Açlıktan ve susuzluktan.

Suya dair işaretler görebilmek için hiç usanmadan koyaklardan geçip bu yükseltiye çıkmıştı. Ama tüm görebildiği tuzla kaplı düzlük ve vahşi dağların ufuktaki yükselişiydi. Neme ulaşmayı sağlayacak ağaç ya da bitkiye benzer hiçbir işaret, tüm bu koca toprak parçasında hiç umut yoktu. Büyük, vahşi, arayan gözlerle kuzeye, doğuya ve batıya baktı. Sonra seyahatlerinin sonuna geldiğini anladı. Bu çorak kayalıkta ölmek üzereydi. Büyük bir taşın üzerine otururken, “Neden yirmi yıl sonra kuş tüyü bir yatakta değil de, burada?” diye mırıldandı .

Oturmadan önce işe yaramaz tüfeğini ve sağ omzunda taşıdığı büyük bir şala sarılı yükünü yere bırakmıştı. Omzundan bıraktığında yere sertçe düşen bu yük, kalan gücüyle taşıyabileceğinden ağır görünüyordu. Gri şalın içinden o anda ince bir inleme geldi ve küçük, parlak kahverengi gözlü korkmuş bir surat ve benekli iki küçük el belirdi.

“Canımı yaktın!” dedi çocuksu bir ses azarlar gibi.

“Gerçekten mi?” dedi adam pişman bir sesle. “İsteyerek yapmadım.” Konuşurken gri şalın düğümünü çözdü ve beş yaşlarında küçük güzel bir kız çocuğu belirdi. Sevimli ayakkabıları, şık, pembe elbisesi ve keten önlüğü, bir annenin şefkatini gösteriyordu. Çocuk solmuştu. Ama sağlıklı kolları ve bacakları arkadaşından daha az acı çekmiş olduğunu gösteriyordu.

“İyi misin?” diye sordu adam kaygıyla, kız hâlâ kafasını kaplamış altın bukleler üzerinden başını ovuşturuyordu.

“Öp de geçsin,” dedi ciddi bir sesle incinmiş kafasını ona doğru uzatarak. “Annem hep böyle yapardı. Annem nerede?”

“Anne gitti. Sanırım onu uzun süre göremeyeceksin.”

“Gitti mi! Tabii canım!” dedi küçük kız. “Çok komik, vedalaşmadı bile; Auntie'lere çaya giderken

hep vedalaşırdı. Ama bu sefer üç gündür ortada yok. Baksana, ağzın kurumadı mı? Su yok mu ya da yiyecek bir şey?”

“Hayır, hiçbir şey yok tatlım. Bir süre daha sabretmen gerek. Sonra her şey yoluna girecek. Kafanı bana yasla, iyi gelir. Dudaklar kupkuruysen konuşmak zordur ama sana elimizde hangi kartlar olduğunu anlatsam iyi olacak galiba. O elindekiler de ne?”

“Güzel şeyler! Hoş şeyler!” dedi küçük kız hevesle. Elinde iki parça mika parıldıyordu. “Eve gidince kardeşim Bob’a vereceğim.”

“Bundan daha güzel şeyler göreceksin yakında,” dedi adam kendinden emin bir tavırla. “Dur biraz. Sana bir şey anlatacaktım. Nehirden ne zaman ayrıldığımızı hatırlıyor musun?”

“Evet.”

“Güzel, başka bir nehir bulacağımızı düşünüyorduk. Ama bir yanlışlık oldu; ya pusulamız bozuktu, ya haritamız yanlıştı, ya da başka bir şey. Suyumuz bitti. Sadece birkaç damlamız var. Ve... ve... “
“Ve yıkanamadın,” diye araya girdi kız ciddi bir sesle, adamın sert yüzüne bakıyordu.

“Evet, içemedim de. Ve ilk önce Bay Bender’i kaybettik. Sonra Kızılderili Pete’i ve sonra Bayan McGregor’u. Ardından Johnny Hones’u ve en son, güzelim, anneni.”

“Annem de öldü yani?” diye ağlamaya başladı küçük kız. Önlüğüyle yüzünü kapatıp hıçkırıklara boğuldu.

“Evet, yalnız sen ve ben kaldık. Sonra bu tarafta su bulabileceğimizi düşündüm ve seni omzuma alıp yola koyuldum. Ama pek bir gelişme kaydettiğimizi söyleyemeyeceğim. Şimdi çok az şansımız kaldı.”

“Yani biz de mi öleceğiz, onu mu diyorsun?” diye sordu çocuk hıçkırıkları arasında. Gözyaşıyla ıslanmış yüzünü kaldırmıştı.

“Sanırım onun gibi bir şey.”

“Neden daha önce söylemedin?” dedi kız neşeyle gülerek. “Beni çok korkuttun. Öleceksek yine annemi görebileceğim.”

“Evet, göreceksin tatlım.”

“Tabii sen de göreceksin. Ona senin ne kadar iyi biri olduğunu anlatacağım. Eminim bizi cennetin kapısında kova kova suyla, pastalarla, böreklerle karşılayacaktır. Ne kadar sürer?”

“Bilmiyorum, fazla değil.” Adamın gözleri kuzey ufkuna takılı kalmıştı. Gökyüzünün mavi kubbesinde küçük noktalar belirmişti ve hızla yaklaşıyorlardı. Sonra bunların üç büyük kahverengi kuş olduğunu gördü. İki yolcunun tepesinde daireler çizdiler ve kayalara konup onları izlemeye başladılar. Bunlar yırtıcı kuşlardı, batının vahşi akbabaları, yani ölümün habercisi.

“Tavuklar ve horozlar,” diye bağırdı küçük kız neşeyle felaket habercisi kuşları işaret ederek. Havalanmaları için ellerini çırdı. “Söylesene, bu toprakları Tanrı mı yaptı?”

“Evet, tabii,” dedi arkadaşı. Bu beklenmedik soruya şaşırılmıştı.

“İllionis’i de o yaptı, Missouri’yi de” dedi küçük kız. “Ama sanırım buraları başkası yapmış. İyi yapılmamış çünkü. Su ve ağaç koymayı unutmuşlar.”

Adam çekinerek, “Dua etmeye ne dersin?” diye sordu.

“Ama gece olmadı ki.”

“Fark etmez. Pek normal değil ama Tanrı için önemli değil. Düzlüklerde, arabadayken geceleri okuduğun duayı oku.”

“Peki sen neden okumuyorsun?” diye sordu çocuk meraklı gözlerle.

“Hepsini unuttum,” dedi adam. “Şu silahın yarısı kadar boydaydım en son dua ettiğimde. Ama hiçbir şey için geç değildir. Sen sesli söyle, ben de aralarda katılacağım.”

“O zaman diz çökmen gerek, benim de tabii,” dedi kız şalı yere açarken. “Ellerini şöyle yapman lazım. Bu bile iyi hissettirir.”

Ortalıkta bunu görebilecek sadece akbabaların olması garipti. İki yolcu, küçük çocuk ve yorgun maceracı şalın üzerine diz çöktü. Kızın tombul ve adamın yorgun yüzü bulutsuz gökyüzüne dönüktü. Başlarına gelenlerden kurtulabilmek için merhamet diliyorlardı. Dua bitti, çocuk uyuyana kadar kayanın gölgesinde oturdular. Koruyucusunun geniş göğsüne yaslanmıştı. Adam bir süre kızın uyuyuşunu seyretti ama doğa ondan daha güçlüydü. Üç gün ve üç gece boyunca hiç dinlenmemişti. Göz apakları yavaşça yorgun gözlerini örttü, kafası gitgide, kahverengi sakalları arkadaşının altın bukleleriyle karışincaya kadar göğsüne doğru düştü. Ve ikisi de derin, rüyasız uykularına daldılar.

Yolcu yarım saat daha uyanık kalsaydı çok garip bir şey görebilirdi. Alkali tozların uzandığı ufkun en uç noktasında tozlar püskürmeye başlamıştı. Başta çok azdı, buğular arasında çok zor seçiliyordu. Ama azar azar büyüyor, genişliyordu ve sonunda yoğun bir bulut oldu. Bu bulut o kadar büyüdü ki, sadece çok sayıda hareket eden yaratık tarafından oluşturulabileceği ortaya çıktı. Bir gözlemci daha önemli ayrıntıları görüp bozkırlarda otlayan bir bizon sürüsünün yaklaştığını düşünebilirdi. Ama bu kurak topraklarda bunun olması imkânsızdı. Toz bulutu iki kazazedenin uyuduğu kayalığa yaklaştıkça, pusun içinden çadır beziyle örtülmüş arabalar ve silahlı atlılar belirmeye başladı. Ve uzaktaki duman bulutunun batıya giden bir kervan olduğu anlaşıldı. Ama ne kervan! Başlı dağların yamacına ulaştığında sonu ufukta hâlâ seçilemiyordu. Düzlüğü üzerinde düzensiz şekilde yüklü veya yüksüz at arabaları, atlılar ve yayan yürüyenler ilerliyordu. Sayılamayacak kadar çok kadın sırtlarında yükler taşıyordu. Yük arabalarının yanında yavaş yavaş yürüyen ya da arabaların çadır bezleri arasından bakan birçok çocuk vardı. Bu herhangi bir göçmen grubu değildi. Buldukları yerin koşullarından rahatsız oldukları için kendilerine yeni toprak arıyorlardı. Bu koca insan yığımından havaya; takırtılar, tekerlek gıcırtiları ve at kişnemeleriyle karışık sesler yükseliyordu. Fakat bu sesler iki yorgun yolcuyla uyandıracak kadar güçlü değildi.

Sıranın başında yirmi ya da daha fazla kalın kıyafetler giymiş, silahlarla kuşanmış demir suratlı bir adam ilerliyordu. Uçurum kenarındaki kayalığa geldiklerinde durup aralarında konuşmaya başladılar.

“Su kuyuları sağda kardeşlerim,” dedi biri, kalın dudaklı, temiz tıraşlı ve gri saçlı bir adamdı.

“Sierra Blanco’nun sağ tarafına gidersek, Rio Grande’ye ulaşırız,” dedi bir başkası.

“Su için endişelenmeyin,” dedi üçüncü biri. “Suyu kayalardan çıkaran, seçkin kullarını yarı yolda bırakmayacaktır.”

“Amin! Amin!” dedi hepsi birden.

Tam yollarına devam edeceklerken, aralarındaki en genç ve gözleri en keskin olan seslendi ve hemen yanlarındaki yalçın kayalıkları işaret etti. Tepede, gri kayaların arasında pembe bir şey dalgalanıyordu. Bu görüntü karşısında atlar dizginlendi ve silahlar hazırlandı. Bu arada arkalardan başka atlılar öncü kuvvetleri desteklemeye geldi.

Herkes, “Kızılderililer” diyordu.

“Burada bir tane bile olamaz,” dedi grubu komuta ettiği belli olan yaşlı bir adam. “Pawnee’leri geçtik ve büyük dağları geçene kadar başka hiç kabile yok.”

“Gidip bakayım mı Stangerson Kardeş?” diye sordu biri.

“Ben de, ben de” dedi bir düzine ses.

“Atlarınızı burada bırakın, sizi burada bekleyeceğiz,” dedi yaşlı adam. Bir anda genç adamlar atlarından inip, onları bağladı ve dikkatlerini çeken şeyin üzerinde olduğu kayalığa tırmanmaya başladı. Hızla ve ses çıkarmadan ilerlediler, üzerlerinde deneyimli avcılar olmanın getirdiği özgüven vardı. Aşağıdan izleyenler silüetleri gökyüzüyle birleşene kadar kayalar arasında zıplaya zıplaya yukarı tırmandıklarını gördü. İlk alarmı veren genç adam önderlik ediyordu. Peşinden gelenler şaşkınlıkla ellerini saldığını gördüler. Yanına gelip aynı şeyleri görenler de şaşırıp kalıyorlardı.

Platoda çorak bir tepe, bu tepede ise koca bir kayalık vardı. Kayalıkta uzun boylu, uzun sakallı ve sert görümlü ama çok zayıf bir adam yatıyordu. Durgun yüzü ve düzenli nefes alışları derin uykuda olduğunu gösteriyordu. Yanında da küçük bir çocuk yatıyordu. Tombul, beyaz kollarıyla adamın kaslı boynuna sarılmış, altın saçlı kafası, adamın kadife ceketine yaslanmıştı. Gül dudakları aralık kalmış, kar beyazı dişlerinin düzgünlüğünü sergiliyordu. Yüzündeki oyuncu gülümseme çocuksuluğunu tamamlıyordu. Beyaz çoraplara girmiş küçük tombul beyaz bacakları ve parlak tokalarıyla temiz ayakkabıları, kötü durumdaki arkadaşıyla bir tezat oluşturuyordu. Bu garip çiftin hemen yanındaki kayalara üç vakur akbaba konmuştu. Bu yeni gelenleri görünce hoşnutsuz kaba çığlıklar atıp kasvetle uzaklara kanat çırpıyorlardı.

Hain kuşların haykırışlarına uyanan iki uykucu şaşkınlıkla etraflarına bakmaya başladı. Adam ayağa kalktı ve uykuya daldığında bomboş olan, şimdi ise koca bir insan ve hayvan yığınyla dolu olan düzlüğe baktı. Bakınırken yüzünde kuşkulu bir ifade oluştu, gözlerini ovuşturmaya başladı. “Karabasan dedikleri bu olsa gerek,” diye mırıldandı. Çocuk yanına gelip paltosunun eteğine tutunup, hiçbir şey söylemeden çocuksu ifadesiyle etrafına bakındı.

Kurtarma grubu, gördükleri bu iki kazazedenin, bir yanılısama olmadığını hemen kavradı. Bir tanesi küçük kızı tarttı ve omzuna aldı. Başka ikisi de kızın sıksa arkadaşına destek olup, arabalara kadar yürümesine yardım ettiler.

“Adım John Ferrier,” dedi yolcu, “ben ve bu küçük kız yirmi bir kişiden son kalanlarız. Diğerlerinin hepsi güney yolunda açlık ve susuzluktan öldü.”

“Bu senin kızın mı?” diye sordu biri.

“Sanırım bundan sonra öyle,” dedi adam heyecanla meydan okurcasına. “Benim, çünkü onu ben kurtardım. Kimse onu benden alamaz. Bundan böyle adı Lucy Ferrier. Peki siz kimsiniz?” dedi

gürbüz, güneş yanığı kurtarıcılarına bakarak. “Bayağı kalabalığa benziyorsunuz.”

“On bin kadarız,” dedi gençlerden biri, “biz Tanrı’nın zulüm çeken çocuklarıyız. Merona Meleği’nin seçtikleriyiz.”

“Bunu hiç duymamıştım,” dedi yolcu. “Oldukça kalabalık bir grup seçmiş anlaşılır.”

“Kutsal olan hakkında böyle konuşma,” dedi bir başkası sertçe. “Biz, Palmyra’da ulu Joseph Smith’e verilen, Mısır alfabesiyle dövme altına geçirilmiş kutsal yazılara inananlarız. İbadethanemizi kurduğumuz Nauvoo’dan, İllinois eyaletinden geliyoruz. Vahşi ve Tanrıtanımaz insanlardan kaçmak, çölün ortasında da olsa yeni bir barınak bulmak için yola çıktık.”

Nauvoo ismi John Ferrier’in anılarını canlandırmıştı. “Anlıyorum,” dedi, “sizler Mormonlarsınız.”

“Mormonlarsınız,” dedi arkadaşları hep bir ağızdan. “Peki nereye gidiyorsunuz?”

“Bilmiyoruz. Tanrı’nın eli bizi, peygamberimiz vasıtasıyla yönlendiriyor. Onu görmelisiniz. İkinize ne yapacağımızı o söyleyecek.”

Tepeden aşağısına inmişlerdi. Etrafları hemen hacılar tarafından sarıldı. Soluk yüzlü, uysal bakışlı kadınlar, kahkahalarla gülen çocuklar ve kaygılı, ciddi ifadeli adamlar... Yabancılardan birinin sefil halini, diğerinin de küçüklüğünü görenler hayret ve şaşkınlıkla çılgınlık atıyordu. İki yabancıya eşlik edenler durmadan, Mormonların kalabalığı arasında bir yol açarak büyüklüğü, gösterişliliği ve şıklığı ile göze çarpan bir at arabasına vardılar. Tüm diğerleri ikişer ya da en fazla dörder atlıyken bu arabaya altı at koşulmuştu. Arabacının yanında otuz yaşını geçmemiş ama iri kafası ve sağlam ifadesiyle lider olduğunu belli eden bir adam oturup kahverengi kapaklı bir kitap okuyordu. Kalabalığın yaklaştığını görünce kitabı kenara koyarak dikkatle olanları dinledi.

Sonra iki kazazedeye döndü.

“Sizi yanımıza ancak inananların arasına katılırsanız alabiliriz,” dedi. “Sürümüze kurt alamayız. Meyveyi zamanla tamamen çürüten küçük bir nokta olmanızdansa, bu çölde kemiklerinize kadar kurumanız daha iyi. Bu şartlar altında bizimle gelecek misiniz?”

“Sanırım her şart altında sizinle geleceğim,” dedi Ferrier. Öyle bir ifade kullanmıştı ki en ciddi yaşlılar bile gülümsemeden edemedi. Bir tek liderleri ciddi, etkileyici tavrını korumuştur.

“Götürün onu Stangerson Kardeş,” dedi, “yiyecek ve içecek verin, çocuğa da tabii. Kutsal inancımızı ona öğretmek de senin görevin olsun. Yeterince zaman kaybettik. İleri! Siyon’a!”

“Siyon’a! Siyon’a!” diye bağırdı Mormonlar ve kelimeler kervanın gerisine doğru dalgalanarak, uzakta bir mırıltıya dönüşüp kaybolana kadar ağızdan ağıza geçtiler. Kırbaç seslerini, tekerleklerin gıcirtısı izledi ve koca arabalar harekete geçti. Az sonra bütün kervan tekrar ilerlemeye başlamıştı. Yabancılarla ilgilenmesi söylenen yaşlı adam, onları çoktan bir öğün yemeğin beklediği arabasına götürdü.

“Burada kalacaksınız,” dedi. “Birkaç gün sonra yorgunluğunuz geçmiş olur. Bu arada şunu unutmayın. Şimdiden itibaren, sonsuza kadar dinimize katıldınız. Tanrımızın sesiyle konuşan, Joseph Smith’in sesiyle konuşan Brigham Young öyle söyledi.”

2-UTAH'IN ÇİÇEĞİ

Burası, Mormonların bu son sığınaklarına gelmeden önce çektikleri dertleri ve yoklukları anmanın yeri değil. Mississippi'nin kıyılarında, Rocky Dağları'nın batı yamaçlarına kadar tarihte görülmemiş bir azim ve kararlılıkla ilerlediler. Vahşi insanlar, vahşi hayvanlar, açlık, susuzluk, yorgunluk ve hastalıklar... Doğa önlerine her türlü engeli koymuş ama onlar Anglosakson inadıyla hepsinin üstesinden gelmişti. Uzun yolculuk ve biriken korkular en cesurlarının bile kalbini yumuşatmıştı. Güneşin aydınlattığı engin Utah vadisini görünce ve önderlerinin ağzından burasının vadedilmiş topraklar olduğunu, bu bakir dönümlerin sonsuza kadar onların kalacağını öğrenince dizlerinin üzerine çöküp en samimi dualarını okumayan bir kişi bile olmamıştı.

Young azimli bir önder olduğu kadar, becerikli bir yönetici de olduğunu çabucak kanıtladı. Geleceğin şehrinin tasarlandığı haritalar çizilip, planlar hazırlandı. Etraftaki çiftlikler paylaştırıldı ve her kişiye bir bölüm toprak verildi. Tüccar kesim ticaretine, esnaflar kendi işlerine yönlendirildi. Kasabada büyü yapılmış gibi sokaklar ve meydanlar ortaya çıktı. Artık bu topraklarda lağım sistemi ve çitleme, ekim ve temizlik vardı. Ertesi yaz her taraf buğdayın altın rengiyle boyanacaktı. Tüm bunlardan önemlisi, şehrin ortasına diktikleri mabet her gün daha da büyüyor ve yükseliyordu. Göçmenlerin kendilerini birçok tehlikeden koruyan O'nun için diktiği dev yapıtta; şafağın ilk kırmızısından, alacakaranlığın tükenişine kadar çekiçlerin tıngırtısı ve testerelerin gıcirtısı hiç durmuyordu.

İki kazazede, John Ferrier ve kaderini paylaşan, evlat edindiği küçük kız hicretlerinin sonuna kadar

Mormonlara eşlik etti. Küçük Lucy Ferrier, Yaşlı Stangerson'ın arabasında çok rahattı, Mormon'un üç karısı ve on iki çocuktan geriye kalacak kadar dayanıklı olan oğluyla inzivaya çekilmişti. Annesinin ölümünün etkilerinden çocuk olmanın esnekliği sayesinde kurtulunca, buradaki kadınların sevgisini kazandı ve çadır beziyle kaplanmış bu hareketli evdeki yeni hayatını kabul etti. Ferrier de toparlandıktan sonra iyi bir rehber ve avcı olarak gösterdi kendini. Yeni arkadaşlarının saygısını çabuk kazandı. Bu saygı öylesine büyüktü ki, göç tamamlandığında herkes onun da diğer göçmenlerin alacağı kadar büyük ve verimli bir toprak alması konusunda hemfikirdi. Başlıca dört yaşlı olan Stangerson, Kemball, Johnston, Drebber ve bizzat Young hariç.

Ferrier böylece kendisine verilen toprağa, yıllar içindeki eklentileriyle geniş bir villaya dönüşecek olan dayanıklı, ahşap bir ev yaptı. Pratik zekâlı, işini bilen ve on parmağında on marifet bir adamdı. Demir gibi dayanıklı bedeni gece gündüz çalışabilmesini, tarlalarını ekip, toprağını geliştirmesini sağlıyordu. Bu nedenle çiftliği ve sahip olduğu her şey çok iyi işliyordu. Üç sene sonra bütün komşularından daha iyiydi, altı sene sonra gayet iyi gidiyordu, dokuz sene sonra zengin oldu ve on iki sene sonra tüm Salt Lake City'de onunla karşılaştırılabilecek bir düzine kişi bile kalmamıştı. Büyük Tuz Gölü'nden, uzaktaki Wahsatch Dağları'na kadar John Ferrier'den daha iyi denebilecek tek bir isim bile yoktu.

Din kardeşlerini rahatsız eden sadece tek bir nokta vardı. Hiçbir tartışma ya da ikna çabası, hayatını arkadaşları gibi, bir kadın ile birleştirmesini sağlayamamıştı. Bu inatçı reddine hiçbir zaman bir gerekçe göstermedi, kararlı ve değişmez bir tavırla bunu verdiği kararlara bağlıyordu. Kimileri onu sonradan kabul ettiği dinine kayıtsızlıkla, kimileri zenginliğin getirdiği açgözlülük ve masraf yapmak istememekle suçluyordu. Diğerleri eski bir aşk hikâyesinden, Atlantik kıyılarında kaybolup gitmiş sarışın bir kızıdan bahsediyordu. Sebep her ne olursa olsun, Ferrier bekâr kalmaya kararlıydı. Yeni yerleşim yerinin dinine diğer her konuda uyuyor ve kabul edilmiş, dürüst işler yapan bir adam olarak anılıyordu.

Lucy Ferrier ahşap evde büyüdü ve üvey babasına her konuda yardım etti. Dağların keskin havası ve çam ağaçlarının kokusu genç kıza bir bakıcı ve anne havası verdi. Yıllar geçtikçe boyu uzadı, güçlendi, yanakları pembeleşti, atikleşti. Ferrier'in çiftliğinin yanındaki büyük yoldan geçen gezginler, buğday tarlalarında gezinen ya da babasının atını Batı'nın her gerçek çocuğu gibi rahat rahat idare ederek süren bu kızın görüntüsünü uzun süre unutamadılar. Yani gonca çiçek oldu ve babasının çiftçilerin en zengini olduğu yıl, ona tam bir Pasifik kıyısı Amerikan kızının tavrını verdi.

Tabii küçük kızın bir kadın olduğunu ilk fark eden babası olmadı. Bu nadiren olur zaten. O gizemli değişim zaman birimleriyle ölçülemeyecek kadar derece derece gerçekleşir ve zor fark edilir. Zaten bir sesin tonu ya da bir elin dokunuşu kalbinin heyecanla atmasına sebep olmadan önce, gurur ve korkuyla karışık bir hisle, içinde yepyeni bir tabiatın doğduğunu anlamasını sağlayacak pek az belirti vardır. Yepyeni bir hayatın şafağını müjde eden o küçük olayın olduğu günü hatırlamayan çok az kişi vardır. Bu olayı Lucy Ferrier için de yazgısına etkileri ve diğer birçok şey sayılmadan da yeterince ciddiydi.

İlk bir haziran sabahıydı ve Mormonlar amblemlerindeki arılar kadar meşgullerdi. Tarlalarda ve sokaklarda insan çalışkanlığının aynı vızıltısı sürüyordu. Tozlu büyük caddelerde ağır yüklü katır sıraları hep birden Batı'ya, Kaliforniya'ya, altına hücumla gidiyordu. Seçilmişlerin şehri de yol üzerindeydi. Büyük yoldan, otlaklardan gelen koyun ve boğa sürüleri, yorgun göçmenlerle dolu kervanlar da gidiyordu. Atlar ve insanlar bitmez tükenmez yolculuklarından aynı derecede yorulmuşlardı. Bu karışık topluluk içinde usta at biniciliğiyle yolunu süren Lucy Ferrier de vardı. Güzel yüzü sarf ettiği güçle kızarmış, uzun kestane rengi saçları arkasında dalgalanıyordu. Babası ona şehirde bir iş vermişti ve o da daha önce defalarca yaptığı gibi genç olmanın verdiği korkusuzlukla, sadece işini ve üstesinden nasıl geleceğini düşünerek hızla ilerliyordu.

Yola koyulmuş maceracılar şaşkınlıkla onun arkasından bakıyordu. Duygusuz Kızılderililer bile soluk benizli bu genç kızın güzelliği karşısında stoacılıklarını bir kenara bırakıyordu.

Şehrin eteklerine vardığında yolun yarım düzine yabancı görünümüne çoban tarafından güdülen bir büyükbaş sürüsü tarafından kapatıldığını gördü. Sabırsızlığından atını bulduğu ilk boşluktan geçirip, bu engeli aşmayı denedi. Zar zor bunu becerecekken hayvanlar etrafını sardı ve genç kız bir anda kendini vahşi bakışlı, uzun boynuzlu boğalar arasında buldu. Büyükbaş hayvanlarla uğraşmaya alışık olduğundan bu durum onu korkutmamıştı, hâlâ her fırsatı kullanıp atını hayvan geçidi arasında bulduğu her boşluğa sokuyordu. Ne yazık ki boğalardan birinin boynuzu ya bilerek ya da yanlışlıkla ata battı ve hayvanı korkuttu. At bir anda şaha kalktı ve sonra atlayıp sıçramaya başladı. Bu hali becerikli bir at binici dışındaki herkesi attan düşürürdü. Durum çok tehlikeliydi. Atın her hareketi yeni bir boynuz darbesine sebep oluyor, bu da korkusunu tazeliyordu. Kızın yapabileceği tek şey eyerde kalmayı becermekti. Yoksa bir sürü korkmuş, ağır hayvanın toynakları altında korkunç bir ölümle yüzleşecekti. Ani tehlikelere alışık olmayan kızın başı dönmeye başladı. Yerden yükselen toz ve telaşlı hayvanların ıssısı onu boğuyordu. Umutsuzlukla çabalarına son verecekken dirseğine dokunulduğunu hissetti ve nazik bir sesin yardım etmeye geldiğini duydu. O anda güçlü, kahverengi bir el atın dizginlerini yakaladı ve sürünün içinden çekmeye başladı. Az sonra kız sürünün dışına çıkmıştı.

“Umarım yaralanmamışsınızdır, Küçükhanım,” dedi kurtarıcı saygıyla.

Kız, çocuğun esmer, sert yüzüne baktı ve küstahça güldü. “Hiç korkmadım,” dedi safça. “Bir inek sürüsünden kim korkar ki?”

“Tanrı'ya şükür atın üstünde kalabildiniz,” dedi öteki ciddi bir tavırla. Uzun boylu, yabancı görünümüne genç bir adamdı. Güçlü bir ata biniyor, omzunda bir tüfek, avcı giysileri giyiyordu. “John Ferrier'in kızı olmalısınız,” dedi. “Onun evinden çıktığınızı gördüm. Onu gördüğünüz zaman St. Louis'den Jefferson Hope'u hatırlayıp hatırlamadığınızı sorun. Aynı Ferrier ise, babamla çok yakınlardı.”

“Neden gelip kendin sormuyorsun?” diye sordu kız ağırbaşlılıkla.

Genç adam bu öneriden memnun kalmış görünüyordu, koyu gözleri zevkle parıldadı. “Bunu yapacağım,” dedi, “iki aydır dağlardaydık, o yüzden şu anda ziyaret edecek durumda değilim.

Toparlanır toparlanmaz gelirim.”

“Sana bir teşekkür borçlu, ben de tabii,” dedi kız, “bana çok düşkündür. Eğer bu inekler beni tepeleseydi, bunu atlatması çok zor olurdu.”

“Benim atlatmam da zor olurdu,” dedi arkadaşı.

“Senin de mi! Bunun seni neden ilgilendirdiğini anlamadım. Arkadaşımız bile değilsin.”

Genç avcının yüzü bu söylenenler üzerine öyle karardı ki Lucy Ferrier kahkaha attı.

“Onu kastetmedim,” dedi, “tabii ki şimdi arkadaş oldun. Gelip bizi görmelisin. Şimdi gitmem gerekiyor, yoksa babam işleri için artık bana güvenmez. Görüşürüz!”

“Görüşürüz,” dedi çocuk da geniş şapkasını kaldırıp, kızın küçük elini sıkarak. Kız, atını biraz dolandırdı ve kamçısını vurup arkasında bir toz bulutu bırakarak büyük yola doğru ilerledi.

Genç Jefferson Hope arkadaşlarıyla yoluna devam etti, suskun ve hüznüydü. O ve arkadaşları gümüş aramak için Nevada Dağları'na gitmiş, şimdi de buldukları bazı maden cevherlerini işlemelerine gerekli olan sermayeyi çalışarak çıkarmak için Salt Lake City'ye dönüyorlardı. Bu ani olay düşüncelerini başka bir kanala aktarıncaya dek işine en az diğerleri kadar düşkündü. Sierra esintileri kadar içten ve sağlıklı olan sarışın genç kızın görüntüsü, volkanik, ehlileşme-miş kalbinin derinliklerine kadar işlemişti. Genç çocuk, kız görünürden uzaklaşınca hayatına bir bunalım girdiğini fark etti. Öyle ki ne gümüş vurgunları ne de başka herhangi bir sorun, bu yeni ve hepsinden daha öte sorun kadar önemli olabilirdi. İçinde ayağa kalkan aşk, bir oğlanın apansız, gelir geçer hayali değil; güçlü ve hükümran isteği olan bir adamın azılı tutkusuydu. Tuttuğunu koparmaya alışmıştı. İnsan gücü ve insan azmi yeterli olacaksa bu işte de başarılı olacağına dair kendi kendine yemin etti.

O gece ve daha birçok kere, çiftliğinde tanıdık bir yüz olana kadar John Ferrier'e gitti. John vadiden çıkmıyordu, işiyle çok meşguldü; bu yüzden on iki yıldır dışarıda neler olduğuna dair fazla haber almamıştı. Jefferson Hope her şeyi anlatabilirdi. Üstelik bunu öyle bir tarzla yapardı ki babası kadar Lucy'nin de dikkatini çekerdi. Kaliforniya'da grup liderliği yapmıştı ve bu sakin topraklarda geçmiş, servet kazanma ve batırmalarla dolu birçok hikâyeye anlatabilirdi. İzcilik, tuzakçılık, gümüş avcılığı da yapmış, çiftliklerde de çalışmıştı. Nerede heyecanlı macera varsa, Jefferson Hope orada bunların peşinden koşmuştu. Kısa süre sonra erdemlerinden iyi bir hitabetle bahsederek yaşlı çiftçinin en yakın dostu oldu. Lucy bu durumlarda sessiz kalıyordu ama kızaran yanakları ve parlak, mutlu gözleri genç kalbinin artık kendisine ait olmadığını açıkça gösteriyordu. Temiz kalpli babası bu belirtileri fark etmemiş olabilirdi ama kızın ilgisini kazanmış olan genç adam bunları görmezden gelmiyordu.

Bir yaz günü büyük yoldan atıyla geldi ve çiftliğe girdi. Kız kapının yakınındaydı, hemen çocuğun yanına geldi. Atının yularını çite bağlayan çocuk, patikada ilerlemeye başladı.

“Gidiyorum Lucy,” dedi kızın ellerini tutarak ve gözlerine sevecence bakarak. “Şimdi benimle gelmeni istemeyeceğim ama geri döndüğümde gelmeye hazır olacak mısın?”

“Ne zaman döneceksin?” diye sordu kız, kızarmıştı ve gülüyordu.

“Bir iki ay buralarda olmayacağım. Sonra gelip seni isteyeceğim. Kimse aramıza giremez.” “Ya

babam ne olacak?”

“Şu madenlerin doğru dürüst çalışması koşuluyla çoktan onay verdi. O konuda hiç korkum yok.”

“Bu çok güzel, babamla anlaştıysanız söyleyecek bir şey yok tabii ki,” diye fısıldadı kız yanakları çocuğun geniş göğsüne yaslanmış halde.

Çocuk kısık sesle, “Tanrı’ya şükür,” dedi eğilip kızı öptü. “Kararımızı verdik o zaman. Ne kadar uzun kalırsam, gitmem o kadar zorlaşır. Kanyonda beni bekliyorlar. Görüşürüz, sevgilim.. Görüşürüz. İki ay sonra göreceksin beni.”

Konuşurken kendini geri attı ve atına atlayarak, hızla sürmeye başladı. Kafasını bir kere bile çevirmedi. Geride bıraktığını azıcık bile görse direncini kaybedeceğinden korkuyordu sanki. Kız kapıda dikildi ve gözden kaybolana kadar çocuğa baktı. Sonra tekrar evine girdi. Şimdi Utah’taki en mutlu kızdı.

3-JOHN FERRIER'İN PEYGAMBERLE YAPTIĞI KONUŞMA

Jefferson Hope ve arkadaşları Salt Lake City'den ayrılalı üç hafta olmuştu. John Ferrier genç adamın dönüşünü ve üvey kızını kaybedeceği anın yaklaştığını düşününce yüreği acıyordu. Ama kızının parıldayan mutlu yüzünü görünce tartışma çıkarmak bir yana, bu fikre daha da alışıyordu. Kararlı kalbinin derinliklerinde her zaman kızının bir Mormon'la evlenmesine hiçbir şeyin kendisini ikna edemeyeceğini söylerdi. Böyle bir evliliği evlilikten bile saymıyor, bir utanç ve kara leke olarak görüyordu. Mormon öğretisi hakkında ne düşünürse düşünsün, bir nokta hakkında fikri değişmezdi. Ama geleneklere ters düşen bir açıklama yapmak şu günlerde Azizler Diyarı'nda çok tehlikeli bir durum olduğundan ağzını kapalı tutuyordu.

Evet, tehlikeli bir durum. O kadar tehlikeli ki azizlere en yakın olanlar bile dinle ilgili fikirlerini fısıldayarak söylüyordu. Çünkü ağızlarından çıkan her şey yanlış yorumlanabilir ve hızla cezalandırılmalarına yol açabilirdi. Zulüm görenler şimdi zalimlere dönüşmüşlerdi. Ne Seville Sorgulaması, ne Alman Vehm Mahkemeleri, ne İtalyan Gizli Örgütleri hayata Utah'ın üzerine kara bir bulut gibi çöken korkunç bir mekanizma geçirmişti.

Görünmezliği ve üzerine ilişmiş gizemi bu örgütlenmeyi iki kat korkunçlaştırıyordu. Her şeyi bilen ve her şeyi gören ama kimsenin bilmediği ve görmediği bir şey gibiydi. Kilise'ye karşı çıkanlar bir anda ortadan kayboluyor ve kimse nereye gittiklerini ya da başlarına ne geldiğini bilmiyordu. Karısı ve çocukları evde onu bekliyor ama hiçbir baba gizli yargıçların ona neler yaptığını anlatmak üzere geri dönmüyordu. Düşüncesiz bir söz ya da aceleci bir hareket yok edilme ile sonuçlanıyor ve dahası

kimse üzerlerine çöreklenen bu gücün doğasının ne olduğunu bilmiyordu. İnsanların korkudan tir tir titrediklerini görmek şaşırtmıyordu artık. Vahşi doğanın en ortalarında bile içlerindeki şüpheleri dışa vurmaya cüret etmiyorlardı.

Başlarda bu belirsiz ve korkunç güç Mormonların güvenini kazanmış ama sonra kötü yola sapmış ya da ayrılmak istemiş dik kafalıları hedef almıştı. Ama sonra her nasılsa daha geniş bir alanda hareket etmeye başladı. Ayrıca yetişkin kadın sayısı azalıyor, çok eşlilik verimsiz bir uygulamaya dönüşüyordu. Öldürülen göçmenler ve Kızılderililerin hiç olmadığı bölgelerde yağma edilen kamplarla ilgili garip söylentiler dolaşmaya başlamıştı: Yaşlıların haremlerine yeni kadınlar ekleniyordu. İhtiyaç duyulan ve özlemi çekilen, yüzlerinde sönmez korku ifadeleri taşıyan kadınlar... Geriden gelen göçmenler; karanlıkta yakınlarından geçen maskeli, sessiz, silahlı gizli çetelerden bahsediyordu. Bu söylentiler ve hikâyeler belli bir isim alana kadar cisimleşiyor, kanıtlarla destekleniyordu. Bugün Batı'nın ıssız çiftliklerinde, İntikam Melekleri'nin adları korku salıyordu.

Çok kötü sonuçlar doğuran örgüt hakkında tam bilgiye ulaşılması insanların içindeki korkuyu azaltmak bir yana, arttırmıştı bile. Bu acımasız kuruma kimlerin dahil olduğunu kimse bilmiyordu. Din adı altında şiddet ve kan dolu işlere karışmış olan iştirakçilerin isimleri çok gizli tutuluyordu. Peygamber ya da onun görevleriyle ilgili kaygılarını anlattığın en yakın arkadaşın bile aynı gece elinde kılıcı ve ateşiyle seni cezalandırmaya gelen kişi olabilirdi. Zaten herkes komşusundan korkuyordu, hiç kimse kalbinden geçenleri dile dökmüyordu.

Güzel bir sabah John Ferrier buğday tarlalarına gitmek üzere hazırlanıyordu. Bahçe kapısının açıldığını duyup pencereden baktığında iriyarı, kum rengi saçlı, orta yaşlı bir adamın patikadan yaklaştığını gördü. Yüreği ağzına geldi. Çünkü gelen bizzat Brigham Young'ın kendisiydi. Ferrier bu ziyaretin kendisine pek iyi şeyler getirmeyeceğini bildiğinden kaygılandı. Hemen kapıya çıkıp Mormon Şefi'ni selamladı. Öteki soğuk bir karşılık verdi ve oturma odasına doğru Ferrier'in peşine koyuldu.

“Ferrier Kardeş,” dedi otururken. Açık renkli kaşlarının altından keskince çiftçiye bakıyordu, “gerçek inananlar seninle iyi dost oldular. Çölde açlıktan ölmek üzereyken seni yanımıza aldık, seninle yemeğimizi paylaştık, seni güvenli bir şekilde “Seçilmişlerin Vadisi”ne getirdik, sana iyi bir toprak parçası verdik ve korumamız altında zenginleşmene izin verdik. Doğru değil mi?” “Doğru,” dedi John Ferrier.

“Tüm bunlara karşılık senden tek bir şey istedik: Doğru inancımızı kucaklaman ve kurallarına uyman. Sen de bunları yapacağına söz verdin. Ama eğer genel söylenti doğruysa söz verdiklerini savsaklamaya başlamışsın.”

Ferrier itiraz edercesine ellerini savurarak, “Ne yapmışım da savsaklamışım?” diye sordu. “Bağışlarımı mı yapmamışım? İbadethaneye mi gitmemişim? Yoksa...”

“Eşlerin nerede?” diye sordu Young etrafına bakınarak. “Onları buraya çağır da selam vereyim.”

“Evlenmediğim doğru,” dedi Ferrier. “Ama çok az kadın var ve benden daha iyi durumda birçok adam var. Hem yalnız değilim: İhtiyaçlarımı sağlayan bir kızım var.”

“Seninle bu kız hakkında konuşmak istiyordum,” dedi Mormonların önderi. “Büyüdü ve Utah’ın gözde çiçeği oldu. Ve bu topraklarda birçoklarının gözünde değer kazandı.”

John Ferrier’in içinden bir inilti geldi.

“Onunla ilgili çok zor inanabileceğim hikâyeler var. Bir yabancı ile, Mormon olmayan biriyle olduğuna dair. Bu boşboğazların dedikodusu olmalı. Aziz Joseph Smith’in kitabındaki on üçüncü kural nedir? ‘Gerçek inanca bağlı her genç kız seçilmiş biriyle evlensin; bir yabancıyla evlenirse büyük bir günah işlemiş olur.’ Bu böyle olduğuna göre senin, yani kutsal imanı benimsemiş birinin, kızının bu kuralı çiğnemesine göz yummasına imkân yok.” John Ferrier cevap vermedi, gerilmiş, at kamçısıyla oynuyordu.

“Bu noktada senin inancın üzerine düşünüldü ve Kutsal Dörtlü Konsey kararını verdi. Kız daha genç, onu ak saçlı biriyle evlendiremeyiz fakat tüm tercihi kendisine de bırakamayız. Biz Yaşlıların çok eşi var ama kendi çocuklarımızı da düşünmeliyiz. Stangerson’ın da, Drebbler’ın da oğulları var, ikisi de senin kızını memnuniyetle evlerine kabul edecektir. İkisinden birini seçsin. İkisi de genç, zengin ve gerçek imana bağlılar. Ne diyorsun?”

Ferrier kaşlarını çatmıştı, bir süre sessiz kaldı.

“Bize zaman verin,” dedi sonunda. “Kızım çok küçük. Evlenecek yaşta değil.”

“Seçmek için bir ayı var,” dedi Young oturduğu yerden kalkarken. “Bu sürenin sonunda cevabını versin.”

Kapıya doğru giderken arkasını döndü ve kızarmış yüzü ve parlayan gözleriyle: “Sierra Blanco’da beyaz birer iskelet olmaktansa Kutsal Dörtlü’nün emirlerini yerine getirmeniz daha iyi olur John Ferrier.”

Parmağını kaldırmış, tehdit eder gibi sallıyordu. Ferrier onun patikada ilerleyişini duydu.

Dirseklerini dizlerine dayamış, konuyu kızına nasıl açacağını düşünüyordu ki elinde yumuşak bir dokunuş hissetti. Kızı gelmişti. Onun bembeyaz yüzünü görünce her şeyi duyduğunu anladı.

“Elimde değil,” dedi babasının bakışına karşılık olarak. “Sesi bütün evde yankılanıyordu. Baba! Ne yapacağız?”

“Korkma,” dedi kızını göğsüne doğru çekip saçlarını okşayarak. “Bir şekilde halledeceğiz. Bu çocukla ilgili hislerinde hiç azalma yok, değil mi?”

Aldığı tek cevap bir iç çekme ve elinin sıkılması oldu.

“Hayır, tabii ki yok,” diye devam etti adam. “Sen onu artık istemediğini söylersen bile umurunda olmazdı. O çok iyi biri ve bir Hıristiyan. Hıristiyan olması buradaki dindar çocuklardan bile daha iyi yapıyor onu. Yarın Nevada’ya yola çıkacak olan bir grup var. Birilerini ayarlayıp ona her şeyi anlatan bir mesaj göndereceğim. Bu genç adamı biraz tanıyorsam buraya bir telgraf kadar hızlı geri gelecektir.”

Lucy gözyaşlarının arasında babasının bu benzetmesine güldü.

“Geldiği zaman bize en doğrusu neyse onu yapmamızı önerecektir,” dedi. “Ama asıl senin için korkuyorum güzelim. Birinin peygambere karşı çıktığı duyulursa, o karşı çıkanın başına mutlaka kötü

bir şey gelir.”

“Ama henüz ona karşı çıkmadık,” dedi babası. “Bunu yaptığımız zaman yaygara çıkacaktır. Henüz koca bir ay var önümüzde, bu sürenin sonunda Utah’tan çoktan uzaklaşmış oluruz.”

“Utah’tan uzaklaşmak mı!”

“Evet, işin aslı böyle.”

“Çiftlik ne olacak?”

“Mümkün olduğu kadarını paraya çevireceğiz, gerisi kalacak. Doğruyu söylemek gerekirse Lucy, bunu ilk defa düşünmüyorum. Buradaki insanların peygamberlerine yaptığı gibi gönülsüzce bir adamın buyruğuna giremem ben. Özgür doğmuş bir Amerikanım, bu çok yeni benim için. Öğrenmek için de çok yaşıyım. Eğer bu çiftliğe yaklaşırsa yürüdüğü yönün tersine giden bir düzine kurşunla karşılaşacak.”

“Ama gitmemize izin vermezler ki,” diye karşı çıktı kız.

“Jefferson gelene kadar bekle, sonra bakarız. Kendini sıkma; bu arada, gözlerinin şişmesine izin verme. Korkulacak bir şey yok, tehlikeli bir şey de yok.”

John Ferrier bu teselli sözlerini kendinden emin bir tonla sarf etti. Ama kızın gözünden babasının o gece kapıları kilitlemek için normalden fazla uğraştığı, yatak odasının duvarında asılı duran paslı eski tüfeğini temizlediği ve doldurduğu kaçmadı.

4-YAŞAMAK İÇİN KAÇIŞ

John Ferrier, Mormon peygamberiyle konuştuğunun ertesi sabahı Salt Lake City'ye gitti ve Nevada Dağları'na gitmeye hazırlanan arkadaşını bulup Jefferson Hope'a verilmek üzere mesajını emanet etti. Mesajda genç adama kendisini tehdit eden yakın tehlikeyi, hemen dönmesinin gerektiği yazmıştı. Şimdi kafası rahatlamıştı ve eve daha huzurlu bir kalple döndü.

Çiftliğe yaklaşırken kapının önüne bağlı iki at bularak, şaşırdı. Evine girdiğinde oturma odasında iki genç adam görünce daha da şaşırdı. Uzun soluk yüzlü olanı sallanan sandalyede oturup, ayaklarını sobaya doğru uzatmıştı. Kalın boyunlu, kaba hatlı diğeri ise elleri cebinde pencerenin yanında dikiliyor ve ıslıkla gözde bir ilahi çalıyordu. Ferrier içeri girince ikisi de başlarını eğerek selam verdi ve sallanan sandalyedeki konuşmaya başladı.

“Bizi tanımıyor olabilirsiniz,” dedi. “Bu yaşlı Drebber'ın oğlu, ben de çölde Tanrı size yardım elini uzatıp doğru topluluğa kattıktan sonra sizinle seyahat etmiş olan Joseph Stangerson'ın oğluyum.”

“Her ulusu zamanı geldiğinde katacağı gibi,” dedi öbürü burnundan çıkan sesiyle. “Onun gücü yavaş yayılır ama kudretlidir.”

John Ferrier soğuk bir selam verdi. Misafirlerinin kim olduğunu tahmin etmişti zaten.

“Buraya,” diye devam etti Stangerson, “babalarımızın tavsiyesi üzerine birimiz kızınızın elini tutsun diye geldik, hangimiz size ve ona iyi görünüyorsa tabii. Benim dört ve Drebber Kardeş'in yedi eşi olduğuna göre, benim talebim daha makul görünüyor olmalı.”

“Hayır Stangerson Kardeş, hayır,” dedi diğeri heyecanla, “sorun kaç tane eşimiz olduğu değil, kaç

tane eşimiz olabileceği. Babam değirmenlerini bana devretti, artık daha zenginim.”

“Ama benim sahip olma ihtimalim olan şeyler daha iyi,” dedi diğeri sakince. “Tanrı babamı aldığı zaman tabaklama atölyesi ve deri fabrikası benim olacak. Ayrıca senden daha büyüğüm ve kilisedeki itibarım daha yüksek.”

“Seçecek olan genç kızdır,” dedi genç Drebber, aynadaki yansımasına bakıp zorla gülümseyerek. “Tüm kararı ona bırakacağız.”

Bu ikili konuşma boyunca John Ferrier öfkeyle kapıda dikilmiş, kendini at kırbacını bu iki misafirin sırtlarına indirmekten zor alıkoymuştu.

“Bana bakın,” dedi sonunda, büyük adımlarla üzerlerine giderek, “kızım davet ederse buraya gelebilirsiniz ama o zamana kadar yüzünüzü görmek istemiyorum.”

İki genç Mormon şaşkınlıkla adamın yüzüne baktılar. Onlara göre bu genç kız için çekişiyor olmaları hem kız hem de babası için en büyük onur olmalıydı.

“Bu odadan çıkmanın iki yolu var,” diye haykırdı Ferrier. “Kapı ve pencere. Hangisini kullanmak istersiniz?”

Kahverengi yüzü öyle vahşi, sıska elleri öyle tehditkâr görünüyordu ki ziyaretçileri ayağa fırlatarak, hızla dışarı çıktılar. Yaşlı adam kapıya kadar peşlerinden gitti.

“Görelim bakalım hangisini seçiyorsunuz,” dedi alayla.

“Bunu yaptığna üzüleceksin!” diye bağırды Stangerson, öfkeden bembeyaz olmuştu. “Peygambere ve Dörtlü Konsey’e karşı geldin. Ömrünün son gününe kadar buna üzüleceksin.”

“Tanrı’nın hışmı üstünde olsun,” dedi genç Drebber. “Ortaya çıkacak ve sizi cezalandıracak!”

“Şu cezalandırmaya ben başlayayım,” dedi Ferrier öfkeyle. Lucy onu tutmasa üst kattaki odasına, tüfeğini almaya gidecekti. Adam, kızından kurtulamadan atların toynak sesleri duyuldu, gitmişlerdi.

“İkiyüzlü hergeleler!” dedi alınının terini silerken. “Bu ikisinden birinin eşi olmandansa, mezarını görmeyi tercih ederim kızım.”

“Ben de baba,” dedi kız, bunu gerçekten içten söylüyordu. “Ama Jefferson yakında döner, merak etme.”

“Doğru. Gelmesi uzun sürmez. Ne kadar erken gelirse o kadar iyi, şunların bir dahaki adımlarının ne olacağını bilmiyoruz.”

Gerçekten de bu azimli yaşlı çiftçi ve üvey kızına tavsiyelerde bulunabilecek birinin gelmesinin tam sırasıydı. Göçten beri peygambere ve Yaşlıların otoritesine karşı hiç bu boyutta bir itaatsizlik olmamıştı. En küçük hatalar o kadar sert cezalandırıldıysa, bu büyük başkaldırının kaderi ne olacaktı? Ferrier zenginliğinin ve itibarının hiçbir işe yaramayacağını biliyordu. Daha önce kendisi kadar tanınmış ve zengin kişiler saf dışı bırakılmış, malları kiliseye verilmişti. Cesur bir adamdı ama üzerine çöreklenebilecek belirsiz, karanlık belalardan korkuyordu. Bilinen her türlü tehlikeye karşı ayakta durabilirdi ama bu belirsiz durum sinir bozucuydu. Korkularını kızından saklıyor, her şeyi daha basit göstermeye çalışıyordu. Ama kız sevginin keskin gözleriyle babasının konuyu hiç de basit görmediğini anlıyordu.

Ferrier, Young'dan bir mesaj veya uyarı almayı bekliyordu. Yanılmamıştı, ama uyarı beklenmedik bir şekilde geldi. Ertesi sabah uyandığında, yorganının üzerine, tam göğüs hizasına iğneyle tutturulmuş kare bir kâğıt buldu. Kâğıtta kalın, düzensiz harflerle şunlar yazıyordu:

Hatanı telafi etmek için yirmi dokuz günün var. Yoksa...

Bu darbe, gelebilecek her türlü tehditten daha korku vericiydi. Uyarının odasına nasıl geldiği sorusu John Ferrier'in kafasını çok karıştırdı, hizmetçileri dışarıda, başka bir evde kalıyordu. Kapı ve pencerelerin hepsi güvenliydi. Kâğıdı buruşturdu ve kızına hiçbir şey söylemedi ama bu olay kalbini ürpertmişti. Şüphesiz, verilen yirmi dokuz gün Young'ın koyduğu süreden kalandı. Böyle gizemli bir kudretle donanmış bir düşmana hangi güç ya da cesaretle karşı durulabilirdi? Mesajı yorgana iğneleyen el onu kalbinden de bıçaklayabilirdi. Bunu kimin yaptığını da kimse öğrenemezdi.

Adam, ertesi sabah da bunun etkisi altındaydı. Lucy şaşkınlıkla çılgılık atıp tavanı işaret ettiğinde kahvaltı yapıyorlardı. Tavanın tam ortasına 28 numarası yazılmıştı. Yanık bir sopayla yazıldığı belli oluyordu. Kızı hiçbir şey anlamadı, adam da ona bir açıklama yapmadı. O gece eli silahının tetiğinde bekledi. Hiçbir şey duymadı ve görmedi ama yine de odasının kapısına koca bir "27" yazılmıştı.

Böylece günler günleri kovaladı, her sabah adam görünmez düşmanlarının işlerine devam ettiklerine ve göz önünde bir yere, bir ay süresinden ne kadar kaldığını yazdıklarına şahit oldu. Ölümcül numaralar bazen duvarlarda, bazen yerde, bazen de çitlere ya da bahçe kapısına asılı küçük pankartlara yazılı oluyordu. Tüm uyanıklığına rağmen John Ferrier günlük uyarıların ne zaman belirmediğini keşfedemiyordu. Çoğu zaman batıl bir korkuya bürünüyorlardı. Adam yorulmuştu, huzursuzdu. Gözleri ava kurban gidecek bir yaratığın korkulu bakışlarına bürünmüştü. Hayattan tek umudu kalmıştı şimdi, Nevada'daki genç avcının dönmesi.

Yirmi, on beşe dönüştü, on beş de ona; ama beklenen kişiden haber yoktu. Numaralar teker teker azalıyordu ama çocuktan hâlâ bir işaret gelmedi. Ne zaman yoldan bir atlı geçse ya da bir öncü grubuna seslense yaşlı çiftçi nihayet yardım geldiği umuduyla bahçe kapısına koşuyordu. Sonunda beş dört, dört de üç olunca cesaretini ve umudunu kaybetti. Bir ayağı çukurda, yaşadığı yeri çevreleyen dağlar hakkında da sınırlı bilgisi varken hiçbir gücü olmayacağını biliyordu. En çok kullanılan yollar izleniyor ve korunuyordu, Konsey'in izni olmadan kimse geçemiyordu. Hangi yola sapsa geçiş olmadığını söyleyen yüzlerle karşılaşacaktı. Yine de adam kızını onursuzluk olduğunu düşündüğü duruma teslim etmektense, canını tehlikeye atmayı göze alacaktı.

Bir akşam yalnız başına oturuyor ve başına gelenleri düşünerek yararsızca çıkış yolu bulmaya çalışıyordu. O sabah duvarında 2 numarasını görmüştü. Yani ertesi gün kendisine verilen sürenin son günüydü. Peki sonra ne olacaktı? Zihnini belirsiz, korkunç hayaller doldurdu. Ya kızı? Kendisi gittikten sonra ona ne olacaktı? Etraflarını sarmış bu görünmez şebekeden kurtulmanın bir yolu yok muydu? Başını masaya koydu ve yetersiz kaldığı düşüncesiyle ağlamaya başladı.

Bu da neydi? Sessizliğin arasında hafif bir tıkırtı duydu. Alçak bir sesteki ama gecenin sakinliği arasında gayet belirgindi. Ferrier sessizce hole yürüdü ve dikkatle dinledi. Birkaç dakika sessizlik hüküm sürdü ama sonra o hafif sinsi ses tekrar geldi. Biri sessizce kapının alt tarafını tıkırtıyordu.

Yoksa bu Konsey'in gizli kararını uygulamaya gelen bir katil miydi? Ya da sürenin dolduğunu, bunun son gün olduğunu işaretleyen bir ajan mıydı? John Ferrier ani ve çabuk ölümün, sinirlerini sarsan ve kalbini ürperten belirsizlikten daha iyi olduğunu düşündü. İleri atıldı ve kolu yakalayıp, kapıyı hızla açtı.

Dışarıda her şey sessiz, sakindi. Gece hoştu, yıldızlar gökyüzünde ışıl ışıl parılıyordu. Çitlerle ve kapıyla sınırlı küçük ön bahçe çiftçinin gözleri önünde uzanıyordu ama ne orada ne yolda hiç kimse yoktu. Ferrier iç geçirdi, rahatlamıştı. Ayaklarının dibine bakıp da, hayretle, kolları bacakları yere açılmış, yüzü koyun yerde yatan bir adam görene kadar sağa sola bakındı.

Bu manzara karşısında kendini öyle kaybetti ki, çılgılık atmamak için elini boğazına götürüp, duvara yaslandı. İlk düşündüğü, bu yatanın yaralı ya da can çekişen bir adam olduğuydu, ama daha o bakarken bedenini kıvrınarak, bir yılan kadar hızlı ve sessizce hole doğru ilerlemeye başladığını gördü. Adam içeri girer girmez ayağa fırlayıp kapıyı kapatınca Jefferson Hope'un vahşi ve sert yüzü ortaya çıktı.

“Hay Allah!” dedi John Ferrier güçlkle soluyarak. “Beni çok korkuttun! Ne diye böyle geldin ki?”

“Yiyecek bir şeyler ver bana,” dedi öbürü kısık sesiyle. “Sekiz saat kırk dakikadır ne bir şey yedim, ne de içtim.” Ev sahibinin akşam yemeğinden kalma ekmeğinin ve soğuk etin üzerine atlayarak hepsini silip süpürdü. “Lucy iyi mi?” diye sordu açlığını yendikten sonra.

“Evet. Ama tehlikeden haberi yok,” dedi baba.

“İyi. Evi her yönden izliyorlar. Bu yüzden sürünerek girdim içeri. Sıkı adamlar olabilirler ama bir Washoe avcısını yakalayacak kadar sıkı olamazlar.”

John Ferrier sadık bir yandaşı olduğunu görünce kendini başka biri gibi hissetti. Genç adamın kalın elini yakaladı ve içtenlikle sallamaya başladı. “Gurur duyulacak adamsın,” dedi. “Başımızdaki tehlikelere, dertlere ortak olacak fazla insan yok.”

“İşte biri karşınızda,” dedi genç avcı. “Size saygı duyuyorum ama bu olay yalnız sizinle ilgili olsaydı bu eşekarısı kovanına kafamı sokmadan önce iki kat fazla düşünürdüm. Beni buraya getiren Lucy'dir. Ve sanırım ona bir zarar gelmeden önce Utah'tan Hope ailesinden bir kişinin eksilmesi gerekecek.”

“Ne yapacağız?”

“Yarın son gününüz, bu gece harekete geçmezseniz kaybedersiniz. Şahin geçidinde bir katır ve iki at bekliyor. Ne kadar paranız var?”

“Altın halinde iki bin dolar, beş bin de kâğıt dolar.”

“Yeterli. Bende daha fazlası var. Dağları geçip Carson City'ye ulaşmalıyız. Lucy'yi uyandırmanız iyi olur. Hizmetçilerin başka evde kalıyor olması çok iyi.”

Ferrier kızını uyandırmaya ve çıkacakları yolculuğa hazırlanmaya gidince Jefferson Hope bulabildiği tüm yiyeceği paketlemeye başladı. Tecrübeliydi, dağlardaki kuyuların az ve birbirinden uzak olduğunu biliyordu. Bu yüzden büyük taştan bir kavanoza su doldurdu. Çiftçi, giyinmiş, yolculuğa hazırlanmış kızıyla döndüğünde işini anca bitirmişti. Âşıklar arasında sıcak bir selamlaşma oldu, ama

kısaydı, dakikalar çok değerliydi ve yapacak çok şey vardı.

Jefferson Hope, “Bir an önce yola koyulmalıyız,” dedi. Kısık ama kararlı bir tonda konuşuyordu. Tehlikenin büyüklüğünün farkında ama karşılaşmak için kalbini katılaştırmış birinin sesiydi bu. “Ön ve arka çıkışlar izleniyor. Dikkatli olursak tarlalara bakan yan pencereden çıkabiliriz. Yola koyulduğumuzda katırın ve atların olduğu geçitle aramızda sadece üç kilometre olacak. Tanyeri ağardığında dağ yolunu yarılamaş oluruz.”

“Ya engellenirsek?” diye sordu Ferrier.

Hope ceketinin arasında görünen silahının dipçığıne vurarak, “Eğer baş edebileceğimizden kalabalık olursa iki ya da üçünü yanımızda götürürüz,” dedi sinsi bir gülümsemeyle.

Evin bütün ışıkları sönüktü ve Ferrier karanlık pencereden sahibi olduğu ama sonsuza kadar terk edeceği tarlalara baktı. Bu fedakârlığı yapmaya hazırdı, kızının onuru ve mutluluğunun düşüncesi, servetini kaybetmesinin pişmanlığını bastırıyordu. Hışırdayan ağaçlar ve tahılla kaplı tarlalar, her şey o kadar huzurlu ve mutlu görünüyordu ki, bunların arasında ölüm fikrinin yattığına inanmak zordu. Ama genç avcının beyaz yüzü ve kararlı ifadesi eve gelirken bu fikre kendini hazırladığını gösteriyordu.

Ferrier altınlar ve banknotlarla dolu çantayı, Jefferson Hope az miktardaki yiyecek ve içeceği, Lucy de değerli birkaç eşyasını koyduğu bohçasını taşıyordu. Pencereyi dikkatle, yavaş yavaş açtılar ve kara bir bulutun geceyi kaplamasını beklediler. Sonra teker teker küçük bahçeye ulaştılar. Nefeslerini tutup sürünerek bahçeyi geçtiler ve çitlerin arkasına saklandılar. Mısır tarlalarına geçen aralığa kadar çitleri takip ettiler. Tam bu aralığa gelmişlerdi ki genç adam diğer ikisini tuttu ve gölgeye çekti. Sessizce beklemeye başladılar. Jefferson Hope avcılık yeteneği olduğu gibi, vaşak gibi kulaklara da sahipti. Az ötelinde bir baykuş ötüşü duyduklarında yere ancak eğilmişlerdi. Bu ötüşü hemen yakındaki başka biri cevapladı. Aynı anda gölgeler arasında bir karaltı çıktı ve aynı hüznü ötüşü tekrarladı. O anda nereden geldiğini anlayamadıkları ikinci bir adam ortaya çıktı.

“Bu gece yarısı,” dedi ilki, yetkili gibi görünüyordu. “Üç baykuş ötüşünü duyduğunuzda.”

“Tamamdır,” dedi diğeri. “Drebber Kardeş’e de söyleyeyim mi?”

“Söyle, o da diğerlerine söylesin. Dokuzdan yediye!”

“Yediden beşe!” dedi diğeri ve iki adam aksi yönle doğru kayboldular. Son sözleri bir işaret ya da parola olmalıydı. Adım sesleri uzağa doğru kaybolduğu anda Jefferson Hope ayağa kalktı ve diğerlerine aralığa ulaşmaları için yardım etti. Olanca hızıyla tarladan çıkış yolunu gösterdi. Kızın gücü tükendiğinde ona yardım ediyor, hatta yarı taşıyordu.

“Çabuk! Çabuk!” diyordu arada bir. “Nöbetçilerin rotasına çok yakınız. Her şey hızımıza bağlı. Çabuk!”

Anayola çıkınca daha çabuk gitmeye başladılar. Birini gördükleri zaman hemen tarlaya girip saklanıyorlar, böylece kimse onları tanıyamıyordu. Kasabaya gelmeden avcı onları dağlara giden engebeli ve dar bir patıkaya saptırdı. İki karanlık sivri doruk tepelerinde ürkütücü bir şekilde yükseliyordu. Bu yol onları atların ve katırın beklediği Kartal Kanyonu’na götürecekti. Jefferson

Hope şaşmaz bir içgüdüyle büyük kayaların arasından ve kurumuş nehrin üzerinden yolunu buluyordu. Sonunda sadık hayvanların beklediği, kayaların örttüğü köşeye ulaştılar. Kız katıra, yaşlı Ferrier ise para çantasıyla atlardan birine bindikten sonra, Jefferson Hope da diğer ata binip sarp, tehlikeli yolda öncülük etmeye başladı.

Doğayı en vahşi haliyle görmeye alışık olmayan birisi için çok sersemletici bir yoldu bu. Bir yanda üç yüz metre yüksekliğinde karanlık, acımasız ve tehditkâr; engebeli yüzeyindeki uzun volkanik sütunlarıyla taşlaşmış bir canavarın kollarını andıran yalçın bir kayalık; diğer yanda ilerlemeyi imkânsızlaştıran büyük taşlar ve çöküntülerden oluşan bir karmaşa vardı. Bu ikisinin arasında ise bazı noktalarda karınca gibi ilerlemelerini gerektirecek kadar darlaşan düzensiz ve ancak deneyimli at binicilerin yol alabileceği kadar pürüzlü patika vardı. Bütün tehlikelere ve zorluklara rağmen kaçak yüreklerinin aydınlığını kaybetmiyorlardı. Çünkü attıkları her adım kaçtıkları korkunç despotluktan biraz daha uzaklaşmalarını sağlıyordu.

Ama kısa süre sonra hâlâ azizlerin yargısına tabi olduklarına dair bir kanıtla karşılaştılar. Geçidin en vahşi ve ıssız kısmına geldiklerinde kız yukarıyı işaret ederek bağırdı. Yola bakan bir kayanın üzerinde yalnız bir gözcü vardı. Aşağıdakiler onu görür görmez o da aşağıdakileri fark etti ve askeri bir tavırla sarf ettiği “Kim var orada?” sözleri sessiz geçitte çınladı.

“Nevada’ya giden yolcular,” dedi Jefferson Hope, eli eyerinde asılı duran tüfeğindeydi.

Yalnız gözcünün silahını kendilerine doğrulttuğunu gördüler, aldığı cevaptan memnun olmamış, hâlâ bakıyordu.

“Kimin izniyle?” diye sordu.

“Kutsal Dörtlü,” dedi Ferrier. Mormon deneyimi onların dayanılabilecek en büyük otorite olduğunu söylüyordu.

“Dokuzdan yediye,” diye bağırdı gözcü.

“Yediden beşe,” diye karşılık verdi Jefferson Hope o anda. Bahçede duyduğu parolayı anımsamıştı.

“Geçin, Tanrı sizinle olsun,” dedi yukarıdaki ses. Görev yerinin ilerisinde yol genişliyor ve atlar tırıs gidebiliyordu. Arkalarına bakıp yalnız gözcünün silahına dayandığını gördüler. Artık seçilmişlerin topraklarını geçtiklerini ve özgürlüğün de önlerinde uzandığını biliyorlardı.

5-İNTİKAM MELEKLERİ

Gece boyu aldıkları yol karmakarışık dar koyaklarla, düzensiz, sağa sola kayaların saçılmış olduğu patikalarla doluydu. Birden çok kez yollarını kaybettiler ama Hope'un dağlarla ilgili geniş bilgisi hep doğru yola dönebilmelerini sağladı. Sabah olunca muhteşem olduğu kadar vahşi bir güzellik serildi önlerine. Her yönlerini, büyük, karla kaplı, birbirlerinin omuzları üzerinde ufka bakan zirveler sarmıştı. İki yanlarındaki kaya kümeleri o kadar dikti ki çam ve karaçamlar en ufak ani bir rüzgârla devrilecek gibi tepelerinde asılı duruyor görüntüsü veriyordu. Bu korkuları boşa değildi, bu şekilde yukarıdan düşmüş büyük kayalar ve ağaçlar çıplak vadiye saçılmıştı. Hatta geçerlerken gümbürdeyerek ve boğuk bir hışırtıyla aşağı düşen koca bir kaya, sessiz geçitte yankılar yarattı ve yorgun atların korkup koşmasına sebep oldu.

Güneş doğu ufkundan yavaş yavaş yükselirken devasa dağların kasketleri bayram yerindeki lambalar gibi birbiri ardına aydınlandı. Bu görkemli manzara yüreklerini canlandırdı ve onlara taze güç sağladı. Koyağı basmış bir selin oluşturduğu su birikintisinde mola verdiler. Atları su içmeye bırakıp, kendileri hızlı bir kahvaltı etmeye koyuldular. Lucy ve babası daha uzun dinlenmeyi düşünüyordu ama Jefferson Hope çok dirençliydi. “Şu saatlerde peşimizden yola koyulacaklar,” dedi. “Her şey hızımıza bağlı. Carson'a sağ salim varınca ömrümüzün geri kalanını dinlenerek geçirebiliriz.”

Günün geri kalanı boyunca dar koyaklarla boğuştular. Akşam olduğunda düşmandan elli kilometre kadar uzaklaştıklarını hesaplamışlardı. Geceleyin sarkık bir kayanın altını sığınak olarak seçtiler,

böylece soğuk rüzgârdan korunabileceklerdi. Orada ısınmak için birbirlerine yanaşıp birkaç saat uyku çektiler. Ama gün doğmadan kalkıp tekrar yola koyuldular. İzlediklerine dair hiçbir işaret görmemişlerdi. Jefferson Hope hışmına uğradıkları korkunç örgütün ulaşabileceğinden bayağı uzakta olduklarını düşündü. Ama o demirden elin nerelere uzanabileceğini ve ne kadar kısa zaman sonra yaklaşıp onları ezeceğinin farkında değildi.

Kaçış yolunun ikinci gününün ortalarına doğru kısıtlı erzakları bitmeye başladı. Bu durum avcıyı fazla rahatsız etmiyordu çünkü dağlarda avlanabilirdi. Daha önce birçok kez hayatta kalabilmek için silahına sarılmıştı. Barınabilecek bir yer buldu ve çalı çırpı toplayıp ateş yaktı. Böylece dostları ısınabilecekti. Artık deniz seviyesinden 1.500 metre yüksekteydiler ve hava çok soğuktu. Atları bağladıktan ve Lucy ile vedalaştıktan sonra ne rast gelirse avlamak üzere yola çıktı. Ardına bakınca yaşlı adamla genç kızın, arka plandaki atlar ile katırın önünde ateşin yanına çömeldiğini gördü. Sonra araya giren kayalar görüşünü kapattı.

Bir koyaktan öbürüne hiçbir şey avlayamadan birkaç kilometre yürüdü. Ağaçlardaki izlerden bölgede çok fazla ayı olduğunu anlayabiliyordu. Birkaç saatlik sonuçsuz aramadan sonra umudunu kaybedip geri dönmeyi düşündü. Ama kafasını yukarı çevirince kalbini memnuniyetle dolduran bir şey gördü. Sivri tepelerden birinde, yüzyüz elli metre yukarıda koyuna benzeyen ama koca iki boynuzu olan bir yaratık gördü. Koca Boynuz, adı buydu, muhtemelen avcının göremediği bir sürünün gözcülüğünü yapıyordu. Şans o ki ters tarafa bakıyor, Hope'u göremiyordu. Jefferson Hope yüzüstü yattı ve bir süre nişan almaya çalıştıktan sonra tetiği çekti. Hayvan havaya fırladı, uçuşunun kenarında bir süre sendeledi ve sonunda gürültüyle altındaki vadiye düştü.

Yaratık kaldırılamayacak kadar ağırdı, bu yüzden avcı bir but ve biraz göğüs kesip ayırmakla yetindi. Avı omzunda hızlı adımlarla geri dönüş yoluna koyuldu, çünkü akşam çökmeye başlamıştı. Çok geçmeden karşısına çıkan zorluğun farkına vardı. Heyecanla, aşına olduğu koyaklardan uzaklaşmıştı. Geri dönüş yolunu bulması pek kolay olmayacaktı. İçinde olduğu vadi birçok geçide bu geçitler de başka geçitlere bölünmüştü. Birbirlerine o kadar benziyorlardı ki ayırt edilmeleri imkânsızdı. Yollardan birini bir buçuk kilometre kadar yürüdü, sonunda daha önce hiç görmediğinden emin olduğu bir dağın akıntısına çıktı. Yanlış yolu seçtiğini anlayınca başka bir tanesini denedi ama sonuç yine aynıydı. Nihayet tanıdık gelen bir geçide ulaştığında gece hızla çökmekteydi. Geçit tanıdıktı ama ay henüz doğmamıştı ve iki taraftaki yüksek kayalıklar karanlık yaratıyordu. Bu da işi zorlaştırıyordu. Yükünün ağırlığı altında, günün yorgunluğu üzerinde olduğu halde, kalbine her adımın kendisini Lucy'ye yaklaştırdığı, onlara yolculuğun geri kalanını güvence altına alacak kadar yemek götürdüğü düşüncesini yansıtarak yoluna devam ediyordu.

Onları bıraktığı kayalığın girişine yaklaşıyordu. Gecenin karanlığına rağmen bu kayalığın çevresini saran şekilleri hatırlıyordu. Merakla kendisini beklediklerini düşündü, çünkü yaklaşık beş saattir ortada yoktu. Kalbi ferahlamıştı, elini ağzına götürdü ve geldiğini belli etmek için bağırdı, sesi küçük vadi içinde yankılanacaktı. Durup cevap gelmesini bekledi. Vadiyi ineten, defalarca dönüp kulağına gelen kendi ıslığının yankısı dışında hiçbir ses gelmedi. Öncekinden daha yüksek sesle, tekrar

bağırды. Ama bir süre önce buralarda bıraktığı arkadaşlarından yine hiçbir ses gelmedi. Üzerine belirsiz, isim koyamadığı bir dehşet çöktü ve çılginca koşmaya başladı, o heyecanla çok değerli yiyeceği de düşürdü.

Köşeyi dönünce ateşin yaktığı nokta hemen karşısına çıktı. Bazı odunlardan hâlâ duman çıkıyordu ama o gittiğinden beri ateşin güçlendirilmediği belliydi. Aynı ölüm sessizliği sürüyordu. Korkularının gerçek olduğuna karar verince hızlı davranmaya başladı. Ateş kalıntılarının etrafında hiçbir canlı yoktu; atlar, adam ve kız gitmişti. O yokken ani ve korkunç bir felaket olduğu açıktı. Hepsini alıp götürün ve hiçbir iz bırakmamış bir felaket.

Bu darbenin şaşkınlığı ve sersemliğiyle Jefferson Hope'un başı dönmeye başladı ve düşmemek için tüfeğinden destek aldı. Esaslı bir macera adamıydı ama o, bu geçici güçsüzlüğünden hemen sıyrıldı. Yarı kor bir tahta parçasını alıp alevlendirdi ve bunun yardımıyla kamp yerini incelemeye başladı. Yer nal izleriyle doluydu, demek ki atlı kaçakları kalabalık bir grup yakalamıştı. İzlerin yönleri Salt Lake City'ye gittiklerini gösteriyordu. İki arkadaşını da yanlarına mı almışlardı? Jefferson Hope olayın böyle geliştiğine kanaat getirmişti ki gözü yerde bir şeye takıldı. Bu şey tüm sinirlerini oynatmıştı. Kampın hemen yakınında bir kırmızı toprak yığını vardı ve bunun daha önce burada olmadığından emindi. Bunun yeni kazılmış bir mezar olduğuna şüphe yoktu. Genç avcı yaklaşınca üzerine bir tahta takılmış olduğunu gördü, tahtaya bir de kâğıt parçası tutturulmuştu. Kâğıttaki açıklama kısaydı:

JOHN FERRIER SALT LAKE CITY'Lİ Ölümü: 4 Ağustos 1860

Kısa süre önce burada bıraktığı o güçlü yaşlı adam artık yoktu, ondan geriye kalan sadece bu mezar yazısıydı. Jefferson Hope korkuyla ikinci bir mezar olup olmadığına baktı, yoktu. Lucy atlılar tarafından asıl kaderine kavuşturulmak üzere yani Yaşlıların oğullarından birinin haremine katılmak üzere geri götürülmüştü. Genç adam kızın kaderinin gerçekten böyle olduğunu, bunu engellemek için yapacak hiçbir şeyi olmadığını anlayınca, yaşlı adamla aynı yerde yatıyor olmayı diledi.

Ama maceracı ruhu yine titredi ve umutsuzluğunu ve ataletini alt edip üste çıktı. Yapacak hiçbir şeyi yoksa bile hayatını intikam almaya adayabilirdi. Jefferson Hope sonsuz sabır ve azimle birleştirdiği acı dolu bir kin sahibiydi. Bunu da beraber yaşadığı Kızılderililerden öğrenmiş olmalıydı. Metruk ateşin başında otururken kendi elleriyle uygulayabileceği tek bir şeyin acısını derinlemesine ve tam bir şekilde dindirebileceğini hissetti. Güçlü isteği ve bitmez tükenmez enerjisini bu sonuca adamalıydı. Sert, beyazlamış bir suratla etleri düşürdüğü noktaya döndü. Ateşi canlandırdı ve birkaç gün yetecek kadar et pişirdi. Bu etleri bohçaladı ve yorgun olmasına rağmen dağların arasından intikam meleklerine ulaşmak üzere yola koyuldu.

Beş gün boyunca önceden atla geçtiği koyaklardan ve geçitlerden yayan ilerledi. Geceleri güvenli bir kaya altı bulup birkaç saatlik uyku çekti. Ama gün doğmadan kalkıp yola koyuluyordu. Altıncı gün kötü biten kaçışlarının başladığı Kartal Kanyonu'na ulaştı. Oradan azizler diyarını görebiliyordu.

Bitkin halde tüfeğine yaslandı, cılız yumruğunu sıkı ve vahşice aşağıdaki sessiz, koca şehre baktı. Bazı sokaklarda bayraklar asılı olduğunu gördü, demek ki bayram kutlaması gibi bir şey vardı. Bunun ne olduğunu anlamaya çalışırken kendisine yaklaşan nal sesleri duydu. Cowper adında bir Mormon'du bu, Jefferson Hope onun için birkaç iş yapmıştı. Lucy Ferrier'e ne olduğunu öğrenmek için onunla konuşmaya karar verdi.

“Ben Jefferson Hope,” dedi. “Hatırladın mı beni?”

Mormon şaşkınlığını saklayamadı, bu yırtık pırtık kıyafetli, saç başı dağılmış, yüzü bembeyaz olmuş, kızgın, vahşi bakışlı gezginin, eskinin genç avcısı olduğunu anlamak güçtü. Nihayet karşısındakinin kim olduğuna ikna olunca adamın şaşkınlığı dehşete dönüştü.

“Delirdin mi sen? Buraya nasıl gelirsin?” dedi heyecanla. “Şu an seninle konuşuyor olmaktan dolayı benim bile hayatım tehlikeye girdi. Kutsal Dörtlü, Ferrier'lerin kaçmasına yardımcı olduğu için senin hakkında yakalama emri çıkardı.”

“Onlardan da, yakalama emirlerinden de korkmuyorum,” dedi Hope ciddi bir şekilde. “Konuyu biraz biliyor olmalısın Cowper. Tüm sevdiklerin aşkına sorduklarıma cevap vermeni istiyorum. Tanrı'nın adını veriyorum, bana cevap vermeyi reddetme.”

“Ne öğrenmek istiyorsun?” diye sordu Mormon rahatsızca. “Çabuk ol, kayaların gözü, ağaçların kulağı var.” “Lucy Ferrier'e ne oldu?”

“Dün Genç Drebber ile evlendi. Hey! Sakin ol, sakin ol! Ruhun çıkmış gibisin.”

“Kusuruma bakma,” dedi Hope, bayılacak gibiydi. Dudaklarına kadar beyazlamıştı, dayanmakta olduğu kayanın üzerine oturdu. “Evlendi mi dedin?”

“Evet, dün. Bağış Evi'ndeki bayraklar o yüzden var. Genç Drebber ve Genç Stangerson arasında bayağı çekişme oldu onunla evlenmek için. Onları izleyen gruba ikisi de katılmış, Stangerson babayı vurmuş. Bu onu daha güçlü bir aday yapmış olmalı. Ama Konsey konuyu tartışırken Drebber'in tarafı daha ağır basmış ve peygamber, kızı Drebber'a vermiş. Ama kimse o kıza fazla sahip olamayacak, dün yüzünde ölümü gördüm. Bir kadından çok, hayalete benziyordu. Tamam mı?”

“Evet, tamam,” dedi Jefferson Hope, oturduğu yerden kalkmıştı. Yüzü mermerden yontulmuş gibi sert bir ifadeye bürünmüştü ve gözleri nefret dolu ışıklar saçıyordu.

“Nereye gidiyorsun?”

“Boş ver,” diyerek, silahını omzuna aldı ve dağların kalbine, vahşi hayvanların inlerine giden geçide girdi. Fakat hayvanlar arasında onun kadar azılı ve tehlikeli başka bir tane daha olamazdı.

Mormon'un kehaneti çok yerindeydi. Lucy ne babasının korkunç ölümünün ne de zorla evlendirilmesinin etkilerinden kurtulabildi. Bir ay içinde eriyip gitti ve sonunda öldü. John Ferrier'in malları uğruna kendisiyle evlenen ayyaş kocası, kaybından dolayı çok acı çekmedi. Ama diğer eşleri Lucy'nin ardından çok ağladılar. Mormon gelenekleri gereğince cenazeden önceki gece onun yanında kaldılar. Sabahın erken saatlerinde tabutun başında grup halinde otururlarken aniden odanın kapısı açıldı ve içeri kadınları tanımlanamaz derecede korkutup şaşırtan; vahşi görünümlü, güneşten kararmış, yırtık pırtık kıyafetli bir adam daldı. Oldukları yere sinen kadınlara ne bir bakış attı ne de

bir söz söyledi; bir zamanlar Lucy Ferrier'in ruhunu barındıran beyaz, sessiz bedene yürüdü. Eğilip dudaklarını saygıyla alına değdirdi. Elini tuttu ve parmağın daki evlilik yüzüğünü çıkardı. "Bununla gömülmemeli," dedi vahşi bir hırıltıyla ve alarm bile verilemeden merdivenlerden aşağı süzülüp kayboldu. Olay o kadar ani ve garip gelişmişti ki, izleyenlerin kendileri bile inanmamıştı. Kızın gelin olduğunu gösteren altın yüzüğün kayboluşu gibi reddedilemez bir kanıt olmasa başkalarını da inandıramayacaklardı.

Jefferson Hope birkaç ay dağlarda oyalandı. Garip, vahşi bir hayat sürüyor, vahşi intikam isteğini kalbinde canlı tutuyordu. Salt Lake'de dağlarda dolanan, koyakları mesken tutmuş, kenar mahallelerde de görülen garip biriyle ilgili hikâyeler dolanıyordu. Bir kere Stangerson'ın penceresinden bir kurşun girmiş ve iki adım önünde, duvara saplanmıştı. Başka bir yerde de Drebber bir kayalığın yanından geçerken üzerine koca bir kaya yuvarlanmaya başlamış, adam hızla kenara çekilip kurtulmuştu. İki genç Mormon, bu hareketlerin hayatlarına kastettiğini anlamakta gecikmediler ve düşmanlarını bulup öldürmek için birkaç kere dağlarda keşfe çıktılar ama başarılı olamadılar. Sonra dışarı yalnız çıkmamaya, hava karardıktan sonra ise hiç çıkmamaya, evlerini de koruma altına almaya karar verdiler. Bir süre sonra bu tedbirleri gevşettiler, çünkü düşmanlarıyla ilgili hiç yeni haber gelmiyordu. Geçen zamanın intikam ateşini söndürdüğünü umuyorlardı ama o ateş sönmek bir yana, daha da büyümüştü.

Avcının zihni sert, bükülmez cinstendi ve içindeki baskın düşünce olan intikam fikri o kadar sıkı yer tutmuştu ki başka hiçbir fikir için boşluk kalmamıştı. Her şey bir yana, pratik bir adamdı. Vücudu demir kadar sağlam da olsa bu yaşam şekline fazla dayanamayacağını anlaması uzun sürmedi. Korunmasızdı ve kötü beslenme yüzünden yıpranıyordu. Dağlarda bir köpek gibi ölürse intikamı ne olacaktı sonra? Böyle yaşamakta ısrar ederse sonunun o olacağı kesindi. O zaman düşmanlarının istediği gerçekleşirdi. Bu yüzden amacına ulaşmak uğruna sağlığına kavuşmak ve yeterli para biriktirmek için eski Nevada madenlerine gitti.

Niyeti sadece bir sene ara vermektir ama önceden düşünmediği birkaç olay yüzünden madenleri terk etmesi beş senesini aldı. Bu süre içinde hatalarının hatırası ve intikam isteği, o gece John Ferrier'in mezarının başındaki kadar taze kalmıştı. Kılık değiştirdi ve takma adla Salt Lake City'ye döndü. Adil olduğunu düşündüğüne ulaştığı sürece kendi hayatının ne olduğu önemli değildi. Ama kendisini kötü haberler bekliyordu. Seçilmiş kişiler arasında bölünme olmuş, kilisenin genç üyelerinden bazıları Yaşlıların tahakkümü karşısında baş kaldırmış, sonuçta belirli sayıda direnişçi Utah'tan ayrılmış ve afroz edilmişti. Bunlar arasında Drebber ve Stangerson da vardı ve nereye gittiklerini kimse bilmiyordu. Ağızdan ağıza Drebber'ın mallarının büyük bölümünü paraya çevirdiği, zengin olduğu; arkadaşı Stangerson'ın ise fakir kaldığı söylentileri dolaşıyordu. Fakat nerede olabileceklerine dair hiçbir ipucu yoktu.

Birçok insan böyle bir zorlukla yüzleşince intikam düşüncesinden vazgeçerdi ama Jefferson Hope bir an bile bocalamadı. Bulduğu küçük işlerin sağladığı azıcık imkâna rağmen tüm Birleşik Devletler'de düşmanlarının peşinde kasaba kasaba dolaştı. Yıllar birbiri ardına geçiyor, kara saçına

aklar düşünüyordu ama o hâlâ zihnini tümünden hayatını adadığı tek amaca vermiş halde, bir av köpeği gibi dolanmaya devam ediyordu. Azmi sonunda ödülünü aldı. Bir pencerede saniyeliğine bir yüz gördü. Ama Cleveland, Ohio'da geçen bu saniye, izini sürdüğü adamı bulmasını sağladı. Kaldığı sefil yere döndü ve bir intikam planı hazırladı. Ama şans eseri Drebber da pencereden bakarken yoldan geçen serseriye tanımış, gözlerindeki cinayeti okumuştur. Adaleti sağlayacak hamleden önce çabucak yardımcısı yaptığı Stangerson'ın yanına gitti ve hayatlarının eski bir düşmanın nefreti yüzünden tehlikede olduğunu söyledi. O akşam Jefferson Hope gözaltına alındı ve kefalet verecek parası olmadığı için bir hafta içeride kaldı. Nihayet özgürlüğüne kavuşunca Drebber'ın evinin boşaldığını ve yardımcısıyla birlikte Avrupa'ya gittiğini öğrendi.

Öç bir kere daha engellenmişti ve güçlü nefreti Jefferson Hope'u bir kere daha takibi sürdürmeye sevk etti. Parası çok azdı ama, bir süre her bir dolarını yaklaşan yolculuğu için biriktirmek üzere işe dönmek zorundaydı. Sonunda hayatını sürdürebilecek kadarını biriktirdikten sonra Avrupa'ya hareket etti ve şehir şehir düşmanlarını takip etmeye başladı. Tüm gücünü harcıyordu ama kaçaklara bir türlü ulaşamıyordu. St. Petersburg'a vardığında Paris'e geçmişlerdi, o da oraya gitti. Vardığında Kopenhag'a geçtiklerini öğrendi. Danimarka başkentine ulaştığında da birkaç gün geç kaldığını Londra'ya gittiklerini gördü. Burada, sonunda onlara ulaşacaktı. Neler olduğunu Doktor Watson'ın günlüğünden alıntılar yapmaya devam ederek öğrenebiliriz.

6-DR. JOHN WATSON'IN ANILARINDAN DEVAM

Tutsağımızın öfkeli direnişi, bize karşı sergilediği tavırlarında herhangi bir vahşilik olduğunu düşündürmesin. Çaresiz kaldığını görünce içten bir gülümseme ile kargaşa sırasında hiçbirimizi yaralamamış olmayı umduğunu söyledi çünkü. “Sanırım beni karakola götüreceksiniz,” dedi Sherlock Holmes’a. “Arabam kapıda. Bacaklarımı çözersiniz arabama gidebilirim. Artık öyle hafif değilim, beni kaldıramazsınız.”

Gregson ve Lestrade bu önerinin pek yerinde olmadığını düşündüklerini gösterir şekilde bakıştılar ama Holmes hemen tutsağın dediğini yaptı ve ayak bileklerine bağladığımız kelepçeyi çözdü. Adam ayağa kalkıp gerindi, sanki bacaklarına tekrar özgür olduklarını bildirmek istiyordu. Ona bakınca bu kadar güçlü yapılı bir adam daha görmediğimi düşündüğümü hatırlıyorum; güneş yanığı yüzünde de gücü kadar çetin olan sert bir ifade taşıyordu.

“Eğer polisler bir şef arıyorlarsa sizi almalılar,” dedi saklamadığı takdirleriyle ev arkadaşşıma. “İzimi sürme tarzınızdan dolayı bunu söylüyorum.”

“Benimle gelseniz iyi olur,” dedi Holmes iki dedektife.

“Arabayı ben sürerim,” dedi Lestrade.

“Güzel. Gregson da benimle içeride kalır. Siz de, Doktor. Vakayla oldukça ilgilendiniz, bize katılsanız iyi olur.”

Memnuniyetle kabul ettim ve hep beraber aşağı indik. Tutsağımız hiçbir kaçma girişiminde bulunmadan, sakince arabaya bindi, biz de arkasından bindik. Lestrade sürücü koltuğuna geçti, atları

kırbaçladı ve kısa sürede bizi karakola getirdi. Küçük bir odaya girdik ve bir müfettiş tutsağımızın ve cinayetleriyle ilgili olduğu adamların adlarını not etti. Müfettiş beyaz yüzlü, tepkisiz bir adamdı. İşini çok mekanik bir şekilde yapıyordu. “Tutuklu bir hafta içinde yüce mahkeme karşısına çıkacak,” dedi, “söylemek istediğiniz bir şey var mı, Bay Jefferson Hope? Söyleyeceğiniz her şey kaydedilecektir ve size karşı kullanılabilir, uyarayım.”

“Söyleyecek çok şeyim var,” dedi tutsağımız hafifçe. “Siz baylara her şeyi anlatmak istiyorum.”

“Bunu davaya saklasanız daha iyi değil mi?” dedi müfettiş.

“Dava falan olmayacak,” dedi. “Korkmayın, intihar edecek değilim. Siz doktor musunuz?” Vahşi kara gözlerini bana çevirdi bu son soruyu sorarken.

“Evet, öyleyim,” dedim.

Kelepçeli bileklerini göğsüne doğru kaldırıp gülümseyerek, “Elinizi şuraya koyun,” dedi.

Baktım. Olağandışı bir zonklama ve damar karışıklığı hemen fark ediliyordu. Göğsünün duvarları, içinde makineler çalışan zayıf bir bina gibi titriyordu. Odanın sessizliğinde aynı yerden gelen hırıltı ve vızıltıları duyabiliyordum.

“Bu bir atardamar tıkanıklığı!” dedim heyecanla.

“Öyle diyorlar,” dedi durgunca. “Geçen hafta göstermek için doktora gittim, çok geçmeden patlayacağını söyledi. Yıllar geçtikçe daha kötü olmuş. Salt Lake Dağları’nda kötü beslenme ve korunmasızlık yüzünden başlamıştı. Ama şimdi işimi gördüm, bundan sonra ne kadar yaşayacağım önemli değil ama yine de ardımda bu işin hikâyesini bırakmak istiyorum. Herhangi bir boğaz kesen olarak hatırlanmak istemem.”

Müfettiş ve iki dedektif adamın hikâyesini anlatmasına izin verip veremeyeceklerini tartıştılar.

“Doktor, acil tehlike var mı, ne düşünüyorsunuz?” diye sordu Müfettiş.

“Kesinlikle var,” dedim.

“Bu durumda ifadesini almak adaleti sağlayabilmek açısından görevimiz,” dedi müfettiş. “Hikâyenizi anlatmakta özgürsünüz Beyefendi, yine uyarıyorum, her şey not edilecek.”

“Müsaade ederseniz oturacağım,” dedi tutsak ve dediğini yaptı. “Bu tıkanıklık çok çabuk yorulmama sebep oluyor, yarım saat önce ettiğimiz kavga da pek yararına değildi tabii. Bir ayağım çukurda, size yalan söyleyecek değilim. Söyleyeceğim her kelime tamamıyla gerçektir. Ne amaçla kullanılacağı da benim ilgi alanım dışındadır.”

Bunları söyledikten sonra Jefferson Hope arkasına yaslandı ve aşağıdaki ifadesine başladı. Anlattıkları çok sıradanmış gibi sakin ve düzenli konuşuyordu. İfadenin doğru aktarıldığına kefilim, çünkü Lestrade’in o anda tuttuğu notlara ulaştım.

“Bu adamlardan neden nefret ettiğim pek önemli değil,” dedi, “onların iki insanın, bir baba ve kızının ölümüne sebebiyet vermiş olması ve bu yüzden kendi hayatlarından olmaları yeterli. Suçlarının üzerinden o kadar zaman geçmişken herhangi bir mahkemeden onların aleyhine karar çıkarmam mümkün değildi. Ama suçlu olduklarını biliyordum ve hem jüri, hem hâkim, hem de cellat olmam gerektiğine karar verdim. Yerimde olsaydınız ve eğer içinizde biraz insanlık varsa sizler de

aynı şeyi yapardınız.

“Bahsettiğim kız yirmi yıl önce benimle evlenecekti. Ama şu Drebber’la evlenmeye zorlandı ve hayatını kaybetti. Evlilik yüzüğünü parmağından aldım ve Drebber’ın ölen gözlerinin bu yüzüğe bakacağına yemin ettim. Son düşünceleri de işlediği, cezasını çekeceği cinayetle ilgili olmalıydı. Yüzüğü hep yanımda taşıdım, onu ve suç ortağını yakalayana kadar iki ayrı kıtada kovaladım. Beni caydırmaya çalıştılar ama başaramadılar. Eğer yarın ölürsem, ki bu kadar yaşamam yeterlidir, bu dünyada görevimi yerine, hem de başarıyla getirdiğimi bilerek öleceğim. Yok oldular ve bu benim sayemde oldu.

“Onlar zengindi, bense fakirdim. Bu yüzden onları takip etmek hiç de kolay olmadı. Londra’ya vardığımda ceplerim bomboştu, yaşamak için bir şeyler yapmalıydım. Araba ve at sürmek benim için yürümek gibidir, arabacılar başvurduğum ve hemen sonra işe alındım. Araba sahibine her hafta belirli bir miktar para veriyor, geri kalanı da kendim alıyordum. Nadiren fazla para artardı ama bir şekilde geçiniyordum. En zoru da yolları öğrenmek oldu. Bu şehir şimdiye kadar girdiğim labirentlerin en karışığı. Ama bir haritam vardı ve büyük otellerle istasyonları işaretlemiştim. Gayet iyi çalışıyordum.

“Şu benim iki beyefendinin nerede yaşadığını bulmam çok zaman aldı; ama bulana kadar her yeri sordum, soruşturdum. Camberwell’de, nehrin diğer tarafında bir pansiyonda kalıyorlardı. Onları bulduktan sonra artık benim merhametime bağlı olduklarını biliyordum. Sakal bırakmıştım, beni tanımalarına imkân yoktu. Fırsat bulana kadar onları izleyebilirdim. Benden bir kere daha kaçamayacaklarından emindim.

“Kaçabilecek gibi de değillerdi zaten. Her nereye gittilerse peşlerinden gittim. Bazen arabamla, bazen yürüyerek takip ediyordum. En iyisi yürümektir, o zaman benden kaçmaları çok daha zor oluyordu. Fakat sadece sabah erken saatlerde ve gece geç saatlerde para kazanabilmeye başladım; bu yüzden işverenimle aram açıldı. Pek umursamadım ama. Tek istediğim şu adamların ensesinde olabilmektir.

“Çok kurnaz oldukları da bir gerçek. Takip edilebileceklerini tahmin etmiş olmalı ki hiç yalnız gezmiyorlardı, hele ki gece yarısından sonra dışarı bile çıkmıyorlardı. Arabamı iki hafta boyunca her gün peşlerinden sürdüm ve hiç ayrıldıklarını görmedim. Drebber bu sürenin yarısı boyunca sarhoştur ama Stangerson her zaman dimdikti. Gece de izledim, gündüz de; ama hiçbir fırsat doğmadı. Yine de cesaretim kırılmadı. İçimden bir ses vaktin yaklaştığını söylüyordu. Tek korkum göğsümdeki bu şeyin patlaması ve işimin yarım kalmasına sebep olmasıydı.

“Sonunda bir akşam, adamların kaldığı pansiyonun olduğu Torquay Terrace’te arabamla gidip gelirken kapılarına bir araba geldiğini gördüm. Birkaç bavul çıkarıldı önce, ardından Stangerson ve Drebber da arabaya bindi ve yola çıktılar. Atımı kırbaçladım ve onları izlemeye başladım. Yollarını değiştirmelerinden korkuyordum, gözden kaybetmemeye çalışıyordum. Euston İstasyonu’nda indiler. Ben de arabamı bir çocuğa teslim edip istasyona gittim. Liverpool’a giden treni sorduklarını duydum. Görevli bir trenin yeni kalktığını, birkaç saat içinde başka tren olmadığını söyledi. Stangerson bundan

çok rahatsız oldu ama Drebbler çok sakin görünüyordu, hatta memnundu bile. Kalabalık sayesinde o kadar yakınlarına girmiştim ki sarf ettikleri her cümleyi duyuyordum. Drebbler bitirmesi gereken bir işi olduğunu, diğeri kendisini beklerse hemen geleceğini söyledi. Arkadaşı bundan dert yandı, beraber kalmaları gerektiğini söyledi. Drebbler konunun çok hassas olduğunu ve yalnız gitmesi gerektiğini söyledi. Stangerson'ın ne cevap verdiğini duyamadım ama diğeri küfürler savurup yola koyuldu. Ona paralı bir hizmetçisi olduğunu, ne yapması gerektiğini söyleyemeyeceğini hatırlattı. Bunun üzerine yardımcı işinden hiç de memnun olmadığını söyledi. Pazarlık edercesine son treni de kaçıırırlarsa kendisiyle Halliday Oteli'nde buluşmasını söyledi. Drebbler da saat on birden önce istasyonda olacağını söyledi ve istasyondan çıktı.

“Uzun zamandır beklediğim an gelmişti. Düşmanlarım şimdi ellerimdeydi. Birbirlerini koruyabilirlerdi beraberken, ama yalnızken benim merhametime kalmışlardı. Acele etmedim, telaşla iş yapmadım. Planlarım çoktan hazırды. Saldırıya uğrayan kişi kimin saldırdığını ve neyin cezasını çektiğini bilmezse intikam alacak kişi tatmin olmaz. Planlarım fırsat bulur bulmaz eski günahının bu adamı bulduğunu gösterecek şekildeydi. Şans eseri Brikston Yolu'ndaki evlerle ilgilenmekle yükümlü bir adam anahtarını arabamda düşürmüştü. O akşam gelip anahtarı istedi ama ben çoktan bir kopyasını çıkarmıştım. Böylece bu şehirde engellenmeden işimi görebileceğim bir yere sahip olmuşum. Drebbler'ı o eve nasıl götüreceğim asıl zor soruydu şimdi.

“Yolda yürümeye başladı ve bir ya da iki içki dükkânına girdi. Sonuncusunda yarım saatten fazla kaldı. Dışarı çıktığında yalpalayarak yürüyordu, kafası oldukça iyiydi. Tam önümden bir araba geçiyordu, Drebbler bu arabayı durdurdu. Arabayı çok yakından takip ettim. Waterloo Köprüsü'nü ve ardından kilometrelerce sokak geçtik. Terrace'a geri dönmüştük, şaşırdım. Buraya geri dönüp ne yapacağını merak ettim. Yoluma devam ettim ve arabamı yüz metre kadar gerilerinde durdurdum. Drebbler pansiyona girdi, arabacı da basıp gitti. Bir bardak su alabilir miyim, lütfen? Ağzım kurudu konuşmaktan.”

Bardağımı uzattım, o da içti.

“Şimdi daha iyi,” dedi. “Neyse, çeyrek saat ya da daha fazla süre bekledim. Sonra aniden içeriden kargaşa sesleri geldi. Hemen sonra kapı açıldı ve dışarı iki adam fırladı. Biri Drebbler, diğeri daha önce hiç görmediğim genç bir adamdı. Adam, Drebbler'ı yakasından tutmuş sürüklüyordu. Merdivenlerin başına geldiklerinde ona birkaç fiske atıp kaldırıma fırlattı. “Köpek herif!” diye bağırdı, sopasını ona doğru sallıyordu, “onurlu bir kıza hakaret etmek de neymiş! Gösteririm ben sana!” O kadar kızgındı ki sopasıyla Drebbler'ı öldürebileceğini düşündüm. O anda it herif ayaklandı ve koşabileceği en yüksek hızda sokaktan aşağı kaçmaya başladı. Geldi, köşeyi döndü ve arabamı görüp içeri atladı. “Beni Halliday Oteli'ne götür,” dedi.

“Onu arabamın içinde görünce kalbim sevinçle öyle bir çarptı ki, damarımın o anda patlayacağından korktum. Yavaşça sürmeye başladım, ne yapmam gerektiğini tartıyordum kafamda. Onu doğrudan ormanlık araziye götürebilir ve son konuşmamı oranın boşluğunda yapabilirdim. Tam buna karar vermiştim ki, sorunu kendi kendine çözdü. İçki nöbeti tutmuştu yine ve bir içki dükkânının

yanında durmamı söyledi. İndi, dükkana girdi. Beklememi söylemişti. Dükkân kapanana kadar içeride kaldı. Çıktığında o kadar sarhoş olmuştu ki o an oyunun tüm kurallarını kendim koyabileceğimi anladım.

“Sakin onu soğukkanlı bir şekilde, birdenbire öldürmeyi düşündüğümü sanmayın, o zaman sadece adalet sağlanmış olurdu. Amerika’daki yaşamım boyunca yaptığım bir iş de York Üniversitesi Laboratuvarı’nda kapıcılıktı. Bir gün bir profesör zehirlerle ilgili ders veriyordu. Öğrencilerine alkaloit dediği, Güney Amerika’da ok zehri olarak kullanılan, tek damlasıyla insanı öldürebilen bir zehirden bahsetti. Gösterdiği şişeyi gözüme kestirmiş ve herkes gittikten sonra bir miktarını almıştım. İyi ilaç hazırlarım, bu alkaloiti küçük, çözülebilen hapların içine yerleştirdim. Her hapi, benzer zehirsiz başka bir hapla kutulara koydum. O an, fırsat bulduğum zaman, izlediğim beyefendilere bu kutuları uzatmayı, zehirsiz hapi kendim alıp, diğerlerini onlara içirmeyi kafama koydum. Yeterince ölümcül ve mendile sarılı bir tabancayı ateşlemeye kıyasla çok sessizdi. O günden sonra hap kutularımı hep yanımda taşıdım, nihayet zaman gelmişti.

“Saat neredeyse bir olmuştu. Vahşi, tatsız bir gece çökmüştü. Sert bir rüzgâr esiyor, yağmur seller yaratıyordu. Dışarı çok kasvetliydi, ama ben sevinçliydim. Hatta sevinçten bağırabilirdim. Bir şeyin özlemine çekseniz, yirmi yıl gibi uzun bir süre onu bekleseniz ve sonra ona ulaştığınız, o an ne hissettiğimi anlayabilirsiniz. Bir sigara yaktım ve sinirlerimi gevşetmek için tütürdüm. Ama yine de ellerim titriyor, heyecandan şakaklarım zonkluyordu. Arabayı sürerken yaşlı John Ferrier’in ve tatlı Lucy’nin karanlığın içinden bana bakıp, gülümsediğini gördüm. Şu odayı görebildiğim kadar açıkça hem de. Yol boyunca hemen yanımdaydılar, biri bir yanımda, öbürü diğer yanımda. Ta ki Brikston Yolu’na ulaşıp da atımı durdurana kadar.

“Ortalıkta bir kişi bile yoktu, yağmurun sesi dışında hiçbir ses gelmiyordu. Pencereden içeri bakınca Drebber’ın yığılıp sızmış olduğunu gördüm. Kolundan tutup sarstım, ‘Dışarı çıkma vakti geldi,’ dedim.” “ ‘Tamamdır arabacı,’ dedi.”

“Söylediği otele geldiğimizi sanmış olmalıydı, başka bir şey söylemeden arabadan indi ve bahçeye girdi. Devrilmemesi için yanından yürümek zorunda kaldım, hâlâ sarhoştum. Kapıya vardık, anahtarımınla kapıyı açtım ve onu ön odaya götürdüm. Size yemin edebilirim ki baba ve kız yol boyunca önümüzden yürüdüler.

“ ‘Cehennem gibi karanlık burası,’ dedi sendeleyince.”

“ ‘Birazdan ışığımız olacak,’ diyerek, bir kibrit çaktım ve yanımda getirdiğim mumu yaktım. ‘Pekâlâ Enoch Drebber,’ dedim, ona dönerek ve ışığı yüzüme tuttum, ‘Ben kimim?’ “

“Kızarmış, sarhoş gözleriyle bir süre bana baktı ve sonra o gözlere korkunun yerleştiğini gördüm. Sarsıldı, beni tanıdı. Kudurmuş bir suratla geriye sendelemeye başladı, alnının bir anda terlediğini fark ettim. Dişleri takır takır titriyordu. Bu görüntü karşısında kapıya yaslandım ve kahkahalarla, bağıra bağıra gülmeye başladım. İntikamın tatlı olacağını tahmin ediyordum ama o an içimdeki tatmin duygusu kadar büyük bir şey hayal etmemiştim.

“ ‘Köpek herif!’ dedim. ‘Salt Lake City’den, St. Petersburg’a kadar peşinden geldim, hep kaçtın

benden. İşte gezginliğin sonu geldi şimdi, ikimizden biri yarın güneşin doğduğunu göremeyecek.’ Ben konuşurken hâlâ titriyordu, yüzündeki ifadeden deli olduğumu düşündüğünü anladım. O an için deliydim gerçekten. Şakaklarımdaki damarlar balyoz gibi vuruyordu. Burnum kanamaya başlamasa, beni rahatlatmasa, bayılıp kalabilirdim.”

“ ‘Şimdi ne düşünüyorsun Lucy Ferrier hakkında?’ diye bağırdım kapıyı kilitlerken, anahtarı yüzüne doğru salladım sonra. ‘Cezan geç geldi ama sonunda seni buldu işte.’ Ben konuşurken korkak dudaklarının titremeye başladığını gördüm. Yaşamak için yalvarabilirdi, ama bunun yararsız olacağını biliyordu.”

“ ‘Beni öldürecek misin, cinayet olur bu!’ dedi kekeleyerek.”

“ ‘Ne cinayeti?’ dedim. ‘Senin gibi pis bir köpeğin ölümüne cinayet denmez. Benim zavallı bebeğimi alıp kaçıtırken, babasını katlederken iyi miydi! Kızı o lanetli haremine kattın utanmadan!’ “

“ ‘Babasını ben öldürmedim,’ dedi.”

“ ‘Ama kızın ölümüne sebep olan sensin,’ dedim bir çığlıkla, hap kutusunu önüne attım. ‘Bırak Yüce Tanrı gösterecek adaletini. Haplardan birini seç ve yut. Biri ölüm, biri yaşam için. Bıraktığını da ben yutacağım. Bakalım dünyada hiç adalet var mı, yoksa her şey şansa mı kalmış.’ “

“Bir köşeye büzüldü ve bağıra bağıra merhamet diledi benden. Bıçağımı çıkardım ve dediğimi yaptırana kadar boğazında tuttum. Kalan hapi da ben yuttum. Sonra bir dakika ya da daha fazla bir süre hangimizin öleceğini, hangimizin kalacağını görmek için birbirimize baktık. Zehrin onun vücudunda olduğunu gösteren ilk belirtiler geldiğinde suratında oluşan ifadeyi unutabilir miyim sizce? Onu öyle görünce güldüm ve Lucy’nin evlilik yüzüğünü gözlerine tuttum. Bir anlaktı ama bu. O alkaloit çok hızlı öldürür çünkü. Her tarafı acıyla kasılmaya başladı. Ellerini önüne uzattı, sendeledi ve kaba bir çığlık atıp yere serildi. Ayağımla sırtüstü çevirdim, elimi kalbine koydum. Hiçbir kıpırtı yoktu. Ölmüştü!

“Burnumdan hâlâ kan akıyordu, hiç farkında değilmişim. Aklıma bu kanla duvara yazı yazmak nasıl geldi bilmiyorum. Belki polisi yanlış yönlere sevk etmek için yaramazca bir fikirdi, çünkü o an kalbim ferahtı ve çok neşeliydim. New York’ta bir duvara Almanca RACHE yazıldığını ve gazetelerde bunu gizli bir örgütle ilişkisi olabileceğinin geçtiğini hatırlıyorum. New Yorkluların kafasını karıştıran bir şey, Londralılarınkini de karıştırabilirdi. Böylece parmağımı burnumdaki kana soktum ve duvarda uygun bir yere yazmaya başladım. Sonra dışarı çıkıp, arabama yürüdüm. Kimse yoktu, gece sertliğini sürdürüyordu. Biraz sürdükten sonra elimi her zaman Lucy’nin yüzüğünü taşıdığım cebe attım, yüzük yoktu. O an şok oldum, bu Lucy’dan kalan yegâne hatıraydı. Drebber’ın cesedinin üzerine düşürmüş olabileceğimi düşündüm ve arabamı bir ara sokakta bırakıp, gözü kara bir şekilde eve yürümeye başladım. Yüzüğü kaybetmektense başıma gelecek her şeye razı olmayı tercih ederdim çünkü. Oraya vardığımda doğrudan bir polis memurunun koluna girip, sarhoş taklidi yaptım.

“İşte Enoch Drebber’ın ölümü bu şekilde oldu. Şimdi John Ferrier’in intikamı için Stangerson kalıyordu geriye. Onun Halliday Oteli’nde olduğunu biliyordum. Bütün gün o civarda dolandım ama hiç dışarı çıkmadım. Drebber gelmediği için bir şeylerden şüphelenmiş olmalıydı. Kurnaz biriydi, her

zaman kendini korurdu. Ama odasında kapalı kalarak beni durdurabileceğini düşündüyse kesinlikle yanılmıştı. Hangi pencerenin onun olduğunu bulmam uzun sürmedi. Ertesi sabah erken saatlerde yerde duran bir merdiveni kullanarak, şafak henüz sökmemişken odasına girdim. Onu uyandırdım ve uzun süre önce aldığı canın hesabını verme vaktinin geldiğini söyledim. Drebber'ın nasıl öldüğünü anlattım ve ona da aynı seçenekleri, zehirli hapları sundum. Ona verdiğim şans kullanmaktansa yatağından fırlayıp boğazıma sarıldı. Kendimi korurken onu kalbinden bıçakladım. Her halükârda ölecekti zaten, ilahi adalet onun suçlu elinin zehirli haptan başkasını kapmasına izin vermezdi.

“Söyleyeceklerim bitti sayılır. Birkaç gün daha arabacılık yapmalıydım. Ta ki Amerika'ya dönmeme sağlayacak parayı biriktirene kadar. Bir sokak serserisi gelip de oralarda Jefferson Hope adında bir arabacı olup olmadığını, 221B, Baker Sokağı'ndan istendiğini söylediğinde meydanda iş bekliyordum. Hiç şüphelenmeden geldim ben de. Sonra tek bildiğim şu genç adamın bileklerime kelepçelerini geçirdiği, gerçekten temiz bir yakalamaydı, böylesini duymamıştım. İşte bütün hikâyem bu, Beyefendiler. Benim bir katil olduğumu düşünebilirsiniz; ama sizin gibi adaleti sağlamakla görevli olduğumda ısrarcıyım.”

Adamın hikâyesi öyle heyecanlıydı ve tavrı o kadar etkileyiciydi ki, donmuştuk, sessizce oturuyorduk. Profesyonel dedektifler bile işlenen suçun her ayrıntısını bir anda öğrendikleri için şaşkına dönmüşler, adamın hikâyesiyle yakından ilgilenmişlerdi. Adam sustuktan sonra birkaç dakika, sadece son notlarını alan Lestrade'in kaleminin tıkırtısıyla bozulan sessizlik içinde oturduk.

“Daha fazla bilgi edinmem gereken sadece bir nokta var,” dedi Sherlock Holmes sonunda. “Ben yüzük için ilan verince gelen yardımcınız kimdi?”

Tutsak parıldayan gözleriyle, güler gibi arkadaşına baktı. “Kendi sırlarımı açıklayabilirim,” dedi, “ama başka insanların başını derde sokamam. İlanınızı gördüm ve tuzak olabileceğini düşündüm. Ya da kaybettiğim yüzüğü geri alabilirdim. Arkadaşım gönüllü oldu ve gidip baktı. Sanırım bunu çok akıllıca yaptığını kabul ediyorsunuzdur.”

“Buna hiç şüphe yok,” dedi müfettiş ciddi bir sesle. “Kanunun gerektirdiklerine uymamız gerekiyor. Tutuklu, perşembe günü yargıcın önüne çıkacak, sizin de orada olmanızı istiyoruz. O zamana kadar ondan ben sorumluyum.” Konuşurken önündeki zili çaldı ve Jefferson Hope bir çift gardiyan tarafından götürüldü. Bu sırada arkadaşım ve ben karakoldan çıkarak ve eve gitmek için bir araba tuttuk.

7-SONUÇ

Hepimiz perşembe günü yargıç huzurunda olmamız konusunda uyarılmıştık; ama gün geldiğinde ifademizi vermemize gerek kalmamıştı. Daha yüksek bir yargıç konuyu ele almış, Jefferson Hope hukukun uygulanacağı bir heyet karşısına çıkmıştı. Yakalandığının gecesi tıkanık damarları patlamıştı. Ertesi sabah hücrelerinde, yerde uzanmış şekilde buldular. Ölümü tattığı an boyunca dolu hayatı gözlerinin önünden geçmiş de, iyi bir işler yaptığı kanaatine varmış gibi yüzünde sakin bir gülümseme vardı.

“Gregson ve Lestrade öldüğü için çok sinirlenecekler,” dedi Holmes, “o akşam bunun üzerine konuşmuştuk. Tabii, büyük reklamlarını nasıl yapacaklar şimdi?”

“Onun yakalanmasında fazla payları yokmuş gibi geliyor bana,” dedim.

“Bu dünyada ne yaptığın hiç önemli değil,” dedi dostum, acı bir ifadeyle. “Önemli olan insanları ne yaptığına inandırdığın.” Biraz duraksadıktan sonra daha canlı bir şekilde devam etti, “boş ver, ne olursa olsun bu soruşturmayı kaçırmazdım. Koleksiyonumda bundan daha iyi bir vaka yok. Basitti, basit olduğu kadar da öğretici noktalar taşıyordu.”

“Basit mi!” dedim hayretle.

“Evet, başka bir tanım bulunamaz,” dedi Sherlock Holmes, şaşırduğuma gülüyordu. “Basit olduğunun gerçek kanıtı, olağan birkaç akıl yürütmeden başka hiçbir şeyin yardımı olmadan suçluya üç günde ulaşmış olmam.” “Bu doğru,” dedim.

“Sana daha önce de söyledim, olağandan farklı bir şey sırra ulaşmaya giden yoldur. Bu tür bir

sorunu çözerken, arka plana bakabilmek önemlidir. Bu çok önemli bir hünerdir, çok da kolaydır. Ama insanlar pek uygulamazlar. Hayatın günlük ilişkilerinde arka plandan ziyade, ileriye bakmak daha faydalıdır, o zaman diğer şeyler savsaklanır. Bu durumlarda yüzeysel düşünen elli kişi varsa, analitik düşünen bir kişi vardır.”

“Tam olarak anlayamadığımı itiraf etmeliyim,” dedim.

“Pek anlayacağını sanmıyordum zaten. Dur bakalım, daha açık anlatabilir miyim. Bir olaylar dizisi açıkladığında birçok insan sana sonucun ne olacağını söyleyebilir. O olayları zihinlerinde bir araya getirir ve düşünüp taşınıp sana ne olacağını söylerler. Fakat kendisine sonucu söylediğinde, zihinlerinin derinliklerini kullanarak, sana sonuca giden basamakları açıklayabilecek az insan vardır. İşte arka plana bakabilmek derken, böyle bir güçten söz ediyordum.”

“Anlıyorum,” dedim.

“İşte bu vaka, sonucun verildiği ve geri kalan her şeyi kendin bulmak zorunda olduğun türdendi. Nedenlendirmemin değişik basamaklarını açıklamaya çalışayım sana. En baştan başlıyorum. Eve yaklaştım, yayandım, biliyorsun. Zihnim herhangi bir şey ile etkilenmekten uzaktı. Doğal olarak işe yolu inceleyerek başladım. Orada, daha önce de söylediğim gibi ve sonradan soruşturma ile teyit ettiğimiz üzere, bütün gece oralarda bulunmuş bir arabanın izlerini gördüm. Kendimi bu arabanın özel değil, tekerlek aralığı az olan umumi bir araba olduğuna inandırdım. Londra'nın alışılmış tıktırtıcıları, beyefendilerin arabalarından daha küçüktür.“İlk ulaştığım nokta buydu. Sonra yavaşça bahçe patikasına yürüdüm, orada kil parçaları gördüm. Bu dikkate değer bir şeydi. Senin için basıp geçtiğin toprak parçasıdır bunlar, şüphem yok. Ama benim tecrübeli gözlerim için patikadaki her küçük ayrıntının ayrı bir anlamı vardı. Çok önemli olmasına rağmen, ayak izi sürmek kadar savsaklanan başka bir dedektiflik ilmi yoktur. Ne mutlu ki ben her zaman bu konuyu önemsemişimdir ve edindiğim tecrübe bu ilmin altıncı hissim gibi olmasını sağlamıştır. Önce bekçilerin bir sürü ayak izini gördüm, sonra bahçeden daha önce geçmiş olan iki adamınkileri. Bunların daha önce geldiğini söylemek kolay çünkü izleri, bekçilerininkiler tarafından epey kapatılmıştı. Böylece ikinci bağlantımı kurdum; gece gelenler iki kişiydi, birinin boyunun uzun olduğu, diğerinin sık giyindiği anlaşılıyordu. Çünkü ilkinin adım aralıkları çok uzundu, diğeri ise botlarıyla küçük ve nazik adımlar atmıştı.

“Eve girince bu son çıkarımım onaylandı. Güzel botlu olan önümde yatıyordu. Bir cinayet varsa uzun boylu olan katildi şu durumda. Ölü adamın üzerinde hiç yara izi yoktu, ama yüzündeki acı dolu, heyecanlı ifade kaderi üzerine binmeden önce, onun geldiğini anladığını görmemi sağladı. Kalp hastalıklarından ya da başka doğal herhangi bir yoldan ölen insanlar hiçbir zaman heyecanlı ifadeler taşımazlar yüzlerinde. Dudaklarını koklayınca ekşi bir koku aldım ve zorla zehir içirildiği kanısına vardım. Zorla diyorum, çünkü yüzündeki nefret ve korku bunu gösteriyordu. Yaptığım çıkarımlar beni bu sonuca götürdü, başka hiçbir varsayım gerçeklerle örtüşemezdi. Bunun yeni bir fikir olduğunu sanma. Zorla zehir içirme, suç bültenlerine yeni giren bir şey değil. Odessa'daki Dolksy, Montpellier'deki Leturier vakaları bir zehir bilimcinin aklına gelecektir hemen.

“Şimdi asıl soruya geldik. Neden? Soygun yapma amacı yoktu, hiçbir şey alınmamıştı. Siyasi bir

cinayet miydi o zaman ya da bir kadın için miydi? İlkinden ziyade ikinciye daha meyilliydim. Siyasi suikastçiler genelde işlerini çabucak bitirip kaçarlar. Ama burada, tersine, suçu işleyen bilerek ve isteyerek uzun süre odada kalmış, bir sürü iz bırakmıştı. Özel bir mesele olmalıydı, siyasi değil. O zaman çok yöntemli bir intikam söz konusuydu. Duvardaki yazı da bulununca fikrime daha bir bağlandım. Duvardaki şeyin bir aldatmaca olduğu çok belliydi. Yüzük bulununca tamamen emin oldum. Durum çok açıktı, katil yüzüğü maktule ölü veya kayıp bir kadını hatırlatmak için kullanmıştı. Bu yüzden Gregson'a, Cleveland'e gönderdiği telgrafta Drebber'ın geçmişiyle ilgili bilgi isteyip istemediğini sordum. Olumsuz cevap verdi hatırlayacağın gibi.

“Sonra odada çok dikkatli bir araştırma yaptım, böylece katilin boyu hakkındaki tahminim doğrulandı. Ayrıca Tiriçirapalli tütünü, tırnak uzunluğu gibi ayrıntılara ulaştım. Sonuca çoktan varmıştım. Boğuşma izi yoktu, yerdeki kan katilin burnundan heyecanlandığı için akmıştı. Kan lekeleriyle ayak izleri aynı yerlere denk geliyordu. Bir adam çok kanlı olmadıkça heyecandan bu kadar kanama geçirmesi nadirdir. Böylece suçlunun güçlü ve kırmızı yüzlü bir adam olduğu kanaatine vardım. Sonradan gelişen olaylar bunu doğruladı.

“Evden ayrılınca Gregson'ın eksiğini gidermeye gittim. Cleveland polis şefine telgraf çektim ve sadece Enoch Drebber'ın evliliğiyle ilgili bilgi istedim. Şüpheleri ortadan kaldıran bir cevap geldi. Telgrafta Drebber'ın çok önce Jefferson Hope isimli eski bir düşmanının, karısının âşığının tehditlerinden korunmak için yasal korunma istediği yazıyordu. Aynı Hope'un o anda Avrupa'da bulunduğu da belirtiliyordu. İşte şimdi sırrı çözecek ipucu elimdeydi, geriye sadece katili yakalamak kalıyordu.

“Drebber'la beraber kol kola eve giren adamın, arabayı sürenle aynı kişi olduğunu çoktan fark etmiştim. Yoldaki izler de arabanın geldiği yolun, atın tek başına geçemeyeceği bir yol olduğunu gösteriyordu. O zaman arabacı eve girmediyse, nereye gitmiş olabilirdi ki? Zaten bir adamın işleyeceği cinayete kendisine ihanet edeceği kesin olan birinin fark edeceği şekilde işleyeceğini varsaymak anlamsız olurdu. Ayrıca Londra'da birinin izini sürme niyeti olan kişi, arabacılıktan daha iyi ne yapabilirdi ki? Tüm bu düşünceler bana Jefferson Hope'un şehirde bir yerlerde olduğunu söylüyordu.

“Şehir bir kere bulunduysa, gideceğini düşünmek için hiçbir sebep yoktu. Aksine onun açısından bakarsak, en ufak ani bir hareketi dikkatleri üzerine çekecekti. Muhtemelen en azından bir süre daha işini yapmaya devam edecekti. Adını değiştireceğini düşündürecek bir sebep de yoktu. Gerçek adını bilen kimsenin olmadığı bir ülkede, sahte ad kullanmasının ne anlamı olabilirdi ki? Böylece sokak çocuklarından oluşan ordumu toparladım ve istediğim adamı bulana kadar sistematik bir şekilde şehirdeki tüm arabacılara gönderdim. Ne kadar iyi iş yaptıkları ve ne kadar çabuk sonuç aldıklarını taze taze hatırlıyor olmalısın. Stangerson'ın öldürülmesi hiç beklenmeyen bir olaydı ama her durumda önlenmesi çok zordu. O sayede hap kutularına ulaştım, biliyorsun, olaya dahil olduklarını tahmin ediyordum zaten. Görüyorsun, her şey kusursuz bir mantık zincirinin parçası.”

“Bu muhteşem!” dedim heyecanla. “Erdemlerin toplum tarafından bilinmeli. Bu vakayı kâğıda

döküp yayınlamalısn. Yapmayacaksan beni senin için hallederim.”

“İstediyini yapabilirsin, Doktor,” dedikten sonra, “İşte!” diyerek bir gazete uzattı, “Şuna bak!”
Günlük *Echo* gazetesiydi bu, gösterdiği paragraf aynı vakadan söz ediyordu.

“Bay Enoch Drebber’in ve Bay Joseph Stangerson’un ölümünden sorumlu tutulan Jefferson Hope isimli adamın ölümü halkın bazı bilgilerden olmasına sebep oldu. Vakanın ayrıntıları muhtemelen şu sıralar öğrenilemeyecek. Yine de yetkili bir kaynaktan aldığımız bilgilere göre işlenen suç eskiden gelen ve içinde aşkın ve Mormonculuk’un da olduğu bir kinle ilgiliymiş. İki kurbanın da gençliklerinde Mormonlara dahil olduğu, tutuklu Hope’un Salt Lake City ile bağlantılı olduğu biliniyor. Vaka hiç olmazsa polis kuvvetlerinin ne kadar iyi çalıştığını ve göçmenlerin kan davalarını çözüp gelmeleri, İngiltere topraklarına taşımamaları gerektiği gösterdi. Bu vakanın itibar kattığı iki ismin Scotland Yard görevlileri Bay Lestrade ve Bay Gregson olduğu gizlenemeyen bir gerçektir. Suçlu, bir amatör olarak dedektiflikte büyük yetenek gösteren ve kendisine yol gösterecek birileriyle daha da ilerleyecek gibi görünen Sherlock Holmes’un evinde tutuklandı. İki görevliye hizmetlerinden ötürü başarı belgesi verilmesi bekleniyor.”

“Sana en başta ne demiştim?” dedi Sherlock Holmes gülerek. “İşte bu Kızıl Dosya’nın sonucu: İki görevliye başarı belgesi!”

“Boş ver,” dedim, “tüm gerçekler notlarımda yazılı, halk bunları öğrenecektir. Bu sırada sen de başarılı olduğunun bilinciyle avutmalısn kendini. Romalıların dediği gibi:

“*‘Populus me sibilat, at mihi plaudo ipse domi simul ac nummos contemplor in arca.’*”¹

¹ *insanlar arkamdan konuşadursun, ben evimde sandığımdaki parayı izleyerek kendimi alkışlıyorum. (e.n.)*